

**ETELÄ-POHJANMAAN
HYVINVOINTIALUEEN TILINPÄÄTÖS
1.1.-31.12.2023**

Sisällys

1	Hyvinvointialueen tilinpäätös	6
1.1	Olenaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	6
1.1.1	Hyvinvointialuejohtajan katsaus	6
1.1.2	Hyvinvointialueen hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	8
1.1.3	Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys.....	18
1.1.4	Olenaiset muutokset hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudessa	23
1.1.5	Hyvinvointialueen talouteen liittyvät arviointimenettelyn edellytykset.....	35
1.1.6	Hyvinvointialueen henkilöstö	36
1.1.7	Ympäristöasiat.....	40
1.1.8	Muut ei-taloudelliset asiat	41
1.1.9	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	42
1.1.10	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	46
1.2	Selonteko hyvinvointialueen sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestämisestä	48
1.2.1	Sisäisen valvonnan järjestäminen	49
1.2.2	Sisäinen tarkastus	51
1.2.3	Riskienhallinnan järjestäminen	51
1.2.4	Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella	54
1.3	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	55
1.3.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	55
1.3.2	Toiminnan rahoitus	57
1.4	Tase ja sen tunnusluvut	59
1.5	Kokonaistulot ja -menot	62
1.6	Hyvinvointialuekonsernin toiminta ja talous	63
1.6.1	Yhdistelmä konsernitiilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	63
1.6.2	Konsernin toiminnan ohjaus	64
1.6.3	Olenaiset konsernia koskevat tapahtumat	66
1.6.4	Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	66

1.6.5	Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	67
1.6.6	Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	67
1.7	Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	72
2	Talousarvion toteutuminen.....	73
2.1	Hyvinvointialue.....	73
2.2	Hyvinvointialuehallinto	74
2.3	Terveys- ja sairaanhoitopalveluiden toimialue (TESA).....	74
2.4	Perhe- ja sosiaalipalveluiden toimialue (PESO)	78
2.5	Ikäihmisten palvelualue.....	84
2.6	Pelastustoimi	92
2.7	Hallinto- ja strategiapalvelut	96
2.8	Hankkeet.....	99
2.9	Suoritteiden toteumat	105
2.10	Valtion rahoitus	106
2.11	Investointien toteutuminen	106
2.12	Lainanottovaltuuksien käyttö investointien rahoittamiseen.....	111
2.13	Rahoitusosan toteutuminen.....	111
2.14	Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	113
3	Tilinpäätöslaskelmat.....	115
3.1	Tuloslaskelma	115
3.2	Rahoituslaskelma.....	116
3.3	Tase.....	117
3.4	Konsernilaskelmat	118
3.5	Konsernitase	120
4	Tilinpäätöksen liitetiedot	121
4.1	Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot.....	121
4.2	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	123
4.2.1	Toimintatuotot tehtäväalueittain	123
4.2.2	Valtion rahoitus	123
4.2.3	Palvelujen ostot eriteltynä.....	124
4.2.4	Valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseksi annetut tuet valtuustoryhmittäin eriteltynä.....	124
4.2.5	Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista...	125
4.2.6	Selvitys olennaisista kuluihin sisältyvistä pakollisten varauksien muutoksista ...	126
4.2.7	Selvitys satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä eristä	126

4.2.8	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot	127
4.2.9	Muihin rahoitustuottoihin sisältyvät olennaiset tuotot, jotka saatu osuuksista muissa yhtiöistä	127
4.2.10	Erittely poistoeron muutoksista	127
4.3	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	128
4.3.1	Lainan liikkeeseen laskemisesta aiheutuneet kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset.....	128
4.3.2	Eräkohtainen erittely aineettomien hyödykkeiden muutoksista	128
4.3.3	Eräkohtainen erittely aineellisten hyödykkeiden muutoksista	128
4.3.4	Maa- ja vesialueiden arvoon aktivoidut ei palautettavat liittymismaksut.....	129
4.3.5	Sijoitukset, osakkeet	129
4.3.6	Sijoitukset, joukkovelkainakirjat, muut laina- ja muut saamiset	129
4.3.7	Omistukset muissa yhteisöissä	130
4.3.8	Saamisten erittely.....	131
4.3.9	Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät.....	131
4.4	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	132
4.4.1	Oman pääoman erittely	132
4.4.2	Edellisten tilikausien yli-/alijäämän ja tuloksenkäsittelyerät.....	132
4.4.3	Erittely poistoerosta	130
4.4.4	Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät 1.1.2029 tai sen jälkeen	133
4.4.5	Erittely pakollisista varauksista	133
4.4.6	Vieraan pääoman erittely	134
4.4.7	Sekkilimiitti erittely	134
4.4.8	Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	134
5	Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot	135
5.1	Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin.....	135
5.2	Velat joiden vakuudeksi annettu osakkeita.....	135
5.3	Vakuudet.....	136
5.4	Vuokravastuut.....	136
5.5	Vastuusitoumukset	137
5.6	Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	137

5.7	Suojaustarkoituksessa tehtyjen koronvaihtosopimukset.....	138
5.8	Pakollisiin varauksiin kirjatut koronvaihtosopimukset	139
6	Henkilöstöä, tilintarkastajien palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot.....	140
6.1	Henkilöstön lukumäärä	140
6.2	Henkilöstökulut	140
6.3	Luottamushenkilön palkkiosta perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	140
6.4	Tilintarkastajien palkkiot.....	141
6.5	Hyvinvointialueen ja intressitahojen väliset liiketoimet	141
7	Eriytetyt tilinpäätökset ja muut eriytetyt laskelmat	142
8	Allekirjoitukset ja merkinnät.....	148

1 Hyvinvointialueen tilinpäätös

Hyvinvointialuelain 117 §:n mukaan hyvinvointialueen tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutusvertailu ja toimintakertomus. Sellaisen hyvinvointialueen, joka tytäryhteisöineen muodostaa konsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös (hyvinvointialue laki 118 §). Liikelaitokset sisältyvät hyvinvointialueiden tilinpäätöslaskelmiin.

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Hyvinvointialuejohtajan katsaus

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen ensimmäinen operatiivinen toimintavuosi 2023 on turvallisesti takana. Vuosi oli haastava, eikä kukaan varmasti muuta odottanutkaan. Kahdentoista organisaation yhdistäminen ja 10 000 henkilön työyhteisön muotoutuminen ei tapahdu sormia napsauttamalla, itse asiassa se tulee kestämään vuosia erityisesti yhteisen organisaatiokulttuurin synnyttämisen kannalta. Tämä on nähty jo aiemmin tehtyjen kuntaliitosten yhteydessä ja hyvinvointialueen kokoluokassa muutos on vielä jotain ihan muuta.

Yleisesti voidaan todeta, että vuoteen 2023 lähdettiin täysin sumussa. Alkuperäisen talousarvion toimintakulut ylittyivät 87,9 milj. euroa. Lopulta vuoden 2023 alijäämäksi muodostui 45,38 milj. euroa. Erityisesti haasteita kustannuskehityksen osalta oli henkilöstökustannusten ja ostopalvelujen osalta. Valtakunnallisesti katsoen kaikkien hyvinvointialueiden taloustilanne on vähintäänkin haastava ja tulee olemaan sitä tulevinakin vuosina. Talouden lisäksi hyvinvointialueita haastaa aivan erityisesti henkilöstön saatavuus. On hyvin todennäköistä, että henkilöstön saatavuus ja sijoittuminen hyvinvointialueen sisällä tulee vaikuttamaan myös hyvinvointialueen fyysiseen palvelurakenteeseen. Palvelujen saatavuutta hyvinvointialueella kuitenkin parantaa digitaalisten palvelujen voimakas kehittyminen.

Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että turvallinen siirtymä hyvinvointialueelle vuodenvaihteessa 2022/2023 toteutui Etelä-Pohjanmaalla varsin hyvin. Tätä turvallista siirtymää ja sen läpivientiä voidaan pitää urakkana nro. 1. Vuoden 2023 syksyllä alkoi myös hyvinvointialueen urakka nro 2 siinä yhteydessä, kun hyvinvointialueen uudistus-, tuottavuus- ja vaikuttavuusohjelma hyväksyttiin aluevaltuustossa. Talouden tasapainottaminen on jokaisella hyvinvointialueella edessään, näin myös Etelä-Pohjanmaalla. Tätä kirjoitettaessa on selvää, että uudistus-, tuottavuus- ja vaikuttavuusohjelmaa joudutaan vielä moneen kertaan tarkentamaan. Tästä saatiin esimakua jo lainanottovaltuusneuvotteluissa valtiovarainministeriön kanssa. Talouden hallinnan lisäksi henkilöstön tulevaa saatavuutta on pyritty edesauttamaan aktivoitumalla kansainvälisessä rekrytoinnissa.

Samanaikaisesti kahden edellisen urakan kanssa on vuonna 2023 alkanut myös urakka 3, joka tarkoittaa palvelujen kehittämistä. Tässä painopiste on erityisesti digitaalisissa palveluissa. Digitaalisten palvelujen lisääminen on välttämätöntä sekä talouden että palvelujen turvaamisen näkökulmasta. On välttämätöntä pystyä tuottamaan nykyresurssein enemmän palvelua. Tähän pakottaa sekä henkilöstön saatavuus, että talouden haasteet. Digitaaliset palvelut tulevat muuttamaan niin palvelurakennetta, palvelutuotantotapoja kuin henkilöstön työkuviakin. Isoja, mutta välttämättömiä, palvelurakenteen muutoksia ei vielä vuonna 2023 toteutettu.

Vuotta 2023 leimasi myös sellaisiin investointeihin liittyvät lisäselvitykset, jotka olivat alkaneet jo edellisten järjestämisvastuussa olleiden tahojen, käytännössä kuntien toimesta. Haastavimmaksi tässä osoittautui Seinäjoen perhekeskus Aallokkoon liittyneet omistusjärjestelyt. Käytännössä koko vuoden 2023 esillä ollut asia saatiin vietyä kaikkia osapuolia tyydyttäneeseen ratkaisuun vuoden 2023 lopussa.

Tero Järvinen

Hyvinvointialuejohtaja

1.1.2 Hyvinvointialueen hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Toimielinorganisaatio

Aluevaltuusto

Aluevaltuusto on hyvinvointialueen ylin päättävä elin, jonka tehtävistä säädetään hyvinvointialuelaisissa. Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuustossa on 59 aluevaltuutettua. Aluevaltuusto nimeää aluehallituksen ja muut toimielimet hyvinvointialueelle. Aluevaltuusto päättää muun muassa hyvinvointialuestrategiasta, hyvinvointialueen hallintosäännöstä sekä hyvinvointialueen talousarviosta. Toimivaltaa on siirretty hallintosäännön määräyksillä muille toimielimille tai viranhaltijoille. Aluevaltuuston toimikausi on lain mukaan neljän vuoden mittainen, mutta seuraavat aluevaalit järjestetään jo vuonna 2025.

Valtuuston kokoonpano vuoden 2023 lopussa:

Aluevaltuuston organisoituminen:

puheenjohtaja Paula Risikko, Kok.

1. varapuheenjohtaja Esko Lehtimäki, Kesk.
2. varapuheenjohtaja Risto Mattila, PS
3. varapuheenjohtaja Arne Heikkilä, SDP

Valtuutetut Suomen keskusta

Ahonen Esko, Ala-aho Ville, Anttila Lasse, Harjunpää Arja, Hautala Lasse, Hiironniemi Silja, Joensuu Antti, Jätteenmäki Anneli, Kandolin Olavi, Keisala Juha-Pekka, Kujanpää-Mannila Mervi, Kurvinen Antti, Lehtimäki Esko, Niemistö Esa, Niemistö Jaakko, Oikari Pirkko, Ojaniemi Kati, Palmu Sari, Puoliväli-Oksala Jenni, Salomäki Sirpa, Sihto Paula, Tuuri-Tammela Helena, Ylinen Aki

Varavaltuutetut Suomen keskusta

Ketola Pirjo-Liisa, Rintala Esa, Ojanperä Harri, Pihlajamäki Jaakko, Mäki Juhani, Toivola Teppo, Liinamaa Tapio, Mikkilä Juha, Viitala Marko, Kananoja Reetta, Roumio Tiina, Koivuluoma Matti, Heinonen Henna Helmi, Ala-Mattinen Mika, Pasto Maarit, Tuuri Timo, Laitila Susanna, Aittoniemi Pirjo, Hakola Raija, Pajulammi Martti, Vihriälä Jukka, Koskimäki Olavi, Oja-Lipasti Sari

Valtuutetut Kansallinen Kokoomus

Aila Mikko, Hakala Marko, Kankaanpää Jari, Keskinen Sami, Koivula Riitta, Koskela Harri, Kuula Sami, Kärnä Elina, Lahtinen Helena, Pukkinen Jaakko, Pöntinen Kai, Rajala Lasse, Ridanpää-Taittonen Annu, Risikko Paula, Salonen Harri, Sankelo Janne, Vistbacka Raimo

Varavaltuutetut Kansallinen Kokoomus

Ahopelto Antti, Paananen Urpo, Vaahtoniemi Jussi, Niemi Anne, Joensuu Jukka, Luhtala Jesse, Myllymäki Anna-Liisa, Koivuniemi Kyösti, Tamsi Satu, Latvala Jarmo, Rajakorpi Harri, Pöytälaakso Niclas, Saarinen Anneli, Kankaanpää Mauri, Varila Riikka, Ahokas Noora

Valtuutetut Perussuomalaiset

Ala-Riihimäki Jarkko, Juurakko Petri, Kangasluoma Riitta, Mattila Risto, Rahkola Helena, Vainionpää Marko

Varavaltuutetut Perussuomalaiset

Rajamäki Heidi, Vallin Jouni, Santala Heikki, Palomäki Seppo, Kamppinen Aapo, Haapamäki Jari, Puronvarsi Esa, Kiukkonen Olli

Valtuutetut Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue

Heikkilä Aarne, Kivikangas Emma, Parkkamäki Margit, Penttilä Sirkka, Varmola Tapio, Wallin Harry

Varavaltuutetut Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue

Ahonen Anne, Syrjälä Sirpa, Parkkonen Voitto, Norrena Tanja, Lehtola Eetu, Kivimäki Riitta

Valtuutetut Suomen Kristillisdemokraatit

Malmi Hanna-Liisa, Nummensalo Kati, Ruotsala Lasse

Varavaltuutetut Suomen Kristillisdemokraatit

Heikkilä Ville, Syväjärvi Jaana, Rantanen Kimmo

Valtuutettu Vasemmistoliitto

Knuuttila Antti

Varavaltuutetut Vasemmistoliitto

Ketola Olli

Valtuutettu Vapauden liitto

Rämäkkö Heli

Varavaltuutetut Vapauden liitto

Tiainen Ilkka (Valta kuuluu kansalle VKK), Yli-Kaatiala Johanna (sit.)

Valtuutettu Vihreä liitto

Kuisti Jenni

Varavaltuutetut Vihreä liitto

Jokipii Mikko, Ojajärvi Tuomas

Valtuutettu

Kattelus-Kilpeläinen Piia

Aluevaltuuston kokouksia vuonna 2023: 9

Käsitellyjä asioita: 147

Aluehallitus

Aluehallitus johtaa hyvinvointialueen toimintaa, hallintoa ja taloutta. Aluehallituksessa on 13 aluevaltuuston valitsemaa jäsentä, joista aluevaltuusto valitsee aluehallituksen puheenjohtajan ja kaksi varapuheenjohtajaa. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

Aluehallituksessa on yksilöasioiden jaosto, jossa on yhdeksän aluevaltuuston valitsemaa jäsentä, joista aluevaltuusto valitsee jaoston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä määrää esittelijän. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

Aluehallitus voi järjestäytyä myös muihin jaostoihin. Muut jaostot ovat valmistelevia toimielimiä, ellei aluevaltuusto toisin päättä. Aluehallitus päättää muiden jaostojen jäsenmäärästä, nimeää jäsenet henkilökohtaisine varajäsenineen sekä valitsee jaoston puheenjohtajan sekä määrää esittelijän. Jaoston jäseniksi, ei kuitenkaan puheenjohtajaksi, voidaan valita muitakin kuin aluehallituksen jäseniä ja varajäseniä.

Aluehallituksen organisoituminen:

puheenjohtaja Lasse Hautala, Kesk.

1. varapuheenjohtaja Sami Keskinen, Kok.

2. varapuheenjohtaja Anneli Jäätteenmäki, Kesk.

Jäsen (varajäsen), puolue

Lasse Hautala (Sari Oja-Lipasti), Kesk., Sami Keskinen (Liisa Ala-Käkelä), Kok., Anneli Jäätteenmäki (Tiina Roumio), Kesk. Lasse Anttila (Juha Mikkilä), Kesk., Esko Ahonen (Aki Ylinen), Kesk., Paula Sihto (Esa Rintala), Kesk., Helena Tuuri-Tammela (Jenni Puoliväli-Oksala), Kesk., Jaakko Pukkinen, (Antti Ahopelto), Kok., Kai Pöntinen, (Anna-Maija Renko),

Kok., Elina Kärnä, (Jesse Luhtala), Kok., Marko Vainionpää, (Harri Koskela), PS, Riitta Kangasluoma (Jenni Sippola), PS, Sirkka Penttilä (Margit Parkkamäki), SDP

Aluehallituksen kokouksia vuonna 2023: 20

Käsitellyjä asioita: 528

Yksilöjaosto

Yksilöjaoston organisoituminen:

puheenjohtaja Margit Parkkamäki, SDP

varapuheenjohtaja Paula Sihto, Kesk.

Jäsen (varajäsen), puolue

Margit Parkkamäki (Sirkka Penttilä), SDP, Paula Sihto (Karri Kallio), Kesk., Marko Viitala (Sari Riskumäki), Kesk., Henna Helmi Heinonen (Tarja Tapanainen), Kesk., Jukka Joensuu (Ilmari Ylä-Autio), Kok., Noora Ahokas (Minna Vienola), Kok., Outi Rintamäki (Rami Puro), Kok., Jouni Vallin (Leena Kurikka), PS, Lasse Ruotsala (Ville Heikkilä), KD

Yksilöjaoston kokouksia vuonna 2023: 13

Käsitellyjä asioita: 227

Lautakunnat

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella on neljä lautakuntaa; yhdyspintatyön sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta (13 jäsentä), henkilöstö- ja kehittämislautakunta (13 jäsentä), talous- ja investointilautakunta (13 jäsentä), turvallisuuslautakunta (13 jäsentä). Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

Yhdyspintatyön sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta

Lautakunnan organisoituminen:

puheenjohtaja Lasse Rajala, Kok.

varapuheenjohtaja Risto Mattila, PS

Jäsen (varajäsen), puolue

Lasse Rajala (Jarmo Latvala), Kok., Risto Mattila (Heikki Santala), PS, Esa Rintala (Martti Pajulammi), Kesk., Esa Niemistö (Mika Ala-Mattinen), Kesk., Tapio Liinamaa, (Pekka Pyylampi), Kesk., Pirkko Oikari (Marita Kunnari), Kesk., Jenni Puoliväli-Oksala (Pirjo Aittoniemi), Kesk., Arja Harjunpää (Arja Hirvimäki), Kesk., Harri Salonen (Mauri Kankaanpää), Kok., Annu Ridanpää-Taittonen (Sanna Försti), Kok., Anne Niemi (Anneli Saarinen), Kok., Helena Rahkola (Jaana Kuusisto), PS, Tanja Norrena (Niina Ylinen), SDP

Yhdyspintatyön ja terveyden ja hyvinvoinnin jaoston kokoukset vuonna 2023: 9

Käsiteltyjä asioita: 89

Henkilöstö- ja kehittämislautakunta**Lautakunnan organisoituminen:**

puheenjohtaja Sari Palmu, Kesk.

varapuheenjohtaja Kati Nummensalo, KD

Jäsen (varajäsen), puolue

Sari Palmu (Riikka Mänty), Kesk., Kati Nummensalo (Hanna-Liisa Malmi), KD, Ville Ala-aho (Mikko Männikkö), Kesk., Jaakko Pihlajamäki (Maarit Pasto), Kesk., Matti Koivuluoma (Timo Tuuri), Kesk., Silja Hiironniemi (Ukko Nurminen), Kesk., Mervi Kujanpää-Mannila (Lotta Iso-Tuisku), Kesk., Jari Kankaanpää (Johanna Keski-Jyrä), Kok., Marko Hakala (Kyösti Koivuniemi), Kok., Susanna Suokko (Niclas Pöytälaakso), Kok., Jarkko Ala-Riihimäki (Seppo Palomäki), PS, Heidi Rajamäki (Raili Varo), PS, Emma Kivikangas (Riitta Kivimäki), SDP

Henkilöstö- ja kehittämislautakunnan kokoukset vuonna 2023: 9

Käsiteltyjä asioita: 104

Talous- ja investointilautakunta**Talous- ja investointilautakunnan organisoituminen:**

puheenjohtaja Jaakko Niemistö, KESK

varapuheenjohtaja Harri Koskela, PS

Jäsen (varajäsen), puolue

Jaakko Niemistö (Anne Saari), Kesk., Harri Koskela (Jari Haapamäki), PS, Antti Joensuu (Ari Niemelä), Kesk., Juha-Pekka Keisala (Jukka Vihriälä), Kesk., Pirjo-Liisa Ketola (Hanna Holtinkoski), Kesk., Sirpa Salomäki (Maarit Pasto), Kesk., Mikko Aila (Kirsi Jönkkäri), Kok., Riikka Varila (Reija Kaskimäki), Kok., Satu Ylisiurua-Hemminki (Julia Lehtinen), Kok., Anna-Liisa Myllymäki (Urpo Paananen), Kok., Anne Matokangas (Aapo Kamppinen), PS, Tapio Varmola (Erkki Kuusikko), SDP, Olli Ketola (Ari Elomaa) Vas.

Talous- ja investointilautakunnan kokoukset vuonna 2023: 10

Käsitellyjä asioita: 112

Turvallisuuslautakunta**Turvallisuuslautakunnan organisoituminen:**

puheenjohtaja Raimo Vistbacka, Kok.

varapuheenjohtaja Kati Ojaniemi, Kesk.

Jäsen (varajäsen), puolue

Raimo Vistbacka (Juho Raumanni), Kok., Kati Ojaniemi (Juha Julmala), Kesk., Teppo Toivola (Helli Kitinoja), Kesk., Juhani Mäki (Raija Hakola), Kesk., Aki Ylinen (Mikko Kuivinen), Kesk., Susanna Laitila (Louna Yli-Hemminki), Kesk., Reetta Kananoja (Pekka Hella), Kesk., Sami Kuula (Jussi Vaahtoniemi), Kok., Helena Lahtinen (Riitta Maunula-Craycroft), Kok., Satu Tamsi (Tiina Ala-Rantala), Kok., Erja Gadd (Olli Kiukkonen), PS, Petri Juurakko, (Esa Puronvarsi), PS, Heli Rämäkkö (Johanna Yli-Kaatiala), VL (Ari Elomaa) Vas.

Turvallisuuslautakunnan kokoukset vuonna 2023: 8

Käsitellyjä asioita: 77

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnassa on seitsemän jäsentä. Lautakunta huolehtii lain mukaisesti hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä, arvioi hyvinvointialueen toiminnan ja talouden tavoitteita, tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta ja valvoo sidonnaisuuksien

ilmoitusvelvollisuuden noudattamista. Tarkastuslautakunta tekee aluevaltuustolle esityksen siitä, voidaanko tilinpäätös hyväksyä ja myöntää tilivelvollisille vastuuvapaus.

Tarkastuslautakunnan organisoituminen:

puheenjohtaja Olavi Kandolin, Kesk.

varapuheenjohtaja Riitta Koivula, Kok.

Jäsen (varajäsen), puolue

Olavi Kandolin (Tapio Höykinpuro), Kesk., Riitta Koivula (Pasi Poukka), Kok., Harri Ojanperä, (Olavi Koskimäki), Kesk., Päivi Nummijoki, (Satu Taskinen), Kesk., Vesa Takala (Hanna-Maria Kortesoja), Kok., Jukka Pekka Matintupa (Enni Einola), SDP, Anna Granlund (Laura Ala-Kokko), Vihr.

Tarkastuslautakunnan kokoukset vuonna 2023: 10

Käsitellyjä asioita: 98

Aluevaalilautakunta

Aluevaalilautakunnassa on viisi jäsentä ja jokaisella henkilökohtainen varajäsen.

Aluevaltuuston nimeämän aluevaalilautakunnan tehtävänä on muun muassa aluevaalien ehdokasasettelun vahvistaminen ja aluevaalien vaalituloksen vahvistaminen.

Aluevaalilautakunnan organisoituminen:

puheenjohtaja Marjo Aho, Kesk.

varapuheenjohtaja Anna-Leena Sorvisto, Kok.

Jäsen, puolue

Marjo Aho, Kesk., Anna-Leena Sorvisto, Kok., Petri Saunamäki, PS, Tapani Kivimäki, SDP, Veijo Jousmäki, KD

Varajäsen, puolue

1. varajäsen: ilmoitetaan myöhemmin, Vas., 2. varajäsen: Henna Salo, Vihr., 3. varajäsen: Heli Rämäkkö, VL, 4. varajäsen: Jouni Mäkynen, Kesk., 5. varajäsen: Markku Muilu, Kok.

Vaikuttamistoimielimet

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimiä ovat vammais- ja vanhusneuvosto sekä nuorisovaltuusto. Vaikuttamistoimielimet nimeää aluehallitus aluevaltuuston toimikauden ajaksi. Aluehallitus myös hyväksyy vaikuttamistoimielimille toimintasäännön.

Vammaisneuvosto

Vammaisneuvoston organisoituminen:

Puheenjohtaja Juhana Mäkitöyli

sihteeri Mika Ala-Mattinen

Alavus: Olli Ahtola, varajäsen: Ritva Peltomäki, varajäsen: Antti Mäntylä

Evijärvi: Päivi Kultalahti, varajäsen: Paula Puotinen

Ilmajoki: Jaana Mesiäislehto-Mäntypuro, varajäsen: Ritva Raivio, varajäsen: Kalervo Viljamaa

Isojoki: Saara Herrala, varajäsen: Anna-Liisa Saari, varajäsen: Tiina Pitkähoski

Isokyrö: Katri Soisalo, varajäsen: Maria Luhtala, varajäsen: Sinikka Uusi-Viitala

Järvi-Pohjanmaa (Alajärvi, Lappajärvi, Vimpeli): Mika Ala-Mattinen, varajäsen: Anja Rentola,
varajäsen: Jukka Pekka Finnilä

Karijoki: Arja Harjunpää, varajäsen: Susanna Saari

Kauhajoki: Tuomas Koivuniemi, varajäsen: Pekka Kuusela

Kauhava: Niina Övermark, varajäsen: Tuija Paasovaara

Kuortane: Mari Kuha, varajäsen: Anne Pihlajamäki, varajäsen: Annukka Salminen

Kurikka: Sari Riskumäki, varajäsen: Timo Kivistö, varajäsen: Eija Mäntymäki

Lapua: Katja Manu-Alalantela, varajäsen: Kari Alasaari, varajäsen: Soile Sinnemäki

Seinäjoki: Juhana Mäkitöyli, varajäsen: Mervi Räsänen, varajäsen: Jenni Louhivesi

Soini: Jorma Turpela, varajäsen: Pekka Päivärinta, varajäsen: Katriina Lehtonen

Teuva: Paula Käkelä, varajäsen: Anneli Hangasluoma, varajäsen: Irma Harjula

Ähtäri: Petri Lamminaho, varajäsen: Anu Huhtinen, varajäsen: Virpi Kanth

Vammaisneuvoston kokoukset vuonna 2023: 5

Käsiteltyjä asioita:38

Vanhusneuvosto

Vanhusneuvoston organisoituminen:

puheenjohtaja Paavo Latva-Rasku

varapuheenjohtaja Reijo Pitkälampi

Alavus: Pirkko Kallio, varajäsen: Hilikka Vehkamäki, varajäsen: Raija Piippo

Evijärvi: Paula Puotinen; varajäsen: Päivi Kultalahti

Ilmajoki: Maire Syväoja, varajäsen: Eero Mäkynen, varajäsen: Sirkka-Liisa Hakala-Rahko

Isojoki: Tiina Pitkälampi, varajäsen: Anna-Liisa Saari, varajäsen: Saara Herrala

Isokyrö: Marja Trofast, varajäsen: Väinö Pollari, varajäsen: Juhani Leskelä

Järvi-Pohjanmaa (Alajärvi, Lappajärvi, Vimpeli): Erkki Ammesmäki, Maire Hämeenniemi,
varajäsen: Sisko Halonen, varajäsen: Lilja Lantela

Karijoki: Susanna Saari, varajäsen: Arja Harjunpää

Kauhajoki: Heikki Järviluoma, varajäsen: Hilikka Puisto

Kauhava: Anna-Liisa Niemi, varajäsen: Erkki M. Peltola, varajäsen: Seppo Ruotsala

Kuortane: Heikki Immonen

Kurikka: Matti Piitulainen, varajäsen: Marketta Harri, varajäsen: Pekka Mannila

Lapua: Paavo Latva-Rasku, varajäsen: Pirkko Kuusisaari, varajäsen: Marja Linkoaho

Seinäjoki: Reijo Pitkälampi, varajäsen: Marja-Liisa Ristimäki, varajäsen: Jorma Olli

Soini: Jorma Turpela, varajäsen: Pekka Päivärinta, varajäsen: Katriina Lehtonen

Teuva: Irma Harjula, varajäsen: Leena Sahakangas, varajäsen: Paula Käkelä

Ähtäri: Marjatta Hattara, varajäsen: Eira Vanhatupa, varajäsen: Esa Leppävuori

Vanhusneuvoston kokoukset vuonna 2023: 7

Käsiteltyjä asioita: 55

Nuorivaltuusto

Nuorisovaltuuston organisoituminen:

Puheenjohtaja Juuso Försti, Isokyrö

Varapuheenjohtaja Eetu Setälä, Ähtäri

Toinen varapuheenjohtaja Arnas Samuilis, Alavus

Sihteeri Harri Heikkilä, Kauhajoki

Varasihteeri Emma Kero, Lapua

Alajärvi: Onni Tallbacka, Lilja Lehtelä, varajäsen: Vilma Rullpakka

Alavus: Arnas Samuilis, Aino-Kaisa Vehkakoski, varajäsen: Anna Siltala

Evijärvi: Minttu Kangasmetsä, Rasmus Latukka, varajäsen: Noora Kupila

Ilmajoki: Lidia Garbali, Eveliina Salovaara, varajäsen: Samuel Hannuksela

Isojoki: Hannes Kankaanpää

Isokyrö: Juuso Försti, Eero Kurunsaari, varajäsen: Vilhelmiina Försti

Kauhajoki: Harri Heikkilä, Juuso Annanmäki, varajäsen: Akseli Hautala

Karijoki: Tiina Saukko, varajäsen: Jutta Uuro

Kauhava: Elli Pulkkinen, Anni Tietäväinen, varajäsen: Eerika Hiljanen

Kuortane: Vili Niemelä, varajäsen: Iida Järvikangas

Kurikka: Vadelma Ala-Mieto, Onerva Niemi, varajäsen: Petteri Virkkala

Lappajärvi: Jenni Kaukoranta

Lapua: Aada Antila, Emma Kero, varajäsen: Jone Kivistö

Seinäjoki: Veera Bohjanen, Roosa Myllykoski, varajäsen: Mico Alanen

Soini: Santeri Aho, Kaapo Kriikkula, varajäsen: Martta Raitanen

Teuva: Ville Penttinen, Erno Honkanen, varajäsen: Jenna Santikko

Vimpeli: Lia Järvelä-Alen, Niko Raivio

Ähtäri: Liisi Santala, varajäsen: Taavi Santala

Nuorisovaltuuston kokoukset vuonna 2023: 11

Käsiteltyjä asioita:145

Tilivelvolliset viranhaltijat

Hyvinvointialueesta annetun lain 611/2021 4:n luvun 22§:n mukaan aluevaltuuston tehtävänä on tilivelvollisten nimeäminen. Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen tilivelvollisia ovat aluehallitus, yksilöjaosto, lautakunnat ja alla luetellut viranhaltijat.

Hyvinvointialuejohtaja Tero Järvinen, lääketieteen professiojohtaja Kirsti Kähärä, hoitotieteen professiojohtaja Kaija-Riitta Suonsyrjä, sosiaalityön professiojohtaja Tanja Penninkangas, terveys- ja sairaanhoitopalveluiden toimialuejohtaja, terveys- ja sairaalapalveluiden toimialueylihoitaja Carita Liljamo, perhe- ja sosiaalipalveluiden toimialuejohtaja Päivi Saukko, ikäihmisten palveluiden toimialuejohtaja Tarja Palomäki, pelastustoimen toimialuejohtaja, pelastusjohtaja Harri Setälä, hallinto- ja strategiapalveluidenjohtaja Tommi Niemi, toimialueylihoitaja, lähiterveyspalveluiden palvelualuejohtaja Pauliina Pippola, 24/7-palveluiden ja sitä tukevien palveluiden palvelualuejohtaja Heidi Rautiainen, operatiivisten palveluiden palvelualuejohtaja Saku Leinonen, medisiinisten palvelujen palvelualuejohtaja Heli Hiekkänen, kuntoutuspalveluiden palvelualuejohtaja Aki Vainionpää, mielenterveys- ja riippuvaishoidon palvelualuejohtaja Antero Lassila, diagnostiikkakeskuksen palvelualuejohtaja Pasi Ruuttila, perheiden palveluiden palvelualuejohtaja Satu Mäki-Fossi, vammaisten palveluiden palvelualuejohtaja Kristiina Keppo, työikäisten palveluiden palvelualuejohtaja Jutta Paavola, ikäihmisten asiakasohjauksen palvelualuejohtaja Mirva Ämmälä, ikäihmisten toimintakyvyn tuen palvelut palvelualuejohtaja Johanna Koivuniemi, kotihoidon palvelualuejohtaja Katri Nikkola, ympärivuorokautisen palveluasumisen palvelualuejohtaja Mervi Latomäki, hallintojohtaja Regina Ollilla, henkilöstöjohtaja Terhi Haapala, talousjohtaja Anu Helin, Kehitysjohtaja Petra Anttila, tietohallintojohtaja Ari Pätsi, tukipalvelujohtaja Jari Hakala, viestintäjohtaja Anna Lindholm, riskienhallinnan pelastuspäällikkö Jani Välimaa, pelastustoiminnan pelastuspäällikkö Keijo Kangastie, resurssienhallinnan pelastuspäällikkö Petri Järvensivu ja tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoiminnan ensivasteen pelastuspäällikkö Ville Kultalahti.

1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Suomen talouden tilanne oli alkuvuonna ennakoarvioita heikompi ja kolmannella neljänneksellä tuotanto väheni selvästi. Myös loppuvuoden taloustilanne on edelleen heikko ja Suomen bruttokansantuote (BKT) supistuu tänä vuonna 0,5 prosenttia. Heikoin tilanne on rakentamisessa, mutta myös palveluiden hyvä kasvu on pysähtynyt.

Talouden odotetaan kuitenkin kääntyvän kasvuun. Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien ostovoimaa. Yksityinen kulutus kääntyykin vaimeaan kasvuun ensi vuonna ja kasvu vahvistuu vuonna 2025. Korkojen lasku tukee myös investointeja, joita tukee myös energiasiirtymä ja

puolustusinvestoinnit. Vuonna 2024 BKT kasvaa 0,7 prosenttia ja kasvu vahvistuu vuonna 2025 ja 2026 2,0 ja 1,6 prosenttiin.

Maailmankaupan kasvusta vetoapua

Maailmantalouden kasvua on hidastanut inflaatio ja korkojen nousu sekä geopoliittiset jännitteet. Inflaation nopea hidastuminen ja hyvä työllisyystilanne tukevat kuitenkin kasvunäkymiä jatkossa. Korkojen odotetaan myös laskevan aiempia odotuksia nopeammin. Tunnelmat rahoitusmarkkinoilla ovatkin olleet viime aikoina melko optimistiset.

Maailmantalouden kasvu on 2,7 prosenttia vuonna 2024 ja vuonna 2025 3,0 prosenttia.

Yhdysvaltojen talouskasvu on ollut selvästi nopeampaa kuin euroalueella koronakriisistä toivuttaessa. Euroalueella talouskasvua on hidastanut korkea energian hinta, ja Yhdysvaltojen talouskasvua taas nopeuttanut elvyttävä finanssipolitiikka.

Ennustevuosina kasvueroa kuitenkin supistaa euroalueen talouden toipuminen.

Maailmankauppa on supistunut tänä vuonna maailmantalouden kasvusta huolimatta. Taustalla ovat sekä geopoliittiset jännitteet että varastojen täytyminen. Jatkossa maailmankaupan odotetaan kuitenkin toipuvan ja antavan vetoapua myös Suomen viennille. Vuonna 2023 vienti Suomesta laskee, mutta selvästi vähemmän kuin tuonti, joten nettoviennillä onkin selvästi positiivinen kontribuutio talouteen tänä vuonna. Vuonna 2024 viennin odotetaan jo kasvavan. Suomen kustannuskilpailukyky on kunnossa ja vienti kasvaa, kunhan maailmankauppa toipuu.

Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku piristävät kulutusta

Inflaatio on hidastunut nopeasti vuoden 2023 aikana. Vuonna 2024 inflaatio on keskimäärin enää 2 prosenttia ja painuu alle 2 prosentin vuosina 2025 ja 2026. Pääsyy inflaation hidastumiseen on ollut energian hintojen lasku, mutta loppuvuodesta 2023 inflaation hidastuminen on ollut laaja-alaista. Eniten hintapaineita on jäljellä palveluissa, mutta niissäkin hintojen nousu on selvästi hidastunut.

Inflaation hidastumisen myötä myös korot kääntyvät laskuun. Odotukset ohjaukorkojen laskusta ensi vuonna ovat aikaistuneet ja markkinakorot ovat jo alentuneet. Suurin positiivinen vaikutus korkojen laskusta nähdään vuonna 2025. Reaaliansiot kääntyvät kasvuun vuonna 2024, mutta kotitalouksien ostovoiman kasvu jää vielä vaimeaksi, kun työllisyyden heikkeneminen ja sosiaalietuuksien leikkaukset hidastavat kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kasvua. Vuodesta 2025 alkaen kotitalouksien ostovoiman ja kulutuksen kasvu vauhdittuvat.

Työllisyys notkahtaa, mutta säilyy korkeana

Tuotannon laskun myötä työvoiman kysyntä vähenee ja työllisten määrä kääntyy laskuun. Vuonna 2024 työllisyys vähenee tilapäisesti ja työllisyysaste laskee. Yritykset vastaavat heikkoon työvoiman kysyntään kuitenkin pääosin lomautuksin sekä muihin työvoimajoustoihin turvautumalla mieluummin kuin irtisanomisin. Työtuntien määrä supistuukin enemmän kuin työllisyyden. Erityisesti rakentamisen supistuminen lisää työttömyyttä vuosina 2023 ja 2024. Työttömyysaste nousee 7,5 prosenttiin vuonna 2024.

Vuosina 2025 ja 2026 talouden kasvu on varsin vahvaa ja työllisyys lisääntyy lähes prosentin vuosittain. Työllisyyden kasvu on laaja-alaista ja sitä tukevat myös hallituksen työvoiman tarjontaa lisäävät toimet, joista ensimmäiset astuvat voimaan vuonna 2024. 15–64-vuotiaiden työllisyysaste saavuttaa lähes 75 prosentin tason vuonna 2026.

Keskipitkän aikavälin näkymät 2027–2028

Keskipitkällä aikavälillä talouden tuotannon arvioidaan kasvavan kohtalaisesti. Vuonna 2027 bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan noin 1,3 prosenttia ja vuonna 2028 kasvun arvioidaan olevan noin 1,1 prosenttia. Bruttokansantuotteen kehitystä tukee muun muassa yksityisten investointien kasvu, joiden arvioidaan elpyvän markkinakorkojen laskun ja vihreään siirtymään liittyvien panostusten seurauksena. Suomen talouden arvioidaan olevan yhä potentiaalisen tuotannon alapuolella vuonna 2027. Potentiaalisen tuotannon kasvun on noin prosentin vuodessa.

Heikko talouskehitys pitää julkisyhteisöjen alijäämät syvinä

Julkisyhteisöjen alijäämä on 2,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Alijäämä heikkenee vuonna 2024 3,5 prosenttiin heikon talous- ja työllisyyskasvun sekä hitaan verotulojen kasvun vetämänä. Julkisyhteisöjen alijäämä kohenee jatkuvuotina noin 3,0 prosenttiin suhteessa BKT:hen, kun hallituksen sopeutustoimet alkavat purra, ja kun talous ja työllisyys alkavat kasvaa ennustejakson lopulla. Kaikesta tästä huolimatta julkisyhteisöjen alijäämä on syvä.

Valtionhallinnon alijäämä pysyy mittavana koko ennustejakson. Verotulot kasvavat maltillisesti, ja sopeutustoimista huolimatta menojen kasvu pysyy nopeana. Nopea hintojen ja palkkojen nousu, varautumiseen ja turvallisuuteen tehtävät mittavat panostukset sekä kasvavat velanhoitomenot pitävät valtion menot kasvussa läpi ennustejakson.

Hyvinvointialueet suunnittelevat sopeutustoimia, joita on ennusteessa huomioitu vuodelle 2024 n. 0,3 miljardin euron edestä. Siitä huolimatta vuoden 2024 alijäämän ennustetaan pysyvän vuoden 2023 tasolla eli noin 0,5 prosentissa suhteessa BKT:hen. Alijäämä ei myöskään ole

korjaantumassa ennustejakson aikana. Lisäksi kuntahallinnon ennustetaan olevan alijäämäinen läpi koko ennustejakson. Työeläkelaitokset sen sijaan pysyvät huomattavan ylijäämäisinä, ja muut sosiaaliturvarahastot pysyvät lähellä tasapainoa ennustejaksolla.

Valtion ja paikallishallinnon alijäämien sekä hitaan talouskasvun seurauksena velkasuhde jatkaa kasvuaan, eikä se ole kääntymässä laskuun näköpiirissä olevalla taloudenkehityksellä. Vuoden 2023 velkasuhde asettuu hieman päälle 75 prosentin suhteessa BKT:hen ja vuonna 2026 ollaan jo yli 83 prosentin.

Hyvinvointialuehallinto

Hyvinvointialueiden rahoitusasema jää ensimmäisenä toimintavuonna selvästi alijäämäiseksi n. 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Alijäämäisyys jatkuu koko ennustekauden ajan. Alueiden menot ovat kasvaneet nopeasti palkkasopimusten, henkilöstövajeen sekä yleisen hintojen nousun vuoksi. Sektorin investoinnit ovat myös korkealla tasolla. Alueiden kirjanpidollinen alijäämä on kuluvana vuonna mittava ja edellyttää alueilta sopeutustoimia. Tulevina vuosina sektorin ennakoitaan pysyvän alijäämäisenä, mutta alueiden tekemät omat sopeutustoimet voivat parantaa sektorin rahoitusasemaa ennustettua paremmaksi. Hyvinvointialueiden ennusteessa on oletettu alustavien talousarvotietojen perusteella, että vuonna 2024 alueet pystyvät sopeuttamaan toimintaansa. Varovaisesti arvioiden vain osa sopeutustoimista on huomioitu ennusteessa. Arviota tarkennetaan, kun talousarvot hyväksytään ja tiedot toimista tarkentuvat.

Vuonna 2023 hyvinvointialueiden menoja on kasvattanut palkkojen ja hintojen nopea kasvu. Vaikka henkilöstön saatavuusongelmat ovat vähentäneet palkkamenojen kasvua, palveluiden hinnat ovat kasvaneet nopeasti. Vuonna 2024 alueiden menojen kasvua hidastaa alueiden suunnittelemat sopeutustoimet, joita arvioidaan olevan noin 0,35 mrd. euron verran. Myöhempien vuosien suunniteltuja toimia ei ole vielä huomioitu ennusteessa, sillä niihin liittyy enemmän epävarmuutta.

Menojen kasvua hidastaa myös pääministeri Orpon hallituksen päätökset alueiden tehtävämuutoksista aina vuoteen 2027 saakka. Investoinnit ovat korkealla tasolla ja pysyvät siellä, sillä monilla alueilla on meneillään tai käynnistymässä suuria investointiprojekteja lähivuosina.

Hyvinvointialueiden menojen kehitykselle on erityisen tärkeää palkkojen kehitys. Hyvinvointialueiden palkkojen sopimuskorotukset ovat lähivuosina suuret, ja neuvotellut palkkaohjelmat lisäävät menojen kasvua entisestään. Palkkakustannusten kasvua hillitsee pula työntekijöistä, joka toisaalta aiheuttaa palkkakilpailua, johtaa kalliimpien ostopalvelujen käyttöön tai heikentää palvelujen saatavuutta. Kaikilla näillä on vaikutuksia kustannusten kasvuun joko muuta kautta tai mahdollisesti myöhemmin.

Hyvinvointialueet saavat rahoituksensa pääosin valtiolta. Valtionrahoitus kasvaa palvelutarpeen kasvun, hintatason ja alueiden tehtävämuutosten mukaisesti. Alueiden saama valtionrahoitus on kytketty hintojen osalta yleiseen ansiotasoon, mutta seuraaviksi vuosiksi sovitut palkankorotukset alueilla ylittävät selvästi ennakoidun yleisen ansiotason nousun, mikä väistämättä heikentää alueiden rahoitusasemaa vuosittain. Ennusteessa on huomioitu varautuminen alueiden rahoituksen jälkikäteistarkistukseen julkisen talouden suunnitelmassa esitetyn kehysvarauksen suuruisena, ei ennustetun alijäämän mukaisena. On mahdollista, että alueiden omista toimista huolimatta syksyllä 2023 tehty kehysvaraus ei tule riittämään jälkikäteistarkistukseen.

Riskit

Asuntorakentamisen lasku voi olla suurempi ja kestää pidempään kuin ennusteessa on oletettu. Rakennus- ja kiinteistöyhtiöiden ajautuminen laajamittaisiin taloudellisiin ongelmiin vaikeuttaisi koko kansantalouden toimintaa. Korkojen ennustettua hitaampi lasku syventäisi rakennusalan taantumaa ja heikentäisi investointinäkymiä ylipäätään suhteessa ennustettuun.

Maailmantalouden näkymät ovat myös varsin sumuiset. Viime vuosina on nähty suuria kriisejä ja niihin on vastattu poikkeuksellisilla politiikkatoimilla. Talous ei ole vielä sopeutunut näihin kaikkiin muutoksiin ja lopullisiin vaikutuksiin liittyy paljon epävarmuutta. Lisäksi geopolitiikkaan ja ympäristöön liittyvät negatiiviset riskit voivat toteutuessaan lisätä epävarmuutta ja talouden häiriöitä.

Toisaalta taloudessa on käynnissä energiamurros ja teknologian nopea kehitys, joilla on todennäköisesti suuria vaikutuksia. Positiiviset yllätykset näkyisivät luultavasti ensimmäisenä investoinneissa.

Kotitalouksien kulutus voi yllättää myös positiivisesti, jos talous kehittyy muuten ennusteen mukaisesti. Ennusteessa säästämisaste pysyy edelleen kohtuullisen korkeana, joten kotitalouksien tulokehitys antaisiin mahdollisuuden myös suurempaan yksityisen kulutuksen kasvuun. Korkojen ennustettua nopeampi lasku vauhdittaisi kulutusta ennustettua enemmän ja nopeuttaisi asuntomarkkinoiden toipumista.

Yllä kuvatut reaalityalouden riskit heijastuvat väistämättä julkiseen talouteen. Ennustettua heikompi (vahvempi) työllisyyden ja talouden kasvu heikentää (vahvistaa) julkista taloutta. Jos korot puolestaan alenevat ennustettua nopeammin, valtion alijäämä ja julkinen velkasuhde kehittyvät maltillisemmin. Vaikutus julkisyhteisöjen alijäämään on kuitenkin vähäinen, koska julkisyhteisöillä on myös merkittäviä omaisuustuloja. Työvoimapulalla puolestaan voi olla arvaamattomia vaikutuksia niin kuntahallinnolle kuin hyvinvointialueillekin. Lisäksi hyvinvointialueiden säästötoimiin liittyy epävarmuutta, sillä on mahdollista, että hyvinvointialueet tulevat tekemään enemmän toimia, kuin tässä ennusteessa on oletettu.

Talouskasvuennusteen epävarmuutta voidaan kuvata menneisiin ennustevirheisiin perustuvilla luottamusväleillä ennusteen ympärillä. Luottamusvälit kuvaavat väliä, jolle toteutunut kehitys on aiemmissa ennusteissa osunut 80 prosentin todennäköisyydellä. Nämä luottamusvälit sisältävät kuitenkin vain normaalin ennusteisiin liittyvän epävarmuuden, eivätkä ne ota huomioon kullakin ennustekierroksella olevia erityisiä riskitekijöitä.

Lähde: Valtiovarainministeriön julkaisuja – 2023:95, Taloudellinen katsaus, Talvi 2023, Taloudellinen katsaus, talvi 2023 (valtioneuvosto.fi)

1.1.4 Olennaiset muutokset hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudessa

19.12.2022 § 172 aluevaltuuston hyväksymä talousarvio vuodelle 2023 osoitti 32,48 miljoonan euron alijäämää. Osavuosikatsaukset ja talouden toteumista johdetut ennusteet osoittivat alijäämän kasvamisen vuoden kuluessa. Lokakuun toteumasta johdettu ennuste osoitti noin 40 miljoonan euron alijäämää. Vuoden 2023 tilinpäätös on 45,38 milj. euroa alijäämäinen.

Talouden tasapainottamistoimenpiteiden vaikutukset toteutuvat tavallisesti pidemmällä aikavälillä, minkä vuoksi hyvinvointialueen on pyrittävä välttämään suuria alijäämiä yksittäisenä vuonna. Jos hyvinvointialueen tilinpäätöksessä on kertynyt alijäämää, se on katettava enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien, toisin sanoen kolmen vuoden aikana tilinpäätöshetkestä laskettuna.

Jos hyvinvointialueelle kertyy lisää alijäämää, uudella alijäämällä ei ole itsenäistä kattamisaikaa. Alijäämän lisäyksen kattamisen määräaika on sama kuin ensimmäisellä alijäämällä. Jos alijäämää ei ole katettu lain mukaisessa aikataulussa, alue voi joutua arviointimenettelyyn.

Sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymiltä hyvinvointialueille siirtyvissä lainamäärissä on suurta vaihtelua, minkä vuoksi hyvinvointialueiden lainanottovaltuudet erosivat vuonna 2023 merkittävästi.

Valtioneuvosto voi muuttaa lainanottovaltuutta, jos hyvinvointialueen investointi on välttämätön hyvinvointialueen palvelujen tuottamisen jatkuvuuden kannalta tai lainsäädännössä edellytettyjen palvelujen turvaamiseksi. Aloitteen lainanottovaltuuden muuttamisesta voi tehdä hyvinvointialue itse tai jokin hyvinvointialueita ohjaavista ministeriöistä, ja muuttamista koskevan päätöksen valmistelua varten asetetaan valmisteluryhmä.

Vuoden 2023 lainanottovaltuudet laskettiin sote-uudistuksen voimaanpanolain mukaisesti. Laskennan pohjana olivat sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymien talousarvio- ja tilinpäätöstiedot sekä laskelmat hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoituksesta.

Vuodesta 2024 lähtien lainanottovaltuus lasketaan hyvinvointialueiden talouden tietoihin perustuen. Vuosikatteen arvona käytetään hyvinvointialueen tilikautta edeltävän vuoden talousarvion mukaista arvoa, jota voidaan oikaista talouden seurannan tiedoilla. Tämän vuoksi tulevien vuosien lainanottovaltuus voi poiketa olennaisesti vuoden 2023 valtuudesta. Vuoden 2023 osalta Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen lainanottovaltuus oli 241 339 385 euroa.

Uudistus-, tuottavuus- ja vaikuttavuusohjelma (UTV-ohjelma) vuosille 2024–2026

Aluehallitus nimesi 20.9.2022 § 265 talouden tasapainottamistyöryhmän sekä täydensi talouden tasapainottamistyöryhmän kokoonpanoa päätöksellään 27.3.2023. Talouden tasapainottamistyöryhmä linjasi 3.10.2022 kokouksessaan, että vuosille 2023–2026 laaditaan talouden tasapainottamisohjelma, jonka valmistelussa on mukana myös ulkopuolinen asiantuntija.

Talouden tasapainottamistyöryhmän jäsenet ovat:

- Lasse Hautala, aluehallituksen puheenjohtaja, työryhmän puheenjohtaja
- Sami Keskinen, aluehallituksen 1. varapuheenjohtaja
- Anneli Jääteenmäki, aluehallituksen 2. varapuheenjohtaja
- Sirkka Penttilä, aluehallituksen jäsen
- Paula Risikko, aluevaltuuston puheenjohtaja
- Esko Lehtimäki, aluevaltuuston 1. varapuheenjohtaja
- Riitta Kangasluoma, aluehallituksen jäsen
- Aarne Heikkilä, aluevaltuuston 3. varapuheenjohtaja
- Jaakko Niemistö, talous- ja investointilautakunnan puheenjohtaja
- Harri Koskela, talous- ja investointilautakunnan varapuheenjohtaja
- Tero Järvinen, hyvinvointialuejohtaja
- Kirsti Kähärä, lääketieteen professiojohtaja, johtajaylilääkäri
- Kaija-Riitta Suonsyrjä, hoitotieteen professiojohtaja, johtajaylihoitaja
- Tanja Penninkangas, sosiaalityön professiojohtaja, sosiaalijohtaja
- Tiina Perä, terveys- ja sairaanhoitopalveluiden toimialuejohtaja
- Carita Liljamo, terveys- ja sairaanhoitopalveluiden toimialueylihoitaja
- Päivi Saukko, perhe- ja sosiaalipalveluiden toimialuejohtaja
- Tarja Palomäki, Ikäihmisten palveluiden toimialuejohtaja
- Harri Setälä, pelastustoimen toimialuejohtaja, pelastusjohtaja
- Tommi Niemi, hallinto- ja strategiapalveluiden toimialuejohtaja
- Anu Helin, talousjohtaja
- Heli Hämeenniemi, talouspäällikkö (controller-palvelut), työryhmän sihteeri

Ulkopuolisena konsultteina UTV-ohjelman laadinnassa toimivat FCG Finnish Consulting Group Oy edustajat HT, johtaja Eero Laesterä ja MBA, johtava asiantuntija Heli Silomäki.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle laadittiin Uudistus-, tuottavuus- ja vaikuttavuusohjelma (UTV-ohjelma) vuosille 2024–2026. Hyvinvointialueiden taloudelliset haasteet jatkuvat, sillä Suomen hallitus sitoutuu tavoitteeseen, jossa kustannusten kasvua hillitään vuoden 2023 julkisen talouden perusuraan verrattuna 1,4 miljardilla eurolla vuoteen 2027 mennessä ja yhteensä 3 miljardilla eurolla vuoteen 2031 mennessä kansalaisten perustuslailliset oikeudet -huomioiden.

UTV-ohjelmasta on muodostettu laaja-alainen strateginen ohjelma, joka on kytketty sote-uudistukseen, Vahva ja välittävä Suomi-hallitusohjelmaan, Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen voimassa oleviin strategioihin, hankkeisiin sekä valmistuneisiin/valmistumassa oleviin muihin selvityksiin.

Uudistus-, tuottavuus- ja vaikuttavuusohjelma koostuu sisällöllisesti kahdesta toisiaan tukevasta osiosta:

Osio 1 tähtää 50 miljoonan sopeutustoimiin, joita voi tarkastella rakenteellisina, taloudellisia säästöjä aikaansaavina keinoina. Arkikielessä voidaan ajatella, että nämä kokonaisuudet tähtäävät toimintakulujen kehityksen jarruttamiseen.

Osio 2 hyödyntää Valtioneuvoston 23.3.2023 myöntämän avustuksen toiminnan kehittämiseen ja vakiinnuttamiseen. Avustuksen kokonaismäärä on 13 897 849 euroa ja avustus on käytettävissä 31.12.2025 mennessä. Arkikielessä voidaan ajatella, että nämä kokonaisuudet tähtäävät toimi- ja palvelualueiden tunnistamiin laaja-alaisiin kehittämistoimiin, jotka edesauttavat samalla myös osion 1 edistämistä. Osio 2 ehdotukset on valmisteltu yhteistyössä toimi- ja palvelualueiden esihenkilöiden kanssa, ehdotukset ovat valmistuneet alkuvuonna 2024.

UTV-ohjelman esityksen sisältö ja siihen valitut toimenpiteet tuotettiin yhteistyössä hyvinvointialueen palvelualue - ja palveluyksikköjohdon kanssa. Valmistelun tukena käytettiin hyvinvointialueen laaja-alaista selvitys- ja valmistelumateriaalia. UTV-ohjelman päätavoitteena on turvata asukkaiden tarpeita vastaavat, kustannustehokkaat ja vaikuttavat sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut. Taloudellisten tavoitteiden lisäksi ohjelmalla pyritään yhtenäistämään ja uudistamaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelurakennetta ja toimintaa Etelä-Pohjanmaalla.

UTV-ohjelman pääviestit ovat:

- Eteläpohjalainen ei jää ilman palveluita > palvelumuodot muuttuvat ja monipuolistuvat > palvelutarpeen mukaiset palvelukanavat. Palveluita on mahdollista saada yhä enemmän digitaalisesti.
- Tasapainoinen talous - UTV-ohjelmalla pyritään turvaamaan palvelujen ja henkilöstön saatavuus, riittävyys ja pysyvyys hyvinvointialueen itsehallinto varmistuen Etelä-Pohjanmaalla.
- Asukkaiden palveluihin kohdistuvat muutokset tehdään hallitusti.
- Toteutetaan organisaatiossa integraatiota & katsotaan kokonaisuutta hyvinvointialuetasoisesti kuntarajoista riippumatta, jätetään osaoptimointi pois.

Aluevaltuusto hyväksyi uudistus-, tuottavuus- ja vaikuttavuusohjelman (UTV-ohjelma) vuosille 2024–2026 9.10.2023. Aluevaltuusto päivitti UTV-ohjelmaa 11.3.2024 Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle vuodelle 2024 myönnetyn lainanottovaltuuspäätöksen ehtojen johdosta ja toimitti Valtiovarainministeriölle 15.3.2024 mennessä päivitetyn UTV-ohjelman arvioitavaksi.

Talousarviomuutoksen hyväksymisen jälkeen ilmenneet poikkeamat toteumassa

Aluevaltuusto hyväksyi kokouksessaan 18.12.2023 talousarviomuutoksen. Siitä poiketen toimintatuotot toteutuivat 4,88 milj. euroa suurempina. Toimintakulut toteutuivat 10,29 milj. euroa suurempina. Suurin selittävä tekijä kulujen ylitykseen on lomapalkkavelan muutos, joka oli ennakoitua suurempi. Muutos aloittavaan taseeseen oli 7,14 milj. euroa. Palveluiden ostoissa ylitystä muutettuun talousarvioon tuli 5,85 milj. euroa. Ylitystä syntyi asiakaspalveluiden ostoissa, perhehoitajien ja tukihenkilöiden palkkioissa, ICT-palveluissa, työvoiman vuokrauksessa sekä henkilöstön matkakuluissa. Rahoitustuotot ja -kulut toteutuivat 2,26 milj. euroa ennakoitua positiivisempina. Vaikka korkokulut ylittyivät, hyvinvointialue sai myös korkotuottoja pankkitilin saldolle korkojen nousun seurauksena. Poistot toteutuivat 1,14 milj. euroa ennakoitua pienempinä.

Kuusiolinna**Kuusiolinna Terveys Oy:n palvelusopimuksen hinta vuonna 2023**

Alavuden kaupunki, Kuortaneen kunta, Soinin kunta ja Ähtärin kaupunki ovat tehneet sopimuksen Kuusiolinna terveys Oy:n kanssa sosiaali- ja terveystalouden tuottamisesta yhteensä noin 25 000 asukkaalle. Sote-ulkoistus sisältää perusterveydenhuollon, sosiaalihuollon ja erikoissairaanhoidon. Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystalouden tuottamisesta

(KuusSote) on toiminut ulkoistuksen järjestämistahona ja kuntayhtymä on vastannut mm. tehtävistä, johon kuuluu julkisen vallan käyttöä.

Vuoden 2023 alusta sote-palvelujen järjestämisvastuu siirtyy Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle. Jatkossa sopimusosapuolina ovat Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue ja Kuusiolinnalla Terveys Oy. Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystyöntekijäyhtymän (KuusSoten) toiminta ja henkilöstö siirtyi Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen.

Kuusiokuntien palvelusopimuksen hinnan määräytyminen

Palvelusopimuksen mukainen alustava hinta on määritelty edeltävän vuoden lopussa seuraavalle vuodelle. Palvelusopimuksen lopullinen hinta on kuluvan vuoden osalta tarkennettu vuoden lopussa, kun hinnan määrittämiseen tarvittavat tiedot on saatu.

Kuntien sote-kustannukset ja samalla talousarvion nettomenojen raami on määritelty palvelusopimuksessa ja sopimuksen liitteenä olevassa vastuunjakotaulukossa. Tämän lisäksi Kuntayhtymän osakaskunnista Alavus, Soini ja Ähtäri tekivät Pihlajalinnan kanssa osakekaupat loppuvuodesta 2020, jonka yhteydessä laadittiin tulkintapöytäkirja, jonka kuntayhtymän yhtymähallitus on omalta osaltaan hyväksynyt. Pihlajalinnalla ei laskuta kuntayhtymää laskennallisella alv:lla 2020 alkaen sairaanhoitopiirin erikoissairaanhoidon osalta. Kuortane teki osakekaupat vuonna 2021, muut loppuvuodesta 2019.

Tuotettavien palveluiden vuosihinta on kiinteä (alv 0 %). Hinta ensimmäiselle sopimusvuodelle 2016 on määräytynyt Alavuden kaupungin, Kuortaneen kunnan ja Ähtäriin kaupungin osalta vuoden 2015 ja Soinin kunnan osalta vuoden 2017 talousarvioon vuoden 2016 kunnan sote-nettomenojen perusteella.

Sote-nettomenot sisältävät sosiaalitoimen, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon nettokustannukset siten, että tilaajatahojen sote-menojen, palveluntuottajan laskutuksen, potilas- ja asiakasmaksujen ja sekä mahdollisten muiden tulojen jälkeen tilaajatahojen nettomenot ovat kiinteät palvelusopimuksen mukaisesti. Nettokustannus muodostuu palveluntuottajan laskutuksesta, tilaajakunnalle vastuunjakotaulukon perusteella jäävistä tuloista ja kuluista sekä tilaajakunnan palveluosioista saamasta alv-palautuksesta.

Lopulliset kuntakohtaiset hinnat ensimmäiselle vuodelle 2016 on tarkennettu vuoden 2015 toteutumien perusteella. Lisäksi erikoissairaanhoidon menojen arvioinnin osalta hinta vuodelle 2016 on määräytynyt vuosien 2013, 2014 ja 2015 keskiarvojen perusteella. Soinin kunta on ollut mukana hallinnollisesti kuntayhtymässä 1.1.2016 alkaen ja toiminnallisesti 1.1.2017 alkaen.

Hinnan ja sopimussakkojen tarkistaminen (palvelusopimus) 31.12.2018 saakka

Tilaaajan nettokustannus toiselta sopimusvuodelta, alustavasti 1.1.2017-31.12.2017 väliseltä ajalta, on ensimmäisen sopimusvuoden nettokustannus korotettuna 2 %:lla ja tilaajatahojen nettokustannus kolmannelta sopimusvuodelta, alustavasti 1.1.-31.12.2018 väliseltä ajalta, on toisen sopimusvuoden nettokustannus korotettuna 2 %:lla.

Neljännän sopimusvuoden alusta (1.1.2019) alkaen

Neljännän sopimusvuoden alusta lähtien pohjana vuosittaiselle hinnan tarkistamiselle ovat julkisten menojen muutokset sekä väestön määrän ja ikärakenteen muutokset seuraavasti laskettuina:

Henkilöstökustannuksiin perustuva hinnan tarkistaminen

50 prosenttia hinnasta voidaan tarkistaa julkisten menojen hintaindeksin (2015=100) kuntatalouden tehtäväalueen 12, Sosiaali- ja terveystoimi, pistelukeman perusteella. Kunkin vuoden lokakuun lopussa käytettävissä olevaa viimeisintä indeksin pistelukemaa verrataan edellisen vuoden lokakuun lopun indeksin pistelukemaan, ja tämä muutosprosentti muodostaa 50 % hinnantarkistuksesta.

Väestön määrään perustuva hinnan tarkistaminen

15 % hinnasta voidaan tarkistaa tilaajakuntien (Alavus, Kuortane, Soini ja Ähtäri) väestön kokonaismäärän muutoksen perusteella. Kunkin vuoden lokakuun lopun väestömäärää verrataan edellisen vuoden lokakuun lopun väestömäärään ja muutosprosentti muodostaa 15 % hinnantarkistuksesta. Väestömäärätiedot tarkistetaan Väestörekisterikeskuksesta.

Väestön ikääntymiseen perustuva hinnan tarkistaminen

35 % hinnasta voidaan tarkistaa tilaajakuntien (Alavus, Kuortane, Soini ja Ähtäri) yli 75-vuotiaiden määrän muutoksen perusteella. Kunkin vuoden lopun yli 75-vuotiaiden määrää verrataan edellisen vuoden lopun yli 75-vuotiaiden määrään ja muutosprosentti muodostaa 35 % hinnantarkistuksesta. Yli 75-vuotiaiden lukumäärätieto tarkistetaan Tilastokeskuksen tilastosta "Väestö alueittain iän ja sukupuolen mukaan", joka julkaistaan vuosittain maaliskuussa.

Erikoissairaanhoidon kustannusten tarkistaminen

Erikoissairaanhoidon organisointi-, kustannus- ja tuotantovastuun enimmäishintaa tarkistetaan toiselle ja kolmannelle sopimusvuodelle 2 % vuosittain. Erikoissairaanhoidon organisointi-, kustannus- ja tuotantovastuun enimmäishintaa tarkistetaan neljännen sopimusvuoden alusta vuosittain Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin taikka kyseisen sairaanhoitopiirin tilalle tulevan palveluiden järjestäjätahon kuntien keskimääräisen erikoissairaanhoidon asukaskohtaisen nettomenojen muutoksen perusteella. Keskimääräisten nettomenojen muutoksesta huomioidaan hinnantarkistuksessa 50 %.

Ensimmäinen muutos vuoden 2019 alusta tehdään vuosien 2016 ja 2017 lukujen % - muutoksen perusteella ja sen jälkeen aina vuoden alusta kahden edeltävän vuoden lukujen % -muutoksen perusteella.

Kuusiolinnan palvelusopimusta koskeva talousarvio laaditaan vuosittain ehdollisin tiedoin ja lukemat tarkentuvat vuoden aikana. Indeksikorotus vuodelle 2023 on 2,60 %.

Kuusiolinna Terveys Oy:n palvelujen osto vuonna 2023 on yhteensä 98 921 493,63 €.

Kokonaisulkoistuksen päättäminen

Kuusiokunnat, Alavuden kaupunki, Kuortaneen kunta, Soinin kunta ja Ähtärin kaupunki ovat kilpailuttaneet ja tehneet sopimuksen (jäljempänä Palvelusopimus) 2015 sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamisesta yhteensä noin 25 000 asukkaalle. Soinin kunta on liittynyt sopimukseen myöhemmin. Palveluntuotannosta on vastannut Kuusiolinna Terveys Oy (jäljempänä Kuusiolinna tai palveluntuottaja). Kuusiolinna Terveys Oy on Pihlajalinna Terveys Oy 97 %:sti omistama tytäryhtiö. Hyvinvointialue omistaa yhtiöstä 3 %.

Kokonaisulkoistus sisältää perusterveydenhuollon, sosiaalihuollon ja erikoissairaanhoidon. Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystyöntekijät (Kuussote) on vastannut aiemmin kuntien puolesta tilaajapalveluista ja viranomaistehtävistä sekä yhteisyrityksen ja muiden palvelun tuottajien seurannasta ja valvonnasta.

Palvelusopimus on siirtynyt hyvinvointialueelle hyvinvointialueuudistuksen myötä 1.1.2023 ja Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue on vastannut Kuussoten tilalla tilaajapalveluista sekä yhteisyrityksen ja muiden palvelun tuottajien seurannasta ja valvonnasta.

Aluevaltuusto on päättänyt 28.3.2022 ottaa vastaan voimaanpanolain (616/2021) 28 §:n mukaisesti Kuusiokuntien antamat sopimusselvitykset, jotka ovat sisältäneet Palvelusopimuksen. Aluehallitus on päätöksellä 7.12.2022 § 436 päättänyt päivittää Palvelusopimusta 1.1.2023. Päivitykset ovat olleet välttämättömiä tai tarkoituksenmukaisia, jotta Palvelusopimus ja sen liitteet voitiin siirtää hyvinvointialueelle vuodenvaihteessa 2022–2023. Aluehallitus on tällöin päättänyt myös lisäliitteestä, jonka tärkein sisältö on se, että

lisäliitteellä osapuolet toteavat, että lisäliitteellä tai Palvelusopimukseen vuodenvaihteeseen 2022–2023 tehtävillä muutoksilla ei oteta miltään osin kantaa siihen, onko Palvelusopimus voimaanpanolain 29 §:n mukaisesti mitätön tai irtisanomisenvarainen.

Aluevaltuusto teki 30.10.2023 100 § voimaanpanolain 29 § mukaisen päätöksen irtisanoa palvelusopimuksen Kuusiolinnalla Terveys Oy:n kanssa päättymään siirtymäajan mukaisesti vuoden 2025 loppuun. Päätöksestä on valitus vireillä korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Aluevaltuusto teki 30.10.2023 100 § voimaanpanolain 29 § mukaisen päätöksen irtisanoa palvelusopimuksen Kuusiolinnalla Terveys Oy:n kanssa päättymään siirtymäajan mukaisesti vuoden 2025 loppuun. Päätöksestä on valitus vireillä korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Eskoon sosiaalipalveluiden kuntayhtymän ylijäämän jakaminen

Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymän perussopimuksen § 19 mukaan ylijäämä 736 445,32 € palautettiin jäsenkunnille siinä suhteessa kuin mitä kukin jäsenkunta on maksanut palveluistaan tilikaudella 2022. Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue suoritti ylijäämän palautuksen Etelä-Pohjanmaan jäsenkunnille 524 245,83 € ja Pohjanmaan jäsenkunnille 212 199,49 €.

Pohjanmaan hyvinvointialueen kuntien osalta ilmeni, että ylijäämä oli jo huomioitu Pohjanmaan hyvinvointialueen kuntalaskutuksessa tilikaudella 2022. Pohjanmaan jäsenkuntia pyydettiin palauttamaan liikasuoritus, josta osa kunnista kieltäytyi palauttamasta liikaa saamaansa osuutta. Tämä osuus oli 122 273,83 €. Palautunut liikasuoritus 89 925,65 € huomioitiin Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymän taseen jaossa hyvinvointialueiden kesken.

Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymän ylijäämän jakaminen käytön mukaan.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue ja Pohjanmaa hyvinvointialue			VUODEN YLIJÄÄMÄ 2022
JÄSENKUNTA	2022	%-osuus Myyntituotot 1-12 /2022	736 445,32
Alajärvi	518 620,00	2,41 %	17 760,68
Alavus	447 828,00	2,08 %	15 336,33
Evijärvi	111 625,00	0,52 %	3 822,71
Ilmajoki	755 552,00	3,51 %	25 874,65
Isojoki	294 110,00	1,37 %	10 072,10
Isokyrö	1 011 164,00	4,70 %	34 628,35
Karjajoki	351,00	0,00 %	12,02
Kauhajoki	585 921,00	2,72 %	20 065,47
Kauhava	1 290 556,00	6,00 %	44 196,42
Kuortane	3 862,00	0,02 %	132,26
Kurikka	1 000 959,00	4,65 %	34 278,87
Lappajärvi	464 322,00	2,16 %	15 901,18
Lapua	1 447 643,00	6,73 %	49 576,02
Seinäjäoki	6 198 164,00	28,82 %	212 262,50
Soini	574 293,00	2,67 %	19 667,25
Teuva	226 508,00	1,05 %	7 757,00
Vimpeli	217 251,00	1,01 %	7 439,98
Ähtäri	159 494,00	0,74 %	5 462,04
Etelä-Pohjanmaa yhteensä	15 308 223,00	71,19 %	524 245,83
Kaskinen	13 410,00	0,06 %	459,24
Kristiinankaupunki	867 951,00	4,04 %	29 723,87
Laihia	1 177 398,00	5,48 %	40 321,20
Luoto	132 508,00	0,62 %	4 537,87
Maalahti	10 194,00	0,05 %	349,10
Mustasaari	280 720,00	1,31 %	9 613,54
Närpiö	17 892,00	0,08 %	612,73
Pedersören kunta	135 730,00	0,63 %	4 648,21
Pietarsaari	1 389 374,00	6,46 %	47 580,54
Uusikaarlepyy	88 094,00	0,41 %	3 016,87
Vaasa	1 908 745,00	8,88 %	65 366,93
Vöyri	174 308,00	0,81 %	5 969,36
Pohjanmaa yhteensä	6 196 324,00	28,81 %	212 199,49
YHTEENSÄ	21 504 547,00	100,00 %	736 445,32

Eskoon sosiaalipalveluiden kuntayhtymän taseen jako Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan hyvinvointialueiden kesken

Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymän käyttöomaisuus ja irtaimisto kirjattiin taseen alkusaldoksi sille hyvinvointialueelle, missä omaisuus sekä irtaimisto sijaitsee tai jossa sitä pääsääntöisesti käytetään voimaanpanolain 56 §:n mukaisesti. Toimitiloihin kohdistuvista veloista vastasi se hyvinvointialue, jonka alueella toimitila sijaitsee. Muut kuin toimitiloihin kohdistuvat velat jaettiin omistusosuuksien suhteessa. Kuntayhtymän lyhytaikaisia saamisia ja velkoja, menojämiä ja rahavaroja ei ollut tarkoituksenmukaista jakaa hyvinvointialueille siirtyvien toimintojen mukana, vaan perintä ja maksu suoritettiin keskitetysti Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen toimesta.

Jotta 31.12.2022 suorittamatta olevien saatavien kertyminen ja avoimena olevien lyhytaikaisten velkojen maksu voitiin toteuttaa, Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue vastaanotti kaikki saamiset ja suoritti lyhytaikaisten velkojen maksut ja edelleen tulee tilittämään saadut suoritukset ja veloittaa maksetut velat Pohjanmaan hyvinvointialueelta heille kuuluvilta osin. Tilikauden lopussa 31.12.2023 Pohjanmaan osuudeksi jäi 954 612,61 € ja lisäksi ylijäämän liikasuuritus 89 925,65 eli yhteensä 1 044 538,26 €. Tämä kirjattiin tilinpäätöksessä velaksi Pohjanmaan hyvinvointialueelle. Velka maksetaan tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen tilikaudella 2024. Taulukon tilinumerot ovat Eskoon sosiaalipalveluiden kuntayhtymän käytössä olleita tilinumeroita eivätkä vastaa hyvinvointialueen tilikartan tilinumeroita.

Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymän tase 31.12.2022			
TASE 31.12.2022	Etelä-Pohjanmaa	Pohjanmaa	YHTEENSÄ
1738 Myyntisaamiset kunnalta	1 606 303,21	0,00	1 606 303,21
1739 Myyntisaamiset valtiolta	797,19	251,81	1 049,00
1740 Myyntisaamiset muilta	604 197,91	891 640,45	1 495 838,36
1806 Arvonlisäveron palautus verottajalle	137 164,71	43 327,08	180 491,79
1826 Muut siirtosaamiset muilta	204 406,77	64 567,25	268 974,02
1900 Kassatilit	4 783,30	1 692,10	6 475,40
1920 Maksuliiketiltilit	3 551 380,34	1 121 796,89	4 673 177,23
1212 Muut osakkeet ja osuudet	22 654,91	0,00	22 654,91
<i>1500 Aineet ja tarvikkeet</i>	<i>2 187,57</i>	<i>0,00</i>	<i>2 187,57</i>
<i>1100 Maa- ja vesialueet</i>	<i>135 696,48</i>	<i>25 360,00</i>	<i>161 056,48</i>
<i>1102 Kiinteistöjen liittymismaksut</i>	<i>145 693,30</i>	<i>8 420,00</i>	<i>154 113,30</i>
<i>1115 Hallinto- ja laitosrakennukset</i>	<i>24 456 305,32</i>	<i>0,00</i>	<i>24 456 305,32</i>
<i>1123 Muut rakennukset</i>	<i>149 601,29</i>	<i>1 205 783,85</i>	<i>1 355 385,14</i>
<i>1130 Maa- ja vesirakenteet</i>	<i>81 375,33</i>	<i>0,00</i>	<i>81 375,33</i>
<i>1150 Muut kiinteät rakenteet ja laitteet.</i>	<i>207 298,66</i>	<i>13 212,95</i>	<i>220 511,61</i>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	31 309 846,28	3 376 052,39	34 685 898,67
2511 Lainat Kuntarahoy Oy:ltä	1 899 874,63	600 125,37	2 500 000,00
2538 Lyhytaikainen ostovelat kunnalle	13 076,65	4 130,60	17 207,25
2539 Lyhytaikainen ostovelat valtiolle	291 033,82	91 930,69	382 964,51
2540 Ostovelat manuaaliset	-397 178,97	-125 459,42	-522 638,39
2549 Lyhytaikainen ostovelat muille	473 464,08	149 556,08	623 020,16
2557 Ennakonpidätysvelka	276 062,72	87 201,67	363 264,39
2558 Sosiaaliturvamaksuvelka	14 660,21	4 630,81	19 291,02
2575 Siirtyvät korot muille	30 525,89	9 642,41	40 168,30
2580 Muut siirtovelat muille	1 960 132,42	434 068,66	2 394 201,08
2588 Työttömyysvakuutusmaksut, työntekijä	983 956,22	310 808,46	1 294 764,68
2595 Työttömyysvakuutusmaksut, työnantaja	44 317,24	13 998,77	58 316,01
2596 Työtapaturmavakuutus, työnän, tal.tuki	60 566,90	19 131,65	79 698,55
2597 Lainat Kuntarahoy Oy:ltä	4 032,61	1 273,80	5 306,41
<i>2000 Peruspääoma</i>	<i>4 538 770,73</i>	<i>1 433 690,12</i>	<i>5 972 460,85</i>
<i>2100 Poistoero</i>	<i>454 533,85</i>	<i>0,00</i>	<i>454 533,85</i>
<i>2410 Lainat kotimaisilta talletuspa</i>	<i>53 611,00</i>	<i>0,00</i>	<i>53 611,00</i>
<i>2411 Lainat Kuntarahoy Oy:ltä</i>	<i>19 576 041,00</i>	<i>0,00</i>	<i>19 576 041,00</i>
<i>2515 Lyh. osuudet rahoitus- ja vakuu</i>	<i>1 173 688,00</i>	<i>200 000,00</i>	<i>1 373 688,00</i>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	31 451 169,01	3 234 729,66	34 685 898,67

Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymän avoimet saatavat ja velat 31.12.2022			
Saamiset	ETELÄ-POHJANMAA	POHJANMAA	YHTEENSÄ
Myyntisaamiset kunnalta	1 606 303,21	0,00	1 606 303,21
Myyntisaamiset valtiolta	797,19	251,81	1 049,00
Myyntisaamiset muilta	604 197,91	891 640,45	1 495 838,36
Arvonlisäveron palautus verottajalle	137 164,71	43 327,08	180 491,79
Muut siirtosaamiset muilta	204 406,77	64 567,25	268 974,02
YHTEENSÄ	2 552 869,78	999 786,60	3 552 656,38
Velat	ETELÄ-POHJANMAA	POHJANMAA	YHTEENSÄ
Lainat Kuntarahoitus Oy:ltä	1 899 874,63	600 125,37	2 500 000,00
Lyhytaikainen ostovelat kunnalle	13 076,65	4 130,60	17 207,25
Lyhytaikainen ostovelat valtiolle	291 033,82	91 930,69	382 964,51
Ostovelat manuaaliset	-397 178,97	-125 459,42	-522 638,39
Lyhytaikainen ostovelat muille	473 464,08	149 556,08	623 020,16
Ennakonpidätysvelka	276 062,72	87 201,67	363 264,39
Sosiaaliturvamaksuvelka	14 660,21	4 630,81	19 291,02
Siirtyvät korot muille	30 525,89	9 642,41	40 168,30
Muut siirtovelat muille	983 956,22	310 808,46	1 294 764,68
Työttömyysvakuutusmaksut, työntekijä	44 317,24	13 998,77	58 316,01
Työttömyysvakuutusmaksut, työnantaja	60 566,90	19 131,65	79 698,55
Työtapaturmavakuutus, työnän, tal.tuki	4 032,61	1 273,80	5 306,41
YHTEENSÄ	3 694 392,00	1 166 970,89	4 861 362,89
NETTO	-1 141 522,22	-167 184,29	-1 308 706,51
Maksuliiketililtä 1.1.2023	3 551 380,34	1 121 796,89	4 673 177,23
Maksuliiketililtä 31.12.2023	2 409 858,11	954 612,61	3 364 470,72

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen perinnät ja maksut tilikaudella 2023		
Maksuliiketililtä	Etelä-Pohjanmaa	Pohjanmaa
Alkusaldo 1.1.2023	3 551 380,34	1 121 796,89
Perinnät	2 552 869,78	999 786,60
<i>Perintä, ylijäämän palautus</i>	0,00	89 925,65
Maksut	-3 694 392,00	-1 166 970,89
Tilinpäätös 31.12.2023	2 409 858,11	1 044 538,26

Lastentalon 1 (Kotopihlaja/Pikkupihlaja) kohdistunut poistoero 454 533,85 € purettiin tilikaudella 2023, poistoero pienensi Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen alijäämää.

Loihde-osakkeet myydään seuraavalla tilikaudella, mahdollinen myyntivoitto jaetaan osakejakauman mukaisessa suhteessa Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan kesken ja tilitetään Pohjanmaalle.

1.1.5 Hyvinvointialueen talouteen liittyvät arviointimenettelyn edellytykset

Valtiovarainministeriö voi käynnistää hyvinvointialueen arviointimenettelyn, jos:

- 1) hyvinvointialue ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää 115 §:n 2 momentissa säädetyssä määräajassa;
- 2) hyvinvointialueen konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia kaksi tilikautta peräkkäin; vuosikate lasketaan ilman lisärahoitusta.
- 3) konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8 kaksi tilikautta peräkkäin; tai
- 4) hyvinvointialueelle on myönnetty 15 §:n 3 momentissa tarkoitettu lainanottovaltuus taikka kaksi kertaa kolmen peräkkäisen tilikauden aikana hyvinvointialueen rahoituksesta annetun lain 11 §:ssä tarkoitettua lisärahoitusta.

Sosiaali- ja terveysministeriön aloite hyvinvointialueen arviointimenettelyn käynnistämisestä

Sosiaali- ja terveysministeriö voi tehdä valtiovarainministeriölle aloitteen arviointimenettelyn käynnistämiseksi, jos on osoittautunut, että hyvinvointialueen kyky järjestää sosiaali- ja terveydenhuolto on ilmeisesti vaarantunut muutoin kuin tilapäisesti. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa ilmoituksen tehdystä aloitteesta hyvinvointialueelle.

Arvioitaessa, onko hyvinvointialueen kyky järjestää sosiaali- ja terveydenhuolto ilmeisesti vaarantunut, käytetään seuraavia arviointiperusteita:

- 1) sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisuus tai riittävyys on vaarantunut;
- 2) sosiaali- ja terveydenhuollon laatu ei turvaa asiakas- tai potilasturvallisuutta säännösten mukaisesti;
- 3) sosiaali- ja terveydenhuollon tarvevakioidut asukaskohtaiset kustannukset tai niiden kehitys vaarantavat sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisen ja riittävän saatavuuden;
- 4) hyvinvointialueella ei ole sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen edellyttämää henkilöstöä, osaamista, toimintakykyä, valmiutta tai omaa palvelutuotantoa;
- 5) hyvinvointialueen kyky järjestää sosiaali- ja terveydenhuolto on muusta kuin 1–4 kohdassa tarkoitettusta syystä vakavasti vaarantunut.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi tehdä aloitteen, jos hyvinvointialueen kyky järjestää sosiaali- ja terveydenhuolto on ilmeisesti vaarantunut vähintään kahtena kolmesta peräkkäisestä kalenterivuodesta Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvioiden tietoihin perustuen, huomioiden kaikkien hyvinvointialueiden suoriutuminen ko. arviointiperusteilla.

1.1.6 Hyvinvointialueen henkilöstö

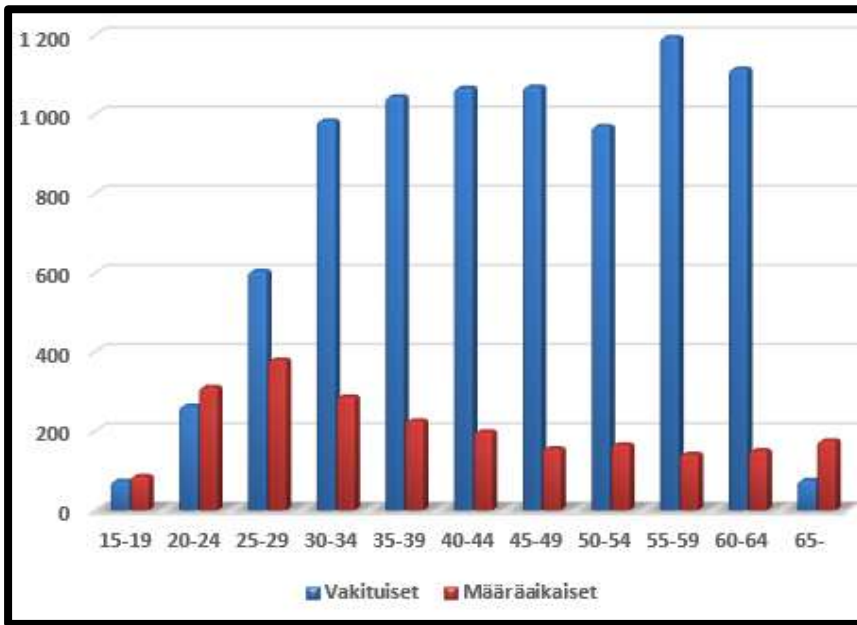
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen palveluksessa työskenteli 31.12.2023 yhteensä 10 699 henkilöä, joista määräaikaista oli 2 284 henkilöä. Määräaikaisten osuus henkilöstöstä oli vuoden 2023 lopussa 20,7 % ja vakituisten 79,3 %. Määräaikaisten osuus vaihteli vuoden aikana ja selittävänä tekijänä oli muun muassa vuosilomien ja sairauspoissaolojen sijaisuudet.

Hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa 1.1.2023 Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella työskenteli 10 341 henkilöä, jolloin vakituisten henkilöstön määrä oli 8481 ja määräaikaisten 1912. Vuoden ensimmäisen ja viimeisen päivän tilastojen mukaan henkilöstömäärä oli vähentynyt 18 henkilöllä.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue laatii erillisen henkilöstökertomuksen, jossa on tarkemmin kuvattu henkilöstöön liittyviä asioita.

Sukupuolijakauma ja ikärakenne

Naisia Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen työntekijöistä oli 80,65 %. Henkilöstön keski-ikä oli vuoden lopussa 44,4 vuotta. Vakituisten palkansaajien keski-ikä oli 45,6 vuotta ja määräaikaisten 40 vuotta. Vakituudesta henkilöstöstä suurin henkilöstömäärä sijoittui 55–59-vuotiaiden ikäryhmään, kun taas määräaikaista henkilöstöä oli eniten ikäryhmässä 25–29 vuotta. Ensimmäisen toimintavuoden aikana Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelta eläköityi 199 henkilöä. Lähtövaihtuvuus oli 4,4 % verrattaessa irtisanoutuneiden määrää vakituisten henkilöiden määrään.

Kuvio 1. Vakituisten ja määräaikaisten työntekijöiden ikäjakauma

Henkilöstö ammattiryhmittäin

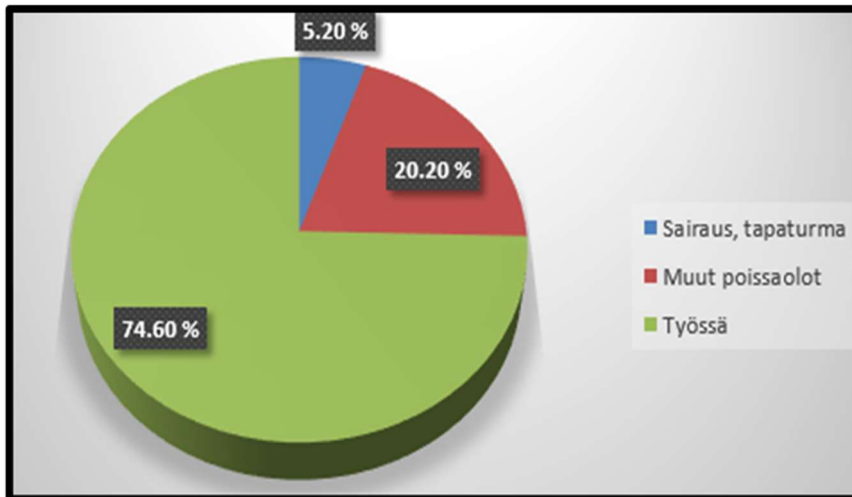
Suurin ammattiryhmä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella oli sairaanhoitajat ym. henkilöstö (28 %) ja seuraavaksi suurimpana ammattiryhmänä oli lähihoitajat ym. henkilöstö (27,1 %). Lääkärihenkilöstöä oli 4,9 % ja sosiaalityön henkilöstöä 9 %. Pelastusalan henkilöstön osalta sopimuspalokuntaan kuului reilu 800 työntekijää. Ensisijaisia esihenkilöitä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella 31.12.2023 oli 642 (5,9 %), joista vakituisia 624.

Ammattiryhmä	Vakituiset	Määräaikaiset
Palkkioperusteinen palvelussuhde		257
Lääkärihenkilöstö	318	217
Sairaanhoitajat ym. henkilöstö	2565	452
Lähihoitajat ym. henkilöstö	2223	690
Sosiaalityön henkilöstö	815	151
Hoidon tuki- ja tutkimushenkilöstö	444	119
Pelastusalan henkilöstö	916	25
Huolto- ja tukipalveluhenkilöstö	732	304
Hallinto- ja hallintopalveluiden henkilöstö	453	74
Yhteensä	8463	2280

Taulukko 1: Henkilöstö ammattiluokittain 31.12.2023

Poissaolot

Etelä- Pohjanmaan hyvinvointialueella poissaolot muodostuivat suurimmaksi osaksi muista poissaoloista, joihin lukeutui vuosilomat (10,4 %), perhevapaat (5 %), muut virka- ja työvapaat (3,5 %), kuntoutus (0,8 %) sekä koulutuksesta (0,5 %) aiheutuneet poissaolot.

Kuvio 2. Työajan % -perustainen jakautuminen

Sairauspoissaolot

Terveysperusteisia sairauspoissaoloja oli 5,2 % poissaoloista, mikä tarkoitti 21 htp/työntekijä. Eniten terveysperusteisia poissaoloja oli ikäihmisten palveluissa. Suurimpana ammattiryhmänä sairausperusteisissa poissaoloissa oli lähihoitajat ym. henkilöstö. Vastaavasti 0-päivää sairastaneita koko henkilöstöstä oli 30,1 %. Vakituisten henkilöstön osalta 0-päivää sairastaneita oli 24,8 %. Suurimpana poissaolojen aiheuttajana oli mielenterveyteen liittyvät poissaolot (41,1 %). Tuki- ja liikuntaelinsairauksista johtuvia poissaoloja oli 30,6 %. Esihenkilön myöntämiä 1–7 pv sairauspoissaoloja oli 20,9 %. Sairauspoissaoloista 78,8 % oli 1–59 päivää.

Palkat ja palkkiot tilikaudella

Maksetuista palkoista määräaikaisten osuus oli 21,45 %. Terveys- ja sairaanhoitopalveluissa maksettiin palkkoja 45,07 % kaikista maksetuista palkoista. Myös lisä- ja ylitöiden kustannukset olivat suurimmat terveys- ja sairaanhoitopalveluissa. Pelastustoimen osuus palkoista oli 2,40 %.

Työhyvinvointi

Työhyvinvointia tuettiin vuoden 2023 aikana ottamalla käyttöön Edenred- työhyvinvointietuus. Lisäksi organisaatiossa mahdollistettiin yhteisen työhyvinvointipäivän järjestäminen yksiköittäin. Myös opiskelijaohjauksista kohdennettiin 50 % työyksiköiden työhyvinvoinnin edistämiseen.

Ennakoivan tuen malli otettiin käyttöön vuoden alusta. Mallin avulla pyrittiin tukemaan työssä jaksamista ja ylläpitämään työkykyä. Lisäksi ennakoivan tuen mallia täydentämään luotiin työkykyjohtamisen käsikirja. Ennakoivan tuen keskusteluja käytiin yhteensä 630. Kirjaus otettiin käyttöön vasta keväällä 2023, joten tieto ei kata koko vuotta. Työterveysneuvotteluja käytiin koko hyvinvointialueen alueella vuonna 2023 yhteensä 429.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue on mukana Kevan hallinnoimassa Kestävää työelämää hankkeessa 2022–2024. Projekti keskittyy työterveysyhteistyön kehittämiseen työkyvyttömyysriskien vähentämiseksi. Lisäksi työhyvinvoinnin tukemiseksi hyvinvointialue osallistuu Pulssi-kyselyn ja mielenterveyden työkalupakin kehittämiseen. Osallistumalla Sosiaali- ja terveysministeriön Hyvän työn ohjelmakokonaisuuteen tavoitellaan Vetoa ja pitoa sote- ja pelastusalan työhön.

Loka-marraskuussa 2023 toteutettiin koko henkilöstölle Mitä kuuluu –työhyvinvointikysely. Erityisiä vahvuuksia hyvinvointialueellamme oli työhön panostaminen, hyvä lähijohtaminen ja työyhteisöjen toimivuus. Lisäksi työntekijöistä 66 % suosittelisi työnantajaa ystävilleen, kun valtakunnallisen luku oli 62 %. Kehittämiskohteiksi nousi keskimääräistä suurempi työstressin taso, ja lisäksi toimialojen väliset suuret eroavaisuudet. Huolenaiheeksi kyselyn perusteella nousi sekä meillä että valtakunnallisesti heikentynyt työkyky ja työstä palautuminen. hyvinvointialueen työntekijöistä 40 % koki työkykynsä heikentyneeksi, ja etenkin nuoret työntekijät palautuivat huonosti työpäivistään. Tuloksia on ohjeistettu käyttämään tietopohjana yksiköiden työhyvinvointisuunnitelmissa, joihin kirjataan yksiköittäin työhyvinvoinnin kehittämistoimenpiteitä ja niiden seuranta.

Työterveyshuolto

Työterveyshuollon palveluntuottajina toimivat TT Botnia ja Seinäjoen Työterveys. Työterveyshuollon painotus oli ennaltaehkäisevässä työssä. Yhteistyö työterveyshuoltojen kanssa oli aktiivista.

Vuonna 2023 työterveyshuollon kustannukset olivat: ennaltaehkäisevä toiminta (korvausluokka I) 2 744 405,83 euroa, sairaanhoito (korvausluokka II) 2 397 319,62 € ja ei korvattava toiminta (korvausluokka III) 254 762,46 €, yhteensä 5 396 487,91 €.

Työturvallisuus

Työ- ja potilasturvallisuuteen liittyviä ilmoituksia seurattiin HaiPro-järjestelmän avulla. Potilasturvallisuuteen liittyviä ilmoituksia tehtiin kuukausitasolla noin 700 ja työturvallisuuteen liittyviä ilmoituksia noin 220, joista työtapaturmia oli noin viidennes. Toimintavuoden aikana päätoimisten työsuojeluvaltuutettujen lisäksi aloitti tehtävässään myös päätoiminen työsuojelupäällikkö.

Yhteistoiminta

Yhteistoimintaneuvosto kokoontui säännöllisesti, pääsääntöisesti kerran kuukaudessa. Vuonna 2023 aikana kokoonnuttiin 12 kertaa. Lisäksi pääluottamusmiesten kanssa kokoonnuttiin useamman kerran ns. epävirallisissa palaverissa. Vuoden 2023 ajan yhteistoimintaneuvosto toimi sekä työsuojelun että yhteistoiminnan alaisena toimielimenä. Vuoden 2024 alusta työsuojelutoimikunta eriytyy omaksi toimikunnaksi.

1.1.7 Ympäristöasiat

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue sitoutui 2023 tukemaan APRIORA-hanketta, jonka tavoitteena on edistää ja parantaa Itämeren alueen vesien tilaa. Hankkeessa tutkitaan lääkejäämiä vesistöissä ja hyvinvointialue on hankkeessa sidosryhmänä mahdollistamassa näytteenoton keskussairaalan jätevesistä.

Kestävän kehityksen periaatteet ja ympäristönäkökohdat huomioidaan hyvinvointialueen hankinnoissa huomioimalla elinkaarihinta ja tuotteen ekologisuus sekä tuotteen loppusijoituksesta koitua haitta. PVC-muovia sisältävät tuotteet on korvattu PVC-vapaille tuotteilla niiltä osin kuin se sairaanhoidollisesti on mahdollista. Hyvinvointialueen sairaalakiinteistön sähkösopimuksissa edellytetään, että sähköstä vähintään 50 % on uusiutuvilla energialähteillä tuotettua sähköä.

Rakennusten suunnittelussa ja rakentamisessa sekä vuokratilajärjestelyissä on yleisesti huomioitu tilojen muuntojoustavuus ja tilatehokkuus. Rakennushankkeiden materiaalivalinnoissa on kiinnitetty huomio elinkaarikustannuksiin ja kohteisiin on valittu kestävät, pitkäikäiset ja helppohoitoiset materiaalit. Talotekniikan rakentamisessa hyödynnetään lämmön talteenottoa. Vedenkulutusta vähennetään kosketusvapaille hanoilla, vedettömällä (nihkeä pyyhintä) siivouksella ja hankkimalla vettä säästäviä laitteita. Valaistusratkaisut on tehty energiaa säästävinä ottamalla käyttöön päivävalonohjaus ja läsnäolotunnistus sekä LED-valaistus eri kohteisiin rakentamisen yhteydessä.

Henkilökunnan työmatkapyöräilyä on sairaalakampuksella tuettu rakentamalla lukittuja pyöräkatoksia. Selvitys henkilökunnan työsuhte-edusta sähköpyörän hankintaan käynnistyi syksyllä 2023.

Jätteisiin liittyviä kustannuksia kohdistettiin hyvinvointialueelle vuoden 2023 aikana n. 500 000 euroa koskien n. 900 tn jätemäärää. Huomioitava on, että yhdyskuntajäte kuuluu pääsääntöisesti vuokranantajan vastuulle, toisaalta vuoden 2023 aikana on vuokratiloja otettu vasta haltuun. Tietosuoja- ja terveydenhuollon erityis- ja vaarallisen jätteen sopimukset ovat olleet siirtyviä sopimuksia. Hyvinvointialueen kokonaisjätemäärät ja -kustannukset tarkentuvat vuoden 2024 aikana.

Yhtenäisten toimintamallien saavuttamiseksi on tavoitteena laatia vuoden 2024 aikana hyvinvointialueelle ympäristöjärjestelmä, johon sisältyy ympäristöpäämäärät ja -tavoitteet sekä ympäristöohjelma. Jätteiden lajitteluun ja käsittelyyn laaditaan kattava jäteohje, johon listataan kaikkien organisaatioissa syntyvien jätteiden käsittelyohjeet sekä kaikki jätehuoltoa koskevat lait, asetukset ja säädökset.

Erytyisesti jätelain edellyttämä muovijätteen keräys tulee saattaa kuntoon. Haasteena ovat paitsi sekamuovit, mutta myös tilaontausta sekä toiminnassa että jätetiloissa.

Ympäristöasioiden kuntoon saattaminen vaaditulle tasolle vuoden 2024 aikana on epävarmaa, sillä ympäristöasioiden hoitamiseen ei ole osoitettu työaikaa.

1.1.8 Muut ei-taloudelliset asiat

Hyvinvointialue huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeusasioista. Käytännössä tärkeimmät välineet korruption ja lahjonnan torjuntaan ovat hallintolain esteellisyyssäännösten noudattaminen sekä johtavilta viranhaltijoilta ja luottamushenkilöiltä kerättävät sidonnaisuusilmoitukset. Lisäksi päätöksenteossa on olennaista erottaa virkavalmistelu poliittisesta päätöksenteosta.

Käytännön toiminnassa ihmisoikeusasiat näkyvät voimakkaimmin sosiaali- ja terveydenhuollossa, jossa tehdään yksilöön voimakkaasti vaikuttavia hallintopäätöksiä ja muita ratkaisuja. Sosiaalihuollossa perustuslaissa säädettyä oikeutta välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon toteutetaan muun muassa sosiaalihuoltolain mukaisilla palveluilla, toimeentulotuella sekä vammaisten henkilöiden osalta vammaispalvelulailla ja kehitysvammalailla. Sosiaalihuollossa tarve palveluihin ja tukitoimiin on selvitettävä yksilökohtaisella tarveharkinnalla. Terveystieteiden huollossa ihmisoikeudet konkretisoituvat velvollisuutena hoitaa potilasta yhteisymmärryksessä hänen kanssaan ja potilaan oikeutena terveyden- ja sairaudenhoitoon. Yksityiselämän suoja näkyy vahvasti hyvinvointialueen toiminnassa asiakas- ja potilastietojen lainmukaisen käsittelyn kautta.

Toimivalla sisäisellä valvonnalla pyritään torjumaan korruptiota ja lahjontaa erityisesti hankinnoissa. Hyvinvointialue on myös huomionnut relevanteissa hankinnoissa ihmisoikeudet, edellyttämällä tarjoajilta sitä, että tarjoaja täyttää kansainvälisten sopimusten ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudelliset velvoitteet.

1.1.9 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella on noin 190 800 asukasta, eli se on väestöpohjaltaan keskikokoinen sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäjä. Ennusteen mukaan väestön suhteellinen väheneminen on kohtalaisen nopeaa: väestö vähenee noin neljä prosenttia vuoteen 2030 mennessä ja yhdeksän prosenttia vuoteen 2040 mennessä.

Alle 18-vuotiaiden ja 75 vuotta täyttäneiden väestöosuudet vastaavat maan keskitasoa. Ikääntyneiden osuus kuitenkin kasvaa hieman keskimääräistä nopeammin vuoteen 2030. Työttömyys eri muodoissaan on selvästi pienempää kuin maassa keskimäärin. Lapsiperheistä joka viides on yhden vanhemman perhe, mikä on vähemmän kuin maassa keskimäärin. Verrattain harva lapsiperhe sai pitkäaikaisesti toimeentulotukea. Ulkomaalaistaustaisen väestön osuus on maan pienin.

THL:n ikävakiomattoman sairastavuusindeksin (2019–2021) mukaan sairastavuus on väestön elintapoja mukailleen hieman keskimääräistä suurempaa. Työkyvyttömyyttä on hieman keskimääräistä enemmän, ja edellisvuoteen verrattuna se on kasvanut maan eniten. Ennenaikaista kuolleisuutta mittaava PYLL-indeksi on maan keskitasoa. Päivittäin tupakoivien osuus on vähentynyt, kuten myös ikääntyneillä alkoholin liikakäyttö.

Marraskuussa 2022 hyväksytty hyvinvointialue- ja palvelustrategia (jatkossa strategia) kokoaa pitkän aikavälin tavoitteet vuosille 2023–2025. Strategiassa on huomioitu hyvinvointialueen taloudelliset ja toiminnalliset reunaehdot sekä sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet. Hyvinvointialueen strategiakokonaisuuteen sisältyvistä teemastrategioista on hyväksytty henkilöstö-, kiinteistö- ja digistrategiat, hyvinvointikertomus ja -suunnitelma sekä sen liitteenä ehkäisevän päihdetyön suunnitelma, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, viestintästrategia, tietojohdamisen kehittämissuunnitelma sekä omavalvontaohjelma. Strategisena asiakirjana toimii myös vuoden 2023 talousarvio ja taloussuunnitelma vuosille 2023–2026, jossa kuvatut toimialueiden toiminnalliset tavoitteet on johdettu hyvinvointialuestrategiasta.

Vuosille 2023–2026 ajoittuvien toimintatapojen on tarkoitus johtaa muutokseen: tuoda pysyviä kustannussäästöjä, tehostaa toimintaa sekä parantaa vaikuttavuutta ja tuottavuutta.

Osaavan henkilöstön saatavuus on hyvinvointialueelle merkittävä haaste. Palvelutuotantoon heijastuu myös ikääntyneiden ympärivuorokautisen hoivan mitoitusvaatimusten myötä kasvaneet kotihoidon henkilöstön osaamisvajeet ja vaihtuvuus. Palvelujen järjestämistä haastaa taloudenhallinnan näkökulmasta myös se, että henkilöstöresurssit kohdistuvat liian vahvasti raskaampiin palveluihin. Haasteellisimmat ammattiryhmät ovat lääkärit, sosiaalityöntekijät ja psykologit. Erityisen vaikea tilanne on alueen reuna-alueilla ja ikääntyneiden palveluissa. Vuokratyövoimaa käytetään erityisesti ikääntyneiden palveluissa, joissa hyvinvointialue käy kilpailua työvoimasta myös yksityisen sektorin kanssa.

Vuoden 2024 alkuperäinen talousarvio hyväksyttiin aluevaltuustossa 18.12.2023 alijäämän ollessa 35,61 miljoonaa euroa. Tämä talousarvio ei sisältänyt UTV-ohjelman mukaisia vuodelle 2024 kohdistettuja säästöjä (15 miljoonaa euroa). UTV-ohjelman mukaiset säästöt otetaan huomioon 21.2.2024 talous- ja investointilautakunnassa käsittelyssä olevassa muutostalousarviossa vuodelle 2024. Muutostalousarvio on aluehallituksen käsittelyssä 4.3.2024 ja aluevaltuuston 11.3.2024.

Yhteistoimintaneuvottelut käynnistyivät 5.12.2023. Yhteistoimintaneuvotteluille neuvottelujen käynnistyessä asetettu säästötavoite oli 3–5 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 tilinpäätösarvio on tarkentunut tilinpäätösvalmistelun ollessa loppusuoralla; vuoden 2023 talouden toteuma osoittaa tällä hetkellä arviolta noin 50 miljoonan euron alijäämää. Hyvinvointialuelain mukaisesti alijäämän kattaminen on toteutettava näin ollen vuoden 2026 loppuun mennessä. Muuttunut talouden tilannekuva asetti kovemmat säästöpainet myös yt-neuvotteluille.

Yhteistoimintaneuvotteluja käytiin viikoittain 5.12.2023 alkaen ja yhteistoimintaneuvottelukertoja oli yhteensä 10 yhteistoimintalain edellyttämän vähintään 6 kuuden viikon ajan ajanjaksolla 5.12.2023.-30.1.2024. Yhteistoimintaneuvotteluiden aikana on henkilöstö voinut tuoda esille ehdotuksia mahdollisista vaihtoehtoisista säästöistä. UTV-ohjelma sisältää pitkäjänteisiä talouden sopeuttamiskeinoja aikavälille 2024–2026. Yt-menettelyssä esillä olleet keinot ovat luonteeltaan nopeasti talouden kustannuskehitykseen vaikuttavia. Lisäksi todetaan, että hyvinvointialueen organisaatio ja johtamisjärjestelmä tullaan tarkistelemaan uudelleen, tavoitteena organisaation johtamisjärjestelmän (vastuu ja valta) selkiyttäminen, uusien toimintojen/palvelukanavien (etäpalvelut) kehittämiseen ja johtamiseen panostaminen sekä esihenkilöiden vähentäminen. Organisoinnin tarkastelu tulee vaikuttamaan esihenkilöiden työnkuviin ja mahdollisesti vähentää esihenkilötehtäviä.

Todetaan, että aluehallitus hyväksyi 5.2.2024 ohjeellisen lomautussuunnitelman.

Ohjeellinen luonnos lomautussuunnitelmasta

14 päivää lomautusta

- Hyvinvointialueen johtoryhmä
- Hallinto- ja strategiapalveluiden johtoryhmä
- Kehityspalvelut

Seitsemän päivää lomautusta (viisi työpäivää)

- Palvelualuejohtajat (henkilöt, jotka eivät tee asiakas- ja potilastyötä)
- Palveluyksikköjohtajat (henkilöt, jotka eivät tee asiakas- ja potilastyötä)
- Palvelualueylihoitajat
- Hoitotyön päälliköt
- Päällikkötason tehtävissä toimivat ja erikseen kohdennetut asiantuntijat
- Henkilöstöpalvelut, lukuun ottamatta palkkapalvelua
- ICT suunnittelijat
- Hallintosihteerit
- Sihteerit, ei osastonsihteerit
- Valvonta
- Tekniikka ja rakentaminen

Kolmen päivän lomautus

- Palvelualuejohtajat (henkilöt, jotka tekevät asiakas- ja potilastyötä)
- Palveluyksikköjohtajat (henkilöt, jotka tekevät asiakas- ja potilastyötä)
- Koko muu henkilöstö - pois lukien ulkopuolelta rahoitetut hankkeet ja luottamusasemassa olevat henkilöt.

Voidaan toteuttaa myös työajan lyhennyksinä. Lomautukset toteutetaan vuoden 2024 aikana.

Lomautuksen ulkopuolella alustavasti olevat yksiköt: asumispalveluyksiköt, 24/7 palvelut pois lukien digitaaliset palvelut, lastensuojelulaitokset, ikäihmisten ympärivuorokautinen palveluasuminen, kotihoito, valmiudessa oleva pelastushenkilöstö, sosiaali- ja kriisipäivystys, vuodeosastot, synnytys, tehostettu hoito, palliatiivinen hoito, kotisairaala, leikkaus- ja anestesiapalveluyksikkö, dialyysiyksikkö

Lomautukset toteutetaan potilas- ja työturvallisuus huomioiden. Kiireettömien palveluiden saatavuus osittain heikkenee.

Todetaan, että hallinnon lomautukset tulevat vaikuttamaan asioiden valmisteluun sekä UTV-ohjelman mukaisten toimenpiteiden edistämiseen.

Henkilöstöön kohdistuvat säästötoimenpiteet**Määräaikaisten työ- ja virkasuhteiden täyttämättä jättäminen**

Säästö arviolta: 340 000 euroa (leikataan vuoden 2024 talousarviosta)

Eläköitymiset, joita ei täytetä

Säästö arviolta: 320 000 euroa (leikataan vuoden 2024 talousarviosta)

Irtisanomiset tietohallinnossa

Säästö arviolta: 240 000 euroa (leikataan vuoden 2024 talousarviosta)

Liikunta- ja kulttuurisetelit (Edenred):

Luovutaan vuoden 2024 ajaksi

Säästö arviolta: 1,4 miljoonaa euroa (leikataan vuoden 2024 talousarviosta)

Muuten toimitaan merkkipäiväohjeen mukaisesti

Koulutusmäärärahalleikkaukset:

Omaehtoisen koulutuksen ehtoja kiristetty

Säästö arviolta: 800 000 euroa (leikataan vuoden 2024 talousarviosta)

Säästöt ovat yhteensä noin 3,1 miljoonaa euroa, pois lukien lomautuksista saatavat säästöt. Yhteistoimintaprosessin aikana on löydetty myös toiminnallisia säästöjä, jota ei ole huomioitu UTV-ohjelmassa ja jotka tullaan ottamaan huomioon muutostalousarviossa.

Yhteensä säästötavoitteet vuodelle 2024 ovat seuraavat:

henkilöstöön liittyvät säästötoimenpiteet noin 3,1 miljoonaa euroa

yleiset säästöt noin 3,4 miljoonaa euroa

lomautukset 1,6 miljoonaa euroa

Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän ja Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymän lainakannat siirtyivät hyvinvointialueelle vuoden 2023 alussa. Lainoja siirtyi yhteensä 102 miljoonaa euroa. Lainakannan ennustetaan kasvavan tulevina vuosina, mutta pitkäaikainen rahoitustarve investointeihin järjestetään ensisijaisesti mahdollisesti myönnettävän lainanottovaltuuden puitteissa. Pitkän tähtäimen talouden tasapainottaminen tukee lainanottovaltuuden toteutumista tulevina vuosina.

Palkkaharmonisointia ei ole vielä aloitettu. Palkkojen yhteensovittamisen ja palkkausjärjestelmän uudistamisen kustannuksiksi on arvioitu yhteensä 6 prosenttia vuosina 2023–2025, mutta tarkemmat laskelmat puuttuvat. Harmonisointi toteutetaan osittain järjestelyerien avulla.

Lähde: THL, Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella Alueellinen asiantuntija-arvio, syksy 2023, Aluehallituksen päätös 5.2.2024 § 43

1.1.10 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Merkittävimmiksi riskeiksi ja epävarmuustekijöiksi voidaan arvioida talouden hallinta ja tasapainottaminen annetussa määräajassa, UTV-ohjelman toimenpiteiden vieminen käytäntöön ohjelman mukaisessa määräajassa, palvelutarpeen kasvu iäkkäiden osalta, väestömäärän väheneminen maakunnan tasolla, hoitovelan hallinta, tietoturvallisuus ja tietojärjestelmien toiminta, kustannusten nousu ja riski työvoiman saatavuudesta ja pitovoimasta. Hyvinvointialueen tulee lisäksi ottaa erityisesti varautumisessaan ja jatkuvuudenhallinnassaan huomioon myös globaalin turvallisuusympäristön muutoksen aiheuttamat riskit.

Talous ja UTV-ohjelma

Lisäksi on huomioitava, että UTV-ohjelma hyväksyttiin 9.10.2023. Ohjelman laadinnan perustana oli, että alijäämäksi arvioitiin muodostuvan hieman yli 40 miljoonaa. Tilinpäätöksen osalta voimme todeta, että alijäämää kertyi merkittävästi enemmän, joka osaltaan johtaa siihen tarpeeseen, että UTV-ohjelmaa on välttämätöntä päivittää kokonaisvaltaisesti vuoden 2024 aikana. Korkoriskien hallinnan osalta hyvinvointialue on selvittänyt korkoriskienhallinnan strategiakartoituksen syksyllä 2023 ja ryhtyy toteuttamaan suosituksen mukaisia toimenpiteitä.

Strategian toteutuminen

Aluevaltuusto on hyväksynyt hyvinvointialue- ja palvelustrategian 21.11.2022. Hyvinvointialuelain mukaan hyvinvointialueen toimintaa johdetaan aluevaltuuston hyväksymän hyvinvointialuestrategian mukaisesti. Strategia kokoaa pitkän aikavälin tavoitteet huomioiden hyvinvointialueen taloudelliset ja toiminnalliset reunaehdot. Strategiassa on asetettu päätavoitteita ja niiden toteutumista seuraavat mittarit. Hyvinvointialueen valtuusto ja hallitus vastaavat strategisten valintojen ja tavoitteiden toteutumisen seurannasta ja johtavat viranhaltijat vastaavat siitä, että strategian toimeenpano ja operatiivinen toiminta ovat

strategian mukaisia. Osaltaan UTV-ohjelmassa luodaan tarkemmat suuntaviivat strategian mukaisille toimenpiteille ja UTV-ohjelma on osaltaan strategian täytäntöönpanoasiakirja. Tämän lisäksi hyvinvointialueella on panostettu voimakkaasti OmaEP digitaalisen asiainn alustan käyttöönottoon strategian mukaisesti.

Talouden tilannekuva asettaa UTV-ohjelman talouden strategiaksi vuosille 2024–2026 varsinaisen talousarvion lisäksi. Talouden tilannekuvan muutokset asettavat myös omat haasteensa kokonaistilanteen hahmottamisessa ja strategian toteuttamisessa. Lisäksi olemme tunnistanee, että vuonna 2023 ensimmäisen toimintavuoden aikana talouden osavuosiraporteissa jouduimme toteamaan talouden tilanteen ilman, että pääsimme kunnolla pureutumaan syy-seuraussuhteisiin tai reagoimaan niihin. Lisäksi aluehallitus päätti 4.3.2024, että osavuosikatsausraportointi koskettaa myös Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen tytäryhteisöjä. Talouden haasteet vaikeuttavat strategisten tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi talouden tasapainottamisaikataulu asettaa vaateen saada talouden tasapainottamistoimia käytäntöön nopealla aikataululla. Vuoden 2023 aikana on tunnistettu myös, että tiedon hajanaisuus vaikeuttaa kokonaiskuvan muodostumisessa. Talouden kokonaiskuvan osalta vuonna 2023 laadittiin talouden vuosikello, joka on vuonna 2024 viety viikkotasoiseksi toiminnaksi. Vuosikello auttaa koordinoimaan ja valmistelemaan talouden asioita suunnitelmallisesti läpi koko organisaation.

Henkilöstön rekrytointihaasteet

Useissa hyvinvointialueen ammattiryhmissä on haasteita henkilöstön saatavuudessa nykyisillä rakenteilla. Rekrytointivaikeudet erityisesti pienemmille paikkakunnille ja henkilöstön vaihtuvuus aiheuttavat palvelutuotannon jatkuvuuden hallinnan riskejä sekä vaikuttavat kokonaistalouden hallintaan muun muassa vaihtuvuus-, sijais- ja ostopalvelukustannuksina. Riskiksi on tunnistettu myös se, ettei nykyinen henkilöstö kohdennu palvelutarpeen mukaisesti. Niissä hallinnollisissa työtehtävissä, joissa osittainen etätyö on mahdollista mahdollistaa etätyö henkilöstön rekrytointia myös kauempaa.

Tietojärjestelmät

Hyvinvointialueella on käytössä yli 800 tietojärjestelmää, joista kriittisiksi järjestelmiksi on luokiteltu 250. Kriittisen tietojärjestelmän häiriö voi vaarantaa asiakas- tai potilasturvallisuuden tai muuten haitata organisaation toimintaa.

Tietoturva- ja tietosuojapolitiikka toimii Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen tietoturva- ja tietosuojatoiminnan perustana sekä määrittelee toiminnan tavoitteet ja periaatteet. Poliitikassa kuvataan seurannan ja valvonnan vastuut. Tietoturva- ja tietosuojapolitiikkaa täydennetään

organisaation sisäisillä ohjeilla ja dokumenteilla. Toteutuessaan vakava tietoturva- tai tietosuojapoikkeama voi aiheuttaa merkittävää haittaa hyvinvointialueelle ja sen asiakkaille.

Hyvinvointialueelle siirtyi sen toiminnan alkaessa suuri määrä tietojärjestelmiä eri organisaatioista. Tietojärjestelmien konsolidoinnin keskeneräisyyden takia tietoa joutuu keräämään useista eri lähteistä. Tämä hidastaa työntekoa, lisää inhimillisten virheiden mahdollisuutta sekä vaikeuttaa tietoon perustuvaa päätöksentekoa.

Turvallisuustilanteen muutos

Kansainvälinen turvallisuustilanne on epävakaata ja vaikeasti ennakoitavissa.

Kybertoimintahäiriöt ovat viime aikoina lisääntyneet. Turvallisuustilanteen muutos on johtanut lukuisiin yhtäaikaisiin turvallisuustilanteen haasteisiin, jotka edellyttävät varatumista. Näitä ovat varautuminen väestönsuojeluun, evakointeihin, laajamittaiseen maahantuloon, säteilyltä suojautumiseen. Lisäksi varautumisessa on varmistettava sote- ja pelastuspalvelujen jatkuvuuden turvaaminen kaikissa turvallisuustilanteissa.

1.2 Selonteko hyvinvointialueen sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestämisestä

Hyvinvointialuelain (611 / 2021) mukaan aluevaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista, jotka Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuusto on vahvistanut 20.06.2022.

Lain mukaan aluehallituksen tulee huolehtia hyvinvointialueen sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa hyvinvointialueen varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta. Aluehallitus vastaa sisäisen valvonnan, riskienhallinnan, omavalvontaohjelman, varautumisen, hyvän hallinnon ja lainmukaisuuden valvonnan järjestämisestä sekä niiden toimeenpanon ja tuloksellisuuden valvonnasta.

Aluehallitus hyväksyy hyvän hallinnon, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen, jossa on kuvattu tarkemmin eri toimijoiden vastuut ja menettelyt. Ko. ohje on hyväksytty aluehallituksessa 9.5.2023. Lisäksi aluehallitus hyväksyy omavalvontaohjelmat sekä sisäisen tarkastuksen pitkän aikavälin vuosisuunnitelman.

Toimialuejohtajat ja professiojohtajat vastaavat hyvän johtamistavan toteutumisesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta vastuualueellaan. He ohjeistavat alaisiaan palvelualueita sekä raportoivat ohjeiden mukaisesti. Hyvinvointialueen kaikki esihenkilöt vastaavat oman vastualueen hyvän johtamistavan toteutumisesta, riskien

tunnistamisesta, arvioinnista, sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta sekä raportoivat ohjeiden mukaisesti.

1.2.1 Sisäisen valvonnan järjestäminen

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että hyvinvointialueelle asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on taloudellista ja tuloksellista. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskienhallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia. Lisäksi sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Hyvinvointialueen hallinnon ja toiminnan järjestämisessä ja päätöksenteossa noudatetaan hallintosääntöä siltä osin kuin laissa ei ole toisin säädetty. Hallintosääntö on viimeksi päivitetty 21.11.2022. Hallintosäännön nojalla aluehallitus on 15.1.2024 antanut tarkentavan soveltamisohjeen luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista. Hallintosäännön lisäksi hyvinvointialueella on Toimintasääntö, jossa on tarkemmin säännelty viranhaltijoiden toimivaltaa. Ensimmäinen toimintasääntö on hyväksytty aluehallituksessa 21.12.2022. Sitä on päivitetty vuoden 2023 aikana kolme kertaa. Hyvinvointialueen toiminnan käynnistyttyä on havaittu puutteita tai epäselvyyksiä toimivaltuuksissa ja näitä on tarpeen mukaan päivitetty toimintasääntöön. Näin on pyritty varmistamaan, että tarvittava toimivalta on säännelty. Hallintosäännöstä ja toimintasäännöstä on järjestetty koulutus, joka on tallennettu.

Edellä mainittujen lisäksi keskeisiä käytännön toimintaa ja päätöksentekoa ohjaavia dokumentteja ovat muun muassa Hankintavaltuudet, Hankintaohje, Talousarvion täytäntöönpano-ohje 2023, Talouden vuosikello 2023, Palvelussuhdekäsikirja, Tietoturva- ja tietosuojapolitiikka, Omavalvontaohjelma sekä Asiakas- ja potilasturvallisuussuunnitelma. Hyvinvointialueen ensimmäisenä toimintavuotena erilaista ohjeistusta on laadittu todella paljon ja sen lisäksi on järjestetty runsaasti koulutusta erityisesti talouteen, hankintoihin ja henkilöstöasioihin liittyen.

Hyvinvointialueella on otettu 1.4.2023 käyttöön ilmoituskanava vakavien ja merkittävien väärinkäytösepäilyjen ilmoittamiseen. Ilmoituskanavan taustalla on ns. ilmoittajansuojelulaki (1171/2022), jonka tavoitteena on, että työntekijä voi turvallisesti ilmoittaa, jos työnsä yhteydessä havaitsee tai epäilee lain soveltamisalaan kuuluvia väärinkäytöksiä.

Ilmoituskanavaan ei ole tullut tähän mennessä ilmoituksia.

Keväällä 2023 hyvinvointialueella on aloittanut toimintansa Ohjaus- ja valvontayksikkö. Yksikössä toimii valvontapäällikkö ja valvontakoordinaattoreita. Yksikön tehtäviin sisältyy sisäinen valvonta, mutta käytännössä yksikön työ painottuu sosiaali- ja terveydenhuollon

järjestämisen ja tuottamisen valvontaan. Yksikkö laatii vuosittain valvontakertomuksen, joka sisältää yhteenvedon edellisen vuoden aikana tehdyistä valvontakäynneistä, valvontatapahtumista ja keskeisimmistä valvontahavainnoista. Valvonnan raportoinnilla ja valvontakertomuksella pyritään lisäämään toiminnan läpinäkyvyyttä ja tuottamaan tietoa päättäjille, johdolle, esihenkilöille, henkilöstölle, asiakkaille, potilaille ja läheisille Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouden laadusta ja turvallisuudesta sekä omavalvonnan ja valvonnan toteutumisesta. Saatujen tietojen pohjalta tavoitteena on kehittää omaa toimintaa ja hoito- ja palveluprosesseja tavoitteena lainmukainen, laadukas ja asiakas- ja potilasturvallinen toiminta.

Ohjaus- ja valvontayksikön yhteydessä toimii potilas- ja sosiaaliasiavastaavat (nimike muuttunut lainmuutoksen yhteydessä). He laativat toiminnastaan selvityksen, joka toimitetaan aluehallitukselle, hyvinvointialueen kuntien hallituksille sekä aluehallintovirastolle. Potilasasia- ja sosiaaliasiavastaavien toiminnan kautta saadaan tietoa tilanteista, joissa toiminnassa mahdollisesti on ollut puutteita tai virheitä.

Vastaavalla tavalla myös asiakkaiden antama palaute, muistutukset, kantelut sekä yksilöjaostoon tehnyt oikaisuvaatimukset ja jatkovalitukset ja näistä saadut päätökset ohjaavat toimintaa.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset ja muut esihenkilöt pyrkivät varmistamaan, että hyvinvointialueen toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan, sekä hyvinvointialueen omaisuus ja voimavarat turvataan.

Tammikuussa 2024 hyvinvointialueella on toteutettu Hyvän hallinnon, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi. Arviointi toteutettiin Webropol-kyselyllä. Vastaukset pyydettiin palvelualueiden johtoryhmiltä (21 vastausta), jotta näkemyksiä saadaan riittävän laajasti hyvinvointialueen toiminnoista ja oletuksena, että näin saadaan vastauksia henkilöiltä, jotka mahdollisesti saavat tietoa ja palautetta laajemmin henkilöstöltä. Kyselyssä oli 48 väittämää laajasti eri aiheista. Mikäli arvio väittämästä oli "Toteutuu osittain, edellyttää kehittämistoimenpiteitä" tai "Ei toteudu, edellyttää kehittämistoimenpiteitä", pyydettiin ehdotuksia toimenpiteistä ja muita kommentteja, joita saatiin runsaasti. Kyselyssä saatiin ¾:ssä kysymyksiä vastauksia "Ei toteudu", mutta näin vastanneiden osuus oli pääosin 5–10 % yksittäisessä kysymyksessä. Merkittävimmät osuudet, 30–35 %, "Ei toteudu"-vastauksia oli kysymyksissä, jotka koskivat henkilöstön rakennetta ja määrää, henkilöstön tehtäväkuvausten laatimista sekä talousarvion riittävyyttä. Kyselyn tulosten analysointi ja hyödyntäminen jatkuu siten, että toimialueilla käydään läpi toimialuekohtaisesti kootut yhteenvedot ja kysely käsitellään hyvinvointialueen johtoryhmässä.

1.2.2 Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus on järjestetty vuoden 2023 alusta alkaen yhteistyösopimuksella, jossa osapuolina ovat olleet Pirkanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Kanta-Hämeen hyvinvointialueet. Sairaanhoidopiireistä siirtyneen yhteistyösopimuksen mukaan sisäisen tarkastuksen toiminnossa on työskennellyt vuonna 2023 yhteensä 3 henkilöä ja yhden työntekijän resurssi on ollut sijoitettuna Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle kuitenkin siten, että resurssista osaa on kohdennettu Pirkanmaan hyvinvointialueen käyttöön.

Kanta-Hämeen hyvinvointialue irtautui yhteistyösopimuksesta syksyllä 2023. Yhteistyösopimus päivitettiin vuodenvaihteessa 2023–2024 Etelä-Pohjanmaan ja Pirkanmaan hyvinvointialueiden kesken. Vuoden 2024 alusta sisäisen tarkastuksen työpanosta Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle lisättiin siten, että yhden työntekijän resurssi (tarkastuspäällikkö, sisäinen tarkastus) kokonaisuudessaan on kohdennettu Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle.

Sisäinen tarkastus toimii hyvinvointialuejohtajan alaisuudessa ja sisäinen tarkastus raportoi aluehallitukselle ja hyvinvointialuejohtajalle. Aluehallituksen hyväksymässä toimintaohjeessa on määritelty tarkemmin mm. sisäisen tarkastuksen tarkoitus ja tehtävä, vastuu ja asema, toimivalta, toiminta-alue ja raportoinnin menettelytavat.

Sisäisen tarkastuksen työ on kohdistunut pitkän aikavälin suunnitelman (vuosisuunnittelu 2023–2025) mukaisiin painopistealueisiin. Alkuvuodesta 2023 työ painottui konsultointeihin/selvityksiin ja loppuvuodesta 2023 tarkastus- ja arviointityöhön. Tarkastustyön painopisteet olivat toiminnan turvaamisen ja strategian/tavoitteiden toteutumisen arvioinnissa kohdistuen talouden, hallinnon ja henkilöstöhallinnon prosesseihin.

Hyvinvointialueella on ensimmäisen toimintavuoden aikana kehitetty menettelyjä, joilla on vaikutuksia sisäisen valvonnan tilaan. On esimerkiksi laadittu ohjeita, joiden valmistelussa on otettu huomioon sisäisen valvonnan näkökulma. Tarkastusten perusteella havaittiin kuitenkin sisäisen valvonnan osalta kohteita, jotka vaativat parantamista. Tarkastuskohteiden laatimat toimenpideohjelmat ovat olleet kuitenkin asianmukaisia. Tarkastusten valmistuttua tai jo valmisteilla ollessa on lähdetty tekemään muutoksia suositusten mukaisesti. Hyvinvointialueen riskienhallinnan tiedostetaan vaativan valmistelua ja kehittämistä.

Väärinkäytösten ilmoituskanava otettiin käyttöön lain edellyttämässä aikataulussa. Vuoden 2023 aikana ei ole vastaanotettu ilmoituksia väärinkäytöksistä.

Sisäinen tarkastus on saanut toteuttaa tehtävänsä riippumattomasti (organisatorinen asema, raportointisuhde, tehtävän sisältö).

1.2.3 Riskienhallinnan järjestäminen

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnalla tarkoitetaan menettelytapoja, joiden avulla tunnistetaan ja kuvataan hyvinvointialueen toimintaan liittyviä riskejä, arvioidaan

riskien merkittävyyttä ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä määrittellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi ja raportoimiseksi.

Riskienhallinta on osa hyvinvointialueen päivittäistä johtamista, jolla tuetaan tavoitteiden saavuttamista ja toimintaan liittyvien mahdollisuuksien ja uhkien tunnistamista sekä vähennetään riskien aiheuttamia kustannuksia. Riskienhallinnalla varmistetaan myös talouden ja toiminnan laillisuutta ja tuloksellisuutta sekä hyvää hallintotapaa. Riskienhallinnan menettelyt ja vastuut vaihtelevat toiminnan tason ja toimivallan mukaan. Kaikille toiminnan tasoille on kuitenkin yhteistä, että periaatteita noudatetaan, prosessit kuvataan, päätökset perustellaan ja dokumentoidaan, johdetaan luotettavalla tiedolla ja riskit arvioiden. Valvontakulttuuria vahvistetaan, sitä seurataan ja kehitetään.

Strategisiksi riskeiksi määrittellään laajuudeltaan ja vaikutuksiltaan sellaiset epätoivottavat tapahtumat, jotka voisivat toteutuessaan uhata merkittävästi hyvinvointialueen taloudellista ja toiminnallista kantokykyä, sekä vaarantaa strategiassa määriteltyjen tavoitteiden, tai kriittisten menestystekijöiden toteutumista.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle on laadittu strategia, joka kokoaa pitkän aikavälin tavoitteet huomioiden hyvinvointialueen taloudelliset ja toiminnalliset reunaehdot. Aluevaltuusto päättää hyvinvointialuestrategiassa toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Strategian tulee perustua arvioon hyvinvointialueen tilanteesta strategian laatimishetkellä sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista hyvinvointialueen tehtävien toteuttamiseen. Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialuestrategiaan on kirjattu, että strategia tarkistetaan toiminnan alkuvaiheessa vähintään kerran vuodessa. Ensimmäinen tarkistus tehdään kuitenkin vuonna 2024. Hyvinvointialuestrategian osana on laadittu talouden ja toiminnan suunnittelua ja johtamista varten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategia. Palvelustrategiassa hyvinvointialue päättää järjestämisvastuulleen kuuluvan sosiaali- ja terveydenhuollon pitkän aikavälin tavoitteet. Siinä otetaan huomioon myös sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet. Pelastustoimen strategia-asiakirjoja ovat palvelutasopäätös ja pelastustoimen strategia. Riskianalyysi on palvelutasopäätöksen keskeinen perusteluosa.

Hyvinvointialue- ja palvelustrategian liitteessä on arvioitu ja kuvattu strategian keskeiset lähtökohdat, ulkoiset haasteet ja sisäiset riskit. Merkittäviin rahoitukseen, kustannusten nousuun ja henkilöstön riittävyyteen liittyvien riskien lisäksi on tunnistettu muun muassa mahdollisuuksien käyttämättä jättämiseen liittyviä riskejä koskien hyvinvointialueudistusta (integraatio ja skaalaetu) ja digitalisaation hyödyntämättä jättäminen.

Riskien arviointia ja erityisesti hallintatoimenpiteitä suunnitellaan jatkuvana toimintana muun muassa osana hyvinvointialueen johtoryhmien tavanomaista työskentelyä. Sen lisäksi hyvinvointialueella on eri toimintoja koskien järjestelmiä ja menettelyjä, joilla saadaan tietoa

vaaratapahtumista tai muista poikkeamista, joissa toiminta tai palvelu ei vastaa sääntelyä tai tavoitetta.

Hyvinvointialueen työntekijät ovat voineet 23.1.2023 alkaen tehdä joko potilasturvallisuuteen, työturvallisuuteen, tietosuojaan ja henkilötietojen loukkaukseen tai onnistuneisiin tilanteisiin liittyviä ilmoituksia HaiPro -järjestelmän avulla. Pelastuslaitoksella on ollut käytössä PERA-järjestelmä. Myös asiakkaat, potilaat tai läheiset ovat kotisivujen kautta päässeet tekemään ilmoituksia. Käsittelijöinä ovat pääsääntöisesti toimineet yksiköiden esihenkilöt, mutta myös muun muassa työsuojeluvaltuutetut, tietosuojavastaava, lääke-, laite-, tietoturvavastaavat ovat voineet ottaa kantaa esille tulleisiin ilmoituksiin. HaiPro järjestelmän tarkoituksena on ilmoitusten käsittelyn, informoinnin, kehittämistoimenpiteiden suunnittelun ja yksikkötasoisien raportoinnin kautta kehittää toimintaa syyllistämättä henkilökuntaa. Potilas-, työ- ja tietoturvallisuuden laatuun panostaminen parantaa palveluita asiakaslähtöisesti ja yhdistää koko yksikön laadulliseen työskentelyyn.

Potilasturvallisuusilmoituksia on vuoden aikana tehty 8549 kpl, eniten näistä kohdistui lääke- ja nestehoitoon (2641), toisena tapaturmat (2144) ja kolmanneksi eniten tiedonkulkuun ja -hallintaan liittyviä ilmoituksia (796). Näistä ilmoituksista tapahtui asiakkaalle tai potilaalle 70 %, läheltä piti -tilanteita oli 18 % ja kehittämistä järjestelmän kautta ehdotettiin 12 %. Potilasturvallisuuden vaarantavista tapahtumista 7 oli arvioitu aiheuttavan vakavan riskin (riskiluokka V). Tapahtumista 225 oli arvioitu aiheuttavan merkittävän riskin (riskiluokka IV). Tapahtumista 38 aiheutti potilaalle vakavan haitan. Järjestelmään kirjataan tarkemmin, mikä on tapahtumatyyppi, jolloin saadaan tietoa, mihin toimintaan vaaratapahtuma liittyy. Lisäksi kirjataan toimenpide-ehdotuksia.

Asiakas- ja potilasturvallisuuden omavalvonta (WPro-turvallisuuskävely) oli järjestelmän mukaan suoritettu 34–35 yksikössä. Arvioinnin tehneissä palveluyksiköissä valtaosalla asiakas- ja potilasturvallisuuden osa-alueet olivat kunnossa. Osa arvioinnin tehneistä palveluyksiköistä (1–8 yksikköä) arvioi, että heillä on puutteita asiakas- ja potilasturvallisuuden eri osa-alueissa.

Työturvallisuusilmoituksia tehtiin HaiPro-järjestelmässä vuonna 2023 yhteensä 2696 kpl. Näistä työtapaturmailmoituksia oli 528, uhka- tai väkivaltilanteita 1546, muita työturvallisuushavaintoja 406 ilmoitusta ja läheltä piti tilanteita 216. Vaaratyypeittäin eniten ilmoituksia kohdistui uhkaan tai väkivaltaan 1612, toisena putoaminen, kaatuminen, liukastuminen 202 ja kolmanneksi eniten äkilliseen fyysiseen tai psyykkiseen kuormittumiseen 198. Tapahtuman oli arvioitu aiheuttavan merkittävää riskiä 185 ja vakavaa riskiä 5 tilanteessa. Huomioitava asia on, että 810 kpl (30 %) ilmoituksista riskiluokkaa ei ole arvioitu ollenkaan. Työtapaturmailmoitusten yhteydessä oli tehty ilmoitus työtapaturma- ja ammattitautivakuutukseen vakuutusyhtiö Pohjolalle HaiPro-järjestelmän kautta 120 tapauksessa.

Pelastuslaitoksen PERA- järjestelmän kautta on tullut 20 kpl poikkeamailmoitusta. Näistä turvallisuushavaintoja 2 kpl, vaara- tai läheltä piti- tilanteita 15 kpl ja työtapaturma 3 kpl. Vuoden 2024 alusta pelastuslaitos on HaiPro-järjestelmässä mukana, eli jatkossa tiedot ovat samassa järjestelmässä.

Henkilötietojen tietoturvaloukkauksista ilmoitettiin 260 kertaa, joista 56 % johti tietojen salassapidon vaarantumiseen. Hyvinvointialue oli osallisena valtakunnallisestikin isossa tietomurtotapahtumassa, jossa inkontinenssituotteiden ja diabeteksen kotihoitoon käytettävien tuotteiden kuljetuspalvelua hoitava yksityinen Westlog Oy oli joutunut elokuussa 2023 kyberhyökkäyksen ja henkilötietomurron kohteeksi. Tietomurron vuoksi myös Etelä-Pohjanmaalla asuvien, hoitotarvikejakelun kautta yllä mainittuja tuotteita kotiin tilaavien tietoja on saattanut vuotaa ulkopuolisten tietoon. Tietomurto ei kohdistunut hyvinvointialueen omiin tietojärjestelmiin. Tapauksen selvittäminen ja muun muassa asiakkaiden informoiminen oli hyvin työllistävää.

Ilmoitusjärjestelmän kautta voidaan ilmoittaa myös onnistumisia, joiden kautta voidaan laajentaa ja vahvistaa hyväksi koettuja toimintatapoja. Näitä ilmoituksia tehtiin 96.

Riskienhallintaan ja mahdollisiin toteutuneisiin riskeihin liittyvää kirjausta on tarvittaessa myös toimintakertomuksen toimialuekohtaisissa osioissa.

1.2.4 Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella

Sisäisessä valvonnassa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Hyvinvointialueen talouteen ja henkilöstön riittävyyyteen liittyvät riskit ovat ennakoitusti nousseet esiin.

Hyvinvointialueiden ensimmäinen toimintavuosi on jo osoittanut, että toimintaympäristö voi muuttua nopeasti ja ennakoitujenkin riskien merkittävyys muuttuu. Riskienarviointia ja hallintakeinojen suunnittelua tulee edelleen kehittää niin, että se läpileikkaa organisaation kaikki tasot varmistaen monipuolisen näkemyksen ja vastaavasti ymmärryksen riskeistä. Hyvinvointialueen toimintaan kohdistuu muutostarpeita, joiden suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee hyödyntää vaikuttavuusarviointeja ja niiden yhteydessä tehtäviä riskianalyysseja. Organisaation kaikilla tasoilla tulee olla käsitys sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käsitteistä, ja niihin liittyviä sovellusohjeita ja käytäntöjä tulee noudattaa.

Hyvän hallinnon, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointikyselyn perusteella voidaan todeta, että edelleen on tarvetta ohjeistukselle, koulutukselle ja ohjeiden löydettävyyden parantamiselle toiminnan yhtenäistämiseksi ja sujuvoittamiseksi. Tämä ei ole yllättävää huomioon ottaen se, että vuoden alussa yhdistettiin useita organisaatioita, johtamissuhteet ja roolit monilla muuttuivat ja toimipaikkojen sekä henkilöstön määrä lisääntyi. Ohjeistusta on

jouduttu osin tekemään kiireessä ja vähillä resursseilla, mikä on voinut johtaa ristiriitaisuuksiin. Toisaalta ohjeita on tullut paljon ja koulutuksia/tallenteita on ollut paljon, joten välttämättä ei ole ollut mahdollisuutta muun työn lomassa perehtyä niihin.

Vuoden 2024 aikana voidaan harkita, tulisiko myös luottamushenkilöille laatia kysely, jolla voitaisiin selvittää heidän näkemyksiään muun muassa päätöksentekomenettelyn toimivuudesta.

HaiPro-ilmoitusten käsittelyyn tulee edelleen kiinnittää huomiota ja varmistaa, että ilmoitukset käsitellään ajoissa ja toteutetaan riittävät korjaavat toimenpiteet.

Taloulosaamista tullaan lisäämään Taloustaitaja-valmennuksella. Talouden seuranta lisätään eri tasoilla ja näin varmistetaan riittävää ennakointi ja reagoiminen poikkeamiin.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Toimintatuotot	166 275 049,51	8 617 114,97
Valmistus omaan käyttöön	-	
Toimintakulut	-1 077 873 197,51	-8 617 126,33
Toimintakate	-911 598 148,00	-11,36
Valtion rahoitus	885 359 217,53	
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	3 384 695,99	
Muut rahoitustuotot	454 622,89	501,23
Korkokulut	-2 036 647,04	
Muut rahoituskulut	-151 919,28	-489,87
Vuosikate	-24 588 177,91	0,00
Poistot ja arvonalentumiset	-21 249 638,71	-
Satunnaiset tuotot		-
Satunnaiset kulut	1 635,61	-
Tilikauden tulos	-45 836 181,01	0,00
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	454 533,85	-
Tilinpäätössiirrot	-	-
Tilikauden alijäämä	-45 381 647,16	0,00

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	15,43 %	100,00 %
Vuosikate/Poistot, %	115,71 %	0 %
Vuosikate, euroa/asukas	-12 904,27	0
Hyvinvointialueen asukasmäärä	190 543	190 774

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen eli valtion rahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate osoittaa sen määrän, joka tulorahoituksesta jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin.

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 * \text{Vuosikate/Poistot}$ ja arvonalentumiset

Kun tunnusluvun arvo on vähintään 100 %, oletetaan tulorahoituksen olevan riittävä. Jos vuosikate on negatiivinen, on hyvinvointialueen tulorahoitus heikko.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate hyvinvointialueen asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa.

1.3.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	-24 588 177,91	-
Satunnaiset erät, netto	-	-
Tulorahoituksen korjauserät	40 521,22	-
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-47 962 734,62	-16 455,50
Rahoitusosuudet investointeihin	159 749,00	-
Psyyvien vastaavien hyödykkeiden luovutus	108 680,00	-
Toiminnan ja investointien rahavirta	-72 241 962,31	-16 455,50
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainauksen lisäys	-	-
Antolainauksen vähennys	40 000,00	-
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	28 200 000,00	-
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-6 933 276,84	-
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 899 874,63	-
Oman pääoman muutokset	-1 875 188,84	-
Muut maksuvalmiuden muutokset	-35 026 204,85	74 611 607,63
Rahoituksen rahavirta	-17 494 545,16	
Rahavarojen muutos	-89 736 507,47	74 595 152,13
Rahavarat 1.1.2023	100 243 329,17	1 410 433,79
Rahavarat 31.12.2023	10 506 821,70	76 005 585,92

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta

Investointien tulorahoitus, %	-51,4 %	-
Laskennallinen lainanhoitokate	-1,5	-
Kassan riittävyys, pv	3	3213
Hyvinvointialueen asukasmäärä	190 543	190 774

INVESTOINNIT

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Investointien tulorahoitus, %

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella.

LAINANHOITO

Laskennallinen lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita.

Lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Lainanhoitokate kertoo hyvinvointialueen tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun

MAKSUVALMIUS

Kassan riittävyys (pv)

$$= 365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$$

1.4 Tase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
A. PYSYVÄT VASTAAVAT			A. OMA PÄÄOMA		
I Aineettomat hyödykkeet			1. Peruspääoma	30 770 208,95	-
1. Aineettomat hyödykkeet	7 053 326,29		2. Omat rahastot	58 143,25	2 240,00
2. Muut pitkävaikutteiset me	-		3. Edell. tilikausien alijäämä	2 240,00	
3. Ennakkomaksut	-		4. Tilikauden alijäämä	-45 381 647,16	
II Aineelliset hyödykkeet			B. POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
1. Maa- ja vesialueet	2 458 130,56		1. Poistoero	-	-
2. Rakennukset	124 015 821,58		2. Vapaaehtoiset varaukset	-	-
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 171 166,59		C. PAKOLLISET VARAUKSET		
4. Koneet ja kalusto	24 618 088,23		1. Eläkevaraukset	-	-
5. Muut aineelliset hyödykkeet	570 669,95		2. Muut pakolliset varaukset	6 098 255,00	-
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 634 630,45		D. TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
III Sijoitukset			1. Valtion toimeksiannot	269 530,17	
1. Osakkeet ja osuudet	32 666 846,22	18 695,50	2. Lahjoitusrahastojen varat	1 615 204,56	
2. Joukkovelkainkirjat	-		3. Muut toimeksiantojen varat	16 797,16	
3. Muut lainasaamiset	120 000,00		E. VIERAS PÄÄOMA		
4. Muut saamiset	56 980,00		I Pitkäaikainen		
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT			1. Joukkovelkainkirjat		
1. Valtion toimeksiannot	16 340,01		2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta ja vakuutuslaitoksilta	52 199 323,00	
2. Lahjoitusrahastojen varat	1 343 106,16		3. Lainat julkisyhteisöiltä		
3. Muut toimeksiantojen varat	6 718,16		4. Lainat muilta luotonantajilta	62 639 980,00	
C. VAIHTUVAT VASTAAVAT			5. Saadut ennakot		
I Vaihto-Omaisuus			6. Ostovelat		
1. Aineet ja tarvikkeet	9 940 967,76		7. Muut velat		
2. Keskeneräiset tuotteet	-		8. Siirovelat		
3. Valmiit tuotteet/tavarat	-		II Lyhytaikainen		
4. Muu vaihto-omaisuus	-		1. Joukkovelkainkirjat		
5. Ennakkomaksut	10 111,92		2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	10 294 288,00	
II Saamiset			3. Lainat julkisyhteisöiltä	-	
Pitkäaikaiset saamiset			4. Lainat muilta luotonantajilta	5 861 219,00	
1. Myyntisaamiset	-		5. Saadut ennakot	13 943 792,99	70 653 934,22
2. Lainasaamiset	20 151,59		6. Ostovelat	63 509 236,90	2 282 941,86
3. Muut saamiset	28 332,30		7. Muut velat	10 298 291,63	203 493,68
4. Siirtosaamiset	-		8. Siirovelat	89 290 867,60	6 241 500,36
Lyhytaikaiset saamiset					
1. Myyntisaamiset	22 496 251,49				
2. Lainasaamiset	-				
3. Muut saamiset	38 533 178,60	1 021 838,82			
4. Siirtosaamiset	15 218 091,49	2 337 989,88			
III Rahoitusomaisuus					
1. Osakkeet ja osuudet	3 269,57				
2. Sijoitukset rahamark.instr.					
3. Joukkovelkakirjat					
4. Muut arvopaperit					
IV Rahat ja pankkisaamiset	10 503 552,13	76 005 585,92			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	301 485 731,05	79 384 110,12	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	301 485 731,05	79 384 110,12

TASEEN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Omavaraisuusaste, %	-5,06 %	0,03 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	27,97 %	101,29 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1.000 €	-45 379	2,00
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	-238 -	
Lainakanta 31.12, 1.000 €	130 995 -	
Lainakanta 31.12, €/asukas	687 -	
Lainat ja vuokravastuut 31.12	460 480	
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	2 417	
Lainasaamiset, 1.000 €	177	
Hyvinvointialueen asukasmäärä	190 543	190 774

TASEEN TUNNUSLUKIJEN LASKUKAAVAT

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat hyvinvointialueen omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa hyvinvointialueen vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon hyvinvointialueen käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista ja valtion rahoituksesta.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku hyvinvointialueiden välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet hyvinvointialueella on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko hyvinvointialueella on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/ asukas

= [Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)] /
Hyvinvointialueen asukasmäärä

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaista hyvinvointialueen asukasmäärää.

Lainakanta 31.12.

= Joukkovelkakirjalainat + Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta + Lainat julkisyhteisöiltä + Lainat muilta luotonantajilta.

Hyvinvointialueen lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin vieraan pääoman erät Joukkovelkakirjalainat, Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta, Lainat julkisyhteisöiltä ja Lainat muilta luotonantajilta.

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaisella hyvinvointialueen asukasmäärällä. Hyvinvointiyhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.,

= Joukkovelkakirjalainat + Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta + Lainat julkisyhteisöiltä + Lainat muilta luotonantajilta + Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaisella hyvinvointialueen asukasmäärällä.

Hyvinvointiyhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja hyvinvointialueen omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.5 Kokonaistulot ja -menot

HYVINVOINTIALUEEN KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT		MENOT	
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	166 275 049,51	Toimintakulut	-1 077 873 197,51
Valtionrahoitus	885 359 217,53	Valmistus omaan käyttöön	
Korkotuotot	3 384 695,99	Korkokulut	-2 036 647,04
Muut rahoitustuotot	454 622,89	Muut rahoituskulut	-151 919,28
Satunnaiset tuotot		Satunnaiset kulut	
Tulorahoituksen korjaukset		Tulorahoituksen korjaukset	
Psyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot		Pakollisten varauksien muutos	40 521,00
		-Pakollisten varausten lis. (+), väh. (-)	
		-Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	159 749,00	Investointimenot	-47 962 734,62
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	108 680,00		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	40 000,00	Antolainauksen lisäykset	
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	28 200 000,00	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-6 933 276,84
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		Lyhytaikaisten lainojen vähennys	-1 899 874,63
Oman pääoman lisäykset		Oman pääoman vähennykset	-1 875 188,84
Kokonaistulot yhteensä	1 083 982 014,92	Kokonaismenot yhteensä	-1 138 692 317,76

Täsmäytys:

Kokonaistulo - Kokonaismeno = -54 710 302,84
 Rahavarojen muutos - Muut maksuvalmiuden muutokset = -54 710 302,84

1.6 Hyvinvointialuekonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisällyvistä yhteisöistä

Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisällyvistä yhteisöistä			
	Omistus %	Yhdistely konsernitilinpäätökseen	
		Yhdistelty	Ei yhdistelty
Tytäryhteisöt			
Yhtiöt			
Kiinteistö ja asuntoyhtiöt			
Kiinteistö Oy Sairaalanrinne, Seinäjoki	51 %	X	
Kiinteistö Oy Seinäjoen Kipusiskot, Seinäjoki	70 %	X	
Kiinteistö Oy Seinäjoen Terveysteknologiakeskus	100 %	X	
Mediwest Research Center Oy, Seinäjoki	100 %	X	
Kiinteistö Oy Härmän Palvelukeskus, Kauhava	100 %	X	
Kiinteistö Oy Seinäjoen Y-talo, Seinäjoki	51 %	X	
Kiinteistö Oy Seinäjoen Ruukintie 2	81 %	x	
Osakkuusyhteisöt			
Yhtiöt			
Kiinteistö ja asuntoyhtiöt			
Kiinteistö Oy Seinäjoen Tenavkoti, Seinäjoki	50 %	X	
Kiinteistö Oy Ähtärin Sairaalanmäki, Ähtäri	50 %	X	
Liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt			
Seinäjoen keskuspesula Oy, Seinäjoki	45 %	X	
Seinäjoen Työterveys Oy	28 %	X	
Tays Kehitysyhtiö Oy, Tampere	22 %	X	
Kokkaamo Ateriapalvelut Oy	45 %	X	
Osuuskunnat			
Alajärven Puhelinosuuskunta			X
Muut omistusyhteisyhteisöt			
As Oy Teuvan Nouseva Kuuhu			X
Coxa Oy			X
Esko Systems Oy			X
Istekki Oy			X
Kunnan Taitoa Oy			X
Kuntien Tiera Oy			X
Monetra Oy			X
Seinäjoen lentoasema Oy			X
UNA Oy			X
Virtuaalikirjasto Oy			X
2M-IT Oy			X
Sarastia Oy			X
Yhteensä		13 kpl	13 kpl

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Aluevaltuusto on toimintasuunnitelman yhteydessä määrittänyt tytäryhtiöille seuraavat tavoitteet:

- osingonjakovaatimusta ei ole
- Mediwest Research Center Oy:ltä odotetaan positiivista tulosta
- Kiinteistö Oy Härmän Palvelukeskus odotetaan purettavan hallitusti, mikäli kassavarat tämän sallivat.
- Kiinteistö Oy Seinäjoen Kipusiskot vuokraa tilat asukkaille ja pyrkii siksi 0-tulokseen. Yhtiön odotetaan toimivan tulorahoituksella ja säilyttävän vuokrausasteen korkealla. Hyvinvointialueella on valmius luopua yhtiön omistuksesta.
- Kiinteistö Oy Seinäjoen Sairaalanrinne vuokraa asuntoja hyvinvointialueen työntekijöiden lisäksi myös muille henkilöille. Yhtiön odotetaan toimivan tulorahoituksella ja säilyttävän vuokrausasteen korkealla. Hyvinvointialueella on valmius luopua yhtiön omistuksesta
- Kiinteistö Oy Seinäjoen Y-talon odotetaan pystyvän hoitamaan veloitteensa hyvinvointialueen ja muiden sidosryhmien suuntaan normaalin tulorahoituksen puitteissa ja ettei yhtiö tee olennaista voittoa, josta se joutuisi maksamaan veroa.

Osakkuusyhtiöiden osalta aluevaltuusto on asettanut seuraavat tavoitteet:

- Provina Tekstiilipalvelut – Tekstilservice Oy:n (ent. Seinäjoen Keskuspesula Oy) on maltillisempaa kuin Tilastokeskuksen ylläpitämän pesula- ja tekstiilivuokrauksen indeksin mukainen kustannuskehitys. Toiminnan tehokkuus kasvaa 2 %, mittarina huolletut tekstiilimäärät (kg) / tehdyt tuotannon työtunnit.
- Kiinteistö Oy Ähtärin Sairaalanmäen (omistusosuus 49,9 %) odotetaan vuokraavan hyvinvointialueen vastuulla olevat hyvinvointialueen kannalta tarpeettomiksi jääneet tilat vähintään 90 %:sti muille asiakkaille.
- Kiinteistö Oy Seinäjoen Tenavakodin (omistusosuus 49,7 %) odotetaan pystyvän hoitamaan veloitteensa hyvinvointialueen ja muiden sidosryhmien suuntaan normaalin tulorahoituksen puitteissa. Yhtiö toimii hyvinvointialueelta vuokratulla tontilla. Hyvinvointialueella on valmius luopua omistuksestaan yhtiössä nopeallakin aikataululla.
- Seinäjoen Työterveys Oy:n (omistusosuus 28,49 %) odotetaan pystyvän hoitamaan veloitteensa hyvinvointialueeseen ja muiden sidosryhmien suuntaan normaalin tulorahoituksen puitteissa.

- Tays Kehitysyhtiö Oy:n (omistusosuus 21,6 %) odotetaan tekevän nollatuloksen ja saavuttavan yhteisesti muiden omistajien kanssa asetetut tavoitteet.

Tavoitteet ovat toteutuneet seuraavasti:

Kiinteistö Oy Härmän Palvelukeskus myi omistamansa kiinteistön talousarviossa 2022 asetetun tavoitteen jälkeen 4.11.2021.

Kiinteistö Oy Seinäjoen Terveysteknologiakeskuksen tappio oli 645 515,73 euroa. Tappion myötä yhtiön oma pääoma painui negatiiviseksi. Tappion syynä on se, että yhtiön perimät vuokrat eivät kattaneet nousseita korkokuluja. Negatiivinen oma pääoma on rekisteröity kaupparekisteriin.

Mediwest Research Center Oy teki voittoa 92 846,75 euroa, joten se saavutti asetetun tavoitteensa.

Kiinteistö Oy Seinäjoen Kipusiskot teki voittoa 2,39 euroa. Yhtiö pystyi hoitamaan velvoitteensa hyvinvointialueen ja muiden sidosryhmien suuntaan tulorahoituksen puitteissa.

Kiinteistö Oy Seinäjoen Sairaalanrinne teki tappiota 277,94 euroa. Yhtiö pystyi hoitamaan velvoitteensa hyvinvointialueen ja muiden sidosryhmien suuntaan tulorahoituksen puitteissa.

Kiinteistö Oy Seinäjoen Y-talon tilikauden voitto oli 713 185,00 euroa. Yhtiö pysyi hoitamaan velvoitteensa hyvinvointialueelle ja muiden sidosryhmien suuntaan tulorahoituksen puitteissa hyvin. Veroa yhtiö joutuu maksamaan tuloksestaan 44 224,81 euroa.

Yhtiöt raportoivat hallituksen pöytäkirjat hallinto- ja strategiapalveluiden johtajalle ja talousjohtajalle tilinpäätösasiakirjat sekä lisäksi tarvittaessa erillisiä raportteja tai laskelmia. Yhtiöiden kanssa on tarvittaessa käyty erillisiä neuvotteluita omistajaohjausta koskien. Hyvinvointialueen edustajat yhtiöiden hallituksessa ovat tarvittaessa myös antaneet informaatiota yhtiöiden asioista. Tytäryhtiöiden kanssa on käyty vuonna 2023 neuvottelut, joissa on käyty läpi yhtiöiden tulevaisuuden näkymiä, toiminnan riskejä ja yhtiöiden tavoitteita.

Hyvinvointialueen myöntämiä takauksia tytäryhtiöiden lainoille oli tilikauden päättyessä 62 928 359,88 euroa. Hyvinvointialueen myöntämää pitkäaikaista lainaa tytäryhteisöille oli 0 euroa ja osakkuusyhteisöille 120 000 euroa.

Osakkuusyhtiöiden osalta tavoitteet ovat toteutuneet seuraavasti:

Provina Tekstiilipalvelut –Tekstilservice Oy (ent. Seinäjoen Keskuspesula Oy) teki voittoa 353 069,91 euroa. Yhtiön tuottavuutta on arvioitu tunnusluvulla: pesty kg/tuotannon työtunnit. Tällä mittarilla yhtiön tuottavuus on noussut 8,2 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Kiinteistö Oy Ähtärin Sairaalanmäen ilmoituksen mukaan käyttöaste hyvinvointialueen omistamissa tiloissa on 83,38 % ottaen huomioon tilat, joita ei voi vuokrata, eli yhtiö ei saavuttanut asetettua 90 %:n tavoitetta. Yhtiön tilikauden voitto oli 28 448,42 euroa.

Kiinteistö Oy Seinäjoen Tenavakoti teki voittoa 9 875,82 euroa. Yhtiö pystyi hoitamaan velvoitteensa hyvinvointialueen ja muiden sidosryhmien suuntaan.

Alustavan tilinpäätöksen mukaan Seinäjoen Työterveys Oy teki voittoa 2.427,82 euroa. Yhtiö pystyy hoitamaan velvoitteensa hyvinvointialueen ja muiden sidosryhmien suuntaan tulorahoituksen puitteissa.

Tays Kehitysyhtiö Oy teki voittoa 17 952,92 euroa. Yhtiön operatiivinen toiminta päätettiin 31.12.2023.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Päivämäärällä 29.12.2023 hyvinvointialue on allekirjoittanut kauppakirjat, jonka perusteella hyvinvointialue omistaa 81 % Kiinteistö Oy Seinäjoen Ruukintie 2:sta, jotka oikeuttavat hallitsemaan hyvinvointialueen käyttöön tulevia tiloja perhekeskus Aallokon tiloja. Ennen kauppaa Kiinteistö Oy Seinäjoen Aallokko ja Kiinteistö Oy Seinäjoen Ruukintie 2 ovat fuusioituneet yhdeksi kiinteistöyhtiöksi (Kiinteistö Oy Seinäjoen Ruukintie 2).

Kiinteistö Oy Seinäjoen Terveysteknologiakeskuksen tappio oli 957 179,96 euroa. Tappion myötä yhtiön oma pääoma painui negatiiviseksi. Tappion syynä on se, että yhtiön perimät vuokrat eivät kattaneet nousseita korkokuluja.

Kiinteistö Oy Härmän Palvelukeskuksen on tehnyt oikaisuvaatimukset vuosilta 2016–2021 kiinteistöveroja koskien. Verotuksen oikaisulautakunta on suurelta osin hyväksynyt oikaisuvaatimuksen ja oikaissut kiinteistön käyväksi arvoksi 50.000 euroa. Yhtiölle palautuu päätösten myötä mainituilta vuosilta liikaa maksettuja kiinteistöveroja. Päätösten myötä yhtiön ainoaksi velkojaksi jää hyvinvointialue, jolloin yhtiön alasajo selvitystilan kautta on mahdollista.

Tays Kehitysyhtiö Oy:n operatiivinen toiminta päätettiin 31.12.2023. Yhtiö asetettiin selvitystilaan 12.1.2024 ja selvitysmenettelyn odotetaan päättyvän vuoden 2024 loppuun mennessä.

1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Suurin osa hyvinvointialueen tytäryhtiöistä on kiinteistöosakeyhtiöitä. Tällöin yhtiöiden toiminnassa keskeisimpiä riskejä ovat vuokrausasteen putoaminen, kiinteistöjen kunto ja korkoriski. Vuokrausasteeseen liittyvään riskiin vaikuttaa se, että hyvinvointialue on ollut merkittävin vuokralainen suurimmissa hyvinvointialueen omistamissa kiinteistöyhtiöissä.

Kiinteistöasakeyhtiöissä vuokrausaste on ollut hyvä. Korokojen muutokset vaikuttavat yhtiöiden rahoituskustannuksiin ja siten myös vuokrien hintaan.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Hyvinvointialueen konsernivalvonnasta vastaa konsernijohto, johon kuuluvat aluehallitus ja hyvinvointialuejohtaja sekä muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset (hyvinvointialuelaki 50 §). Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosäännön mukaan hyvinvointialueen konsernijohtoon kuuluvat aluehallitus ja hyvinvointialuejohtaja sekä aluehallituksen määräämät viranhaltijat. Aluehallitus on päätöksellä 21.2.2023 § 91 määrännyt, että hallinto- ja strategiajohtaja, talousjohtaja ja talouspäällikkö kuuluvat konsernijohtoon.

Yhtiöt raportoivat hallituksen pöytäkirjat hallinto- ja strategiapalveluiden johtajalle ja talousjohtajalle tilinpäätösasiakirjat sekä lisäksi tarvittaessa erillisiä raportteja tai laskelmia. Yhtiöiden kanssa on tarvittaessa käyty erillisiä neuvotteluita omistajaohjausta koskien. Hyvinvointialueen edustajat yhtiöiden hallituksessa ovat tarvittaessa myös antaneet informaatiota yhtiöiden asioista. Tytäryhtiöiden kanssa on käyty vuonna 2023 neuvottelut, joissa on käyty läpi yhtiöiden tulevaisuuden näkymiä, toiminnan riskejä ja yhtiöiden tavoitteita.

1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Toimintakertomuksessa konsernituloslaskelma, -tase ja konsernin rahoituslaskelma voidaan esittää miljoonan tai tuhannen rahayksikön tarkkuudella. Kaavojen tulee olla siten eritelty, että niistä käy ilmi konsernituloslaskelman, -taseen ja konsernin rahoituslaskelman tunnuslukujen laskemisessa tarvittavat tiedot. Hyvinvointialue- ja kuntajaoston konsernitilinpäätöksen laatimisesta antaman yleisohjeen kaavan mukaiset tarkemmin eriteltyt, vähintään tuhannen rahayksikön tarkkuudella laaditut konsernituloslaskelma, -tase ja konsernin rahoituslaskelma esitetään tilinpäätöslaskelmat -osassa.

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Toimintatuotot	168 888 879,20	-
Toimintakulut	-1 073 445 190,82	-
Osuus osakkuusyritysten voitoista	421 831,47	-
Toimintakate	-904 134 480,15	-
Valtion rahoitus	885 359 217,53	-
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	3 395 735,63	-
Muut rahoitustuotot	606 647,03	-
Korkokulut	-2 546 727,24	-
Muut rahoituskulut	-2 875 901,74	-
Vuosikate	-20 195 508,94	-
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-26 305 418,69	-
Omistuksen eliminointierot		-
Arvonalentumiset		-
Satunnaiset erät		-
Tilikauden tulos	-46 500 927,63	-
Tilinpäätössiirrot	456 169,46	-
Tilikauden verot	-62 720,43	-
Laskennalliset verot	187 477,76	-
Vähemmistöosuudet	73 649,03	-
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	-45 846 351,81	-
	2023	2022
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	15,70 %	
Vuosikate / Poistot, %	-77 %	
Vuosikate, euroa / asukas	-105,84	
Hyvinvointialueen asukasmäärä	190 543	
Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista	15,70 %	

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100 * Toimintatuotot / Toimintakulut

Vuosikate prosenttia poistoista

= 100* Vuosikate/(Suunnitelman mukaiset poistot + Arvonalentumiset)

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan konsernin tulorahoituksen olevan riittävä.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate hyvinvointialueen asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	-20 195 508,94	
Satunnaiset erät	-	
Tilikauden verot	-62 720,43	
Tulorahoituksen korjauserät	-381 310,25	-20 639 539,62
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-52 165 574,87	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	159 749,00	
Pysyvien vastaavien luovutustulo	48 680,00	-51 957 145,87
Toiminnan ja investointien rahavirta	-72 596 685,49	0,00
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainauksen lisäys	-	-
Antolainauksen vähennys	40 000,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-	40 000,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	26 265 337,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 961 409,40	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 899 874,63	12 404 052,97
Oman pääoman muutokset	5 075 082,49	
Muut maksuvalmiuden muutokset	-35 774 198,48	-30 699 115,99
Rahoituksen rahavirta	-90 851 748,51	0,00
Rajavarojen muutos		0,00
Rahavarat 31.12.	13 101 467,80	
Rahavarat 1.1.	103 953 216,32	-90 851 748,52

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä, 5 vuodelta, 1.000 €	-72 596	
Investointien tulorahoitus, %	-38,80 %	
Laskennallinen lainanhoitokate	-0,7	
Kassan riittävyys	4	

INVESTOINNIT

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Rahoituslaskelman välitulos Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Investointien tulorahoitus, %

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella.

LAINANHOITO

Laskennallinen lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita.

Lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo konsernin tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun.

MAKSUVALMIUS

Kassan riittävyys (pv)

= $365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2023 1.000 €	2022 1.000 €	VASTATTAVAA	2023 1.000 €	2022 1.000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	312 567	0	OMA PÄÄOMA	-14 846	0
Aineettomat hyödykkeet	7 125	0	Peruspääoma	31 439	
Aineettomat oikeudet	7 053		Muut omat rahastot	58	
Muut pitkävaikutteiset menot	72		Edell. tilikausien alijäämä	-497	
Ennakkomaksut			Tilikauden alijäämä	-45 846	
Aineelliset hyödykkeet	300 287	0	VÄHEMMISTÖOSUUDET	8 432	
Maa- ja vesialueet	6 205				
Rakennukset	226 011		PAKOLLISET VARAUKSET	6 098	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 171		Eläkevaraukset		
Koneet ja kalusto	26 677		Muut pakolliset varaukset	6 098	
Muut aineelliset hyödykkeet	658				
Ennakkomaksut ja keskenkäiset hankinnat	31 565		TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 902	
Sijoitukset	5 155	0			
Osakkeet ja osuudet	4 279		VIERAS PÄÄOMA	413 118	0
Joukkovelkainakirjat	698		Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	213 260	
Muut lainasaamiset	120		Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	698	
Muut saamiset	58		Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	21 188	
			Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	177 972	
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 366		VASTATTAVAA YHTEENSÄ	414 704	0
VAIHTUVAT VASTAAVAT	100 771	0	KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT		
Vaihto-Omaisuus	9 951		Omavaraisuusaste, %	-1,60 %	
Saamiset	77 718	0	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	37,90 %	
Pitkäaikaiset saamiset	48		Kertynyt alijäämä, 1.000 €	-46 343	
Lyhytaikaiset saamiset	77 670		Kertynyt alijäämä, € / asukas	-240	
			Konsernin lainat, € / asukas	1 229	
Rahoitusarvopaperit	5		Konsernin lainakanta, 1.000 €	234 448	
			Lainat ja vuokravastuut, 31.12	460 480	
Rahat ja pankkisaamiset	13 097		Lainat ja vuokravastuut, € / asukas	2 417	
			Konsernin lainasaamiset 31.12, 1.000 €	120	
			Hyvinvointialueen asukasmäärä	190 543	
			Konsernin henkilöstömäärä 31.12	10 664	
VASTAAVAA YHTEENSÄ	414 704	0			

Omavaraisuusaste, %

= 100 x (Oma pääoma + Vähemmistöosuus + Konsernireservi) / (Koko pääoma – Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= [Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)] / Asukasmäärä

Konsernin lainakanta 31.12.

= Joukkovelkakirjalainat + Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta + Lainat julkisyhteisöiltä + Lainat muilta luotonantajilta

Konsernin lainat, euroa/asukas

= Konsernin lainakanta 31.12 / Hyvinvointialueen kuntien asukasmäärä 31.12

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= Joukkovelkakirjalainat + Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta + Lainat julkisyhteisöiltä + Lainat muilta luotonantajilta + Vuokravastuut

Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

= Lainat ja vuokravastuut 31.12 / Hyvinvointialueen kuntien asukasmäärä 31.12

Konsernin lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Tilikauden alijäämä on 45 381 647,16 euroa.

Aluehallitus esittää, että tilikauden alijäämä merkitään edellisten vuosien voittovarojen tilille.

Päättynyt tilikausi oli hyvinvointialueen ensimmäinen alijäämäinen tilikausi. Alijäämä tulee kattaa vuoden 2026 loppuun mennessä.

Aluevaltuusto hyväksyi uudistus-, tuottavuus- ja vaikuttavuusohjelman (UTV-ohjelma) vuosille 2024–2026 kokouksessaan 9.10.2023. Ensimmäisen kerran ohjelmaa päivitetään alkuvuodesta 2024. Ohjelma sisältää keinoja talouden tasapainottamiseksi vuosien 2024–2026 ajalle yhteensä 56 milj. euroa. Talousarvion 2024 suunnitelmavuodet on suunniteltu ylijäämäisiksi siten, että alijäämä tulee katettua vuoden 2026 loppuun mennessä.

2 Talousarvion toteutuminen

Toimialakohtaisissa toimintakatsauksissa on esitetty merkittävimmät tapahtumat, määrärahojen ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen sekä arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.

2.1 Hyvinvointialue

	Talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Poikkeama %
Toimintatuotot	124 807 000	36 584 600	161 391 600	166 275 050	4 883 450	3,0
Myyntituotot	41 654 400	28 158 400	69 812 800	70 652 257	839 457	1,3
Maksutuotot	57 308 900	5 396 100	62 705 000	64 378 604	1 673 604	2,7
Tuet ja avustukset	14 435 500	3 454 700	17 890 200	19 546 606	1 656 406	9,3
Muut toimintatuotot	11 408 200	-424 600	10 983 600	11 697 582	713 982	6,5
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintakulut	-989 981 400	-77 605 400	-1 067 586 800	-1 077 873 198	-10 286 398	-1,0
Henkilöstökulut	-478 108 500	-31 652 800	-509 761 300	-514 071 690	-4 310 390	-0,9
Palvelujen ostot	-318 397 100	-60 346 300	-378 743 400	-384 596 545	-5 853 145	-1,6
Aineet, tarvikkeet, ja tavarat	-83 945 700	-358 500	-84 304 200	-82 951 036	1 353 164	1,6
Avustukset muille	-32 475 900	3 463 500	-29 012 400	-30 269 604	-1 257 204	-4,3
Muut toimintakulut	-77 054 200	11 288 700	-65 765 500	-65 984 324	-218 824	-0,3
Toimintakate	-865 174 400	-41 020 800	-906 195 200	-911 598 148	-5 402 948	-0,6
Valtion rahoitus	855 097 000	30 262 200	885 359 200	885 359 218	18	0,0
Rahoitustuotot ja -kulut:	-4 500	1 116 800	1 112 300	1 650 753	538 453	48,4
Korkotuotot muilta	10 500	1 116 800	1 127 300	3 384 696	2 257 396	200,3
Muut rahoitustuotot muilta	695 000	0	695 000	454 623	-240 377	-34,6
Korkokulut	-600 000	0	-600 000	-2 036 647	-1 436 647	-239,4
Muut rahoituskulut	-110 000	0	-110 000	-151 919	-41 919	-38,1
Vuosikate	-10 081 900	-9 641 800	-19 723 700	-24 588 178	-4 864 478	-24,7
Poistot ja arvonalennukset	-22 393 300	0	-22 393 300	-21 249 639	1 143 661	5,1
Suunnitelman mukaiset poistot	-22 393 300	0	-22 393 300	-21 249 639	1 143 661	5,1
Tilikauden tulos	-32 475 200	-9 641 800	-42 117 000	-45 837 817	-3 720 817	-8,8
Poistoeron lisäys (-)/vähennys (+)	0	0	0	454 534	454 534	
Varausten lisäys (-)/vähennys (+)						
Rahastojen lisäys/vähennys (+)	0	0	0	1 636	1 636	
Tilikauden yli- tai alijäämä	-32 475 200	-9 641 800	-42 117 000	-45 381 647	-3 264 647	-7,8
Sisäiset erät						
Sisäiset tuotot	269 917 000	0	269 917 000	337 665 694	67 748 694	25,1
Sisäiset kulut	-269 916 900	0	-269 916 900	-337 665 694	-67 748 794	-25,1

Ennuste, jonka perusteella talousarviomuutos laadittiin, oli tuottojen osalta varovainen ja tuotot toteutuivat oletettua paremmin. Tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä lomapalkkavelan muutoksen lopullinen toteuma yllätti suuruudellaan ollen n. 7,14 milj. euroa. Tähän ei osattu talousarviomuutoksessa varautua. Palveluiden ostojen lopullinen toteuma ylittyi myös. Poistot toteutuivat n. 1,14 milj. euroa arvioitua pienempinä.

2.2 Hyvinvointialuehallinto

	Talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Poikkeama %
Toimintatuotot	0	2 775 800	2 775 800	2 424 925	-350 875	-12,6
Myyntituotot	0	2 729 700	2 729 700	2 165 960	-563 740	-20,7
Maksutuotot	0	0	0	115	115	
Tuet ja avustukset	0	0	0	245 443	245 443	
Muut toimintatuotot	0	46 100	46 100	13 408	-32 292	-70,9
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintakulut	-8 025 600	277 700	-7 747 900	-14 743 024	-6 995 124	-90,3
Henkilöstökulut	-2 984 400	1 000 000	-1 984 400	-8 739 042	-6 754 642	-340,4
Palvelujen ostot	-3 921 700	-825 200	-4 746 900	-4 643 949	102 951	2,2
Aineet, tarvikkeet, ja tavarat	-690 200	255 500	-434 700	-809 039	-374 339	-86,1
Avustukset muille	-355 000	-102 300	-457 300	-457 687	-387	-0,1
Muut toimintakulut	-74 300	-50 300	-124 600	-93 307	31 293	25,1
Toimintakate (sitova)	-8 025 600	3 053 500	-4 972 100	-12 318 098	-7 345 998	-147,7
Valtion rahoitus	855 097 000	30 262 200	885 359 200	885 359 218	18	0,0
Rahoitustuotot ja -kulut:	-4 500	1 116 800	1 112 300	1 652 227	539 927	48,5
Korkotuotot muilta	10 500	1 116 800	1 127 300	3 384 696	2 257 396	200,3
Muut rahoitustuotot muilta	695 000	0	695 000	454 740	-240 260	-34,6
Korkokulut	-600 000	0	-600 000	-2 036 647	-1 436 647	-239,4
Muut rahoituskulut	-110 000	0	-110 000	-150 562	-40 562	-36,9
Vuosikate	847 066 900	34 432 500	881 499 400	874 693 346	-6 806 054	-0,8
Tilikauden tulos						
Tilikauden yli- tai alijäämä	847 066 900	34 432 500	881 499 400	874 693 346	-6 806 054	-0,8
Sisäiset erät						
Sisäiset tuotot	5 430 100	0	5 430 100	13 465 198	8 035 098	148,0
Sisäiset kulut	0	0	0	-1 133 550	-1 133 550	

Hyvinvointialuehallinnon toteumassa näkyy lomapalkkavelan muutos, jota ei talousarviomuutoksessa osattu huomioida. Muutos toteutui 7,14 milj. euron suuruisena.

2.3 Terveys- ja sairaanhoitopalveluiden toimialue (TESA)

Terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialueelle kuuluvat lähiterveyspalvelut, 24/7 ja sitä tukevat palvelut, medisiiniset-, operatiiviset-, kuntoutus-, mielenterveys- ja riippuvuushoidon palvelut sekä diagnostiikkakeskus. Mielenterveys- ja riippuvuushoidon palvelualue ja kuntoutuksen palvelualue muodostettiin yhdistämällä erityistason – ja perustason toiminta samoihin palvelualueisiin. Tämä on ollut hyvä ratkaisu ja sillä on pystytty laaja-alaisesti integroimaan toiminta kokonaisuudeksi koko alueella. Lähiterveyspalvelut on järjestetty aluevaltuuston päätöksen mukaisesti 7+1 sotekeskusmallilla.

Asiakas

Potilaiden hoitoon pääsyä on seurattu ja tehty tarvittavia toimenpiteitä. Operatiivisella puolella on ollut hoitoaikojen ylitystä kiireettömässä leikkaustoiminnassa johtuen korona-ajoista periytyneestä hoitovelasta. Perusterveydenhuollossa ja suun terveydenhuollossa

hoitotakuulaissäädäntä kiristyi 1.9.2023, mutta toimintatapoja uudistamalla ja resursseja kohdentamalla uudelleen potilaat pysttiin pääsääntöisesti (97 %) hoitamaan säädetyissä 14 vrk:n/4 kk:n ajoissa.

Alueen yhdenvertaisten palvelujen turvaamiseksi on palvelualueilla yhdenmukaistettu toimintatapoja, ohjeistuksia. Hoidon tarpeen arvio tehdään samalla ohjeistuksella kaikille.

Erytis- ja perustason sairaalaosastojen yhteensovittaminen käynnistyi. Ennen hyvinvointialuetta epidemiatilanteissa potilaiden jatkohoidon järjestäminen terveyskeskuksiin oli ajoittain erittäin vaikeaa ja keskussairaalan osastot olivat täynnä. Hyvinvointialueen potilaita voidaan nyt tarvittaessa hoitaa myös oman kotikunnan ulkopuolisilla vuodeosastoilla, mikä on helpottanut erikoissairaanhoidon kuormitusta. Uoma-potilassiirto-järjestelmän pilotointi alkoi loppuvuonna.

Etelä-Pohjanmaan alueella ei ollut riippuvuushoidon osastoa aikaisemmin, tilat valmistuivat ja toiminta käynnistyi.

OmaEp- digipalvelujen kehittäminen ja käyttöönotto alkoi. Hankkeiden kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Otettiin käyttöön kansalaisen sähköinen ajanvaraus hoitajan vastaanotoille. Etävastaanottotoimintaa ja chat-toiminta on käynnistetty.

Vuonna 2023 tehtiin selvitys kotisairaalan toiminnasta. Selvityksen perusteella kotisairaaloiminta järjestetään alueellisena toimintana vuoden 2024 aikana.

Asiakkaat tekivät muistutuksia 248.

Henkilöstö

35,7 % koko hyvinvointialueen henkilöstössä työskenteli terveys- ja sairaanhoidonpalveluissa. Vakituista henkilöstöä terveyden- ja sairaanhoidon palvelualueella oli 3228 ja määräaikaisia 1816.

Terveys- ja sairaanhoidontoimialueen henkilöstömäärältään suurin palvelualue on lähiterveyspalvelut, jossa työskenteli 31 %, 24/7 ja sitä tukevissa palveluissa 11 %, operatiiviset palveluissa 21 %, medisiinisellä palvelualueella 7 %, mielenterveys- ja riippuvuushoidon palveluissa 14 % ja diagnostiikkakeskuksessa 10 %. Suurin ammattiryhmä on sairaanhoitajat, sitten lähihoitajat ja lääkärit.

Terveys- ja sairaanhoitopalveluiden henkilöstön keski-ikä oli 40, 9 vuotta. Muihin toimialueisiin verrattuna keski-ikä oli alhaisempi ainoastaan pelastustoimessa. Tarkasteltaessa toimialueen sisäistä ikäjakaumaa 24/7 palveluiden ikäjakauma on selkeästi nuorempaa kuin muilla palvelualueilla.

Alkaneita ja päättyneitä palvelussuhteita oli eniten lähiterveyspalveluissa, mikä on henkilöstömäärältään myös suurin palvelualue. Päättyneitä palvelusuhteita myös henkilöstömäärään suhtautettuna oli eniten lähiterveyspalveluissa 22,5 %, muilla palvelualueilla vaihteluväli oli 11–15 % välillä.

Vuoden 2023 aikana eläkkeelle siirtyi 94 henkilöä.

Henkilöstön saatavuudessa on ollut haasteita. Etenkin perustason vuodeosastoilla reuna-alueilla on haasteellista rekrytoida hoitohenkilökuntaa. Vajausta on ollut sairaanhoitajista, hoitotason ensihoitajista, bioanalytikoista, suuhygienisteistä sekä erityistyöntekijöistä (mm. puheterapeutit, psykologit, toimintaterapeutit) on. Lähiterveyspalveluissa on jouduttu turvautumaan vuokralääkäreihin etenkin pohjoisimmalla alueella. Viikonlopun kiirevastaanotot ovat pääsääntöisesti vuokralääkäreiden varassa. Erikoissairaanhoidossa lääkäritilanne vaihtelee erikoisaloittain: operatiivisilla erikoisaloilla tilanne paras, medisiinisillä erikoisaloilla ja diagnostiikkakeskuksessa on haastetta.

Talous

Terveys- ja sairaanhoitopalveluiden toteutuneet tuotot ylittivät vuoden 2023 alkuperäisen talousarvion 64,8 %. Suurin selittävä tekijä tuottojen ylitykselle on erikoissairaanhoidon palveluiden laskutus Kuusiolinnalta, jota ei ollut huomioitu alkuperäisessä talousarviossa. Myyntituottojen lisäksi myös maksutuotot ylittivät alkuperäisen talousarvion. Toimintatuotot ylittivät myös muutetun talousarvion 3,6 %. Tuottojen ylitys muutettuun talousarvion verrattuna selittyy suurelta osin loppuvuodesta toteutuneilla tuottoerillä, joita ei pystytty ennakoimaan talousarviomuutosten laadintahetkellä. Myös yleiset muutokset laskutettavassa toiminnassa talousarviomuutosten laadintahetken jälkeen selittävät osaltaan eroa suhteessa muutettuun budjettiin.

Terveys- ja sairaanhoitopalveluiden toimintakulut ylittivät alkuperäisen budjetin 9,8 %. Rahamääräisesti suurimmat ylittävät erät olivat palveluiden ostot (31,9 %) ja henkilöstökulut (3,0 %). Palveluiden ostojen ylityksestä selkeästi suurin osa selittyy Kuusiolinnalta ostetuilla erikoissairaanhoidon palveluilla, joita ei ollut huomioitu talousarviossa. Toinen merkittävä erä palveluiden ostojen sisällä, joka toteutui ennakoitua suurempana, oli erikoissairaanhoidon ostopalvelut muilta hyvinvointialueilta. Myös työvoiman vuokrauskulut ylittivät alkuperäisen talousarvion huomattavasti tietyissä palveluissa. Henkilöstökulujen osalta ylitystä selittää muun muassa se, että talousarviossa mukana olleet henkilöstökustannuksiin kohdentuvat säästötoimenpiteet eivät kaikin osin toteutuneet suunnitellusti. Toisaalta myös esimerkiksi odotettua parempi lääkärin rekrytointitilanne joissain palveluissa selittää osan kokonaisylytyksestä. Aineet ja tarvikkeet alittivat alkuperäisen budjetin 0,8 %. Eräitä syitä tarvikebudjetin alitukselle ovat esimerkiksi muutokset koronaan liittyvän suojautumisen

ohjeistuksessa, mikä pienensi hoitotarvikekuluja joissain palveluissa huomattavasti suunniteltuun verrattuna. Myös eräät muut koronaan liittyvät tarvikevaraukset eivät toteutuneet arvioiden mukaisina. Muut toimintakulut ylittivät alkuperäisen talousarvion 5,5 % Verrattuna muutettuun talousarvioon toimintakulut jäivät alle budjetoidun 0,4 %. Henkilöstökulujen osalta lopullinen toteuma jäi alle muutetun talousarvion 0,8 %. Palveluiden ostot puolestaan ylittivät myös muutetun budjetin 1,9 %. Palveluiden ostojen sisällä merkittävimmät ylittävät erät olivat asiakaspalveluiden ostot sekä työvoiman vuokraus. Aineiden tarvikkeiden ja tavaroiden toteuma oli ennakoitua pienempää myös suhteessa muutettuun talousarvioon. Näiden osalta muutettu budjetti alittui 1,9 %. Muut toimintakulut ylittivät muutetun talousarvion 3,7 %.

Tilat

Terveys- ja sairaanhoidon palveluverkkoon ei tehty muutoksia. Toimittiin samoissa tiloissa kuin ennen hyvinvointialueetta. Kurikan sote-keskuksen remontti valmistui.

Yhteenveto

Vuosi 2023 oli hyvinvointialueen ensimmäinen toimintavuosi. Talousarvioin laatiminen ja vertailu aikaisempaan toimintaan oli erittäin haasteellista, koska useita eri organisaatioita liitettiin yhteen. Organisatorisesti entinen erikoissairaanhoito ja perusterveydenhuolto yhdistettiin, toimiminen saman rahoituksen ja johdon alla on minimoinut osaoptimoinnin mahdollisuutta ja tehostanut hoitoprosessien uudistamisen. Rajapintaa entisen erikoissairaanhoidon- ja perusterveydenhuollon on pystytty madaltamaan ja suunta yhtenäistä hyvinvointialuekäsitystä vahvistunut. Yhteistyötä tehdään tiiviisti myös perhe- ja sosiaalipalvelujen sekä ikäpalvelujen toimijoiden kanssa. Terveys- ja sairaanhoitopalvelujen johtoryhmätyöskentely käynnistyi hyvin ja on päästy hyvään vauhtiin toiminnan kehittämisessä ja uudistamisessa.

Uudistus, tuottavuus ja vaikuttavuusohjelman toimenpiteet tulevat merkittävästi vaikuttavaan toimintaan. Palvelujen ostoja tullaan vähentämään. Palveluverkkotarkastelu UTV ohjelman mukaisesti on välttämätöntä.

Palvelualueiden omissa toimintakertomuksissa on selvitetty vuoden 2023 toiminta.

TESA	Mittari	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Väestön palvelutarpeeseen vastaaminen	Hoitotakuun toteutuminen	toteutuu	Operatiivisessa toiminnassa haasteita, muuten toteutuu

Palvelun laatu	Asiakastyytyväisyyskysely	hyvällä tasolla	ei toteutettu yhteistä kyselyä koko toimialueella
Taloudelliset tavoitteet	Talousarvion toteutuminen	toteutuu	ei toteutunut
Henkilökunnan tyytyväisyys	Työtyytyväisyyskysely	Vertailu v. 2023 ei mahdollista	mitä kuuluu kysely

	Talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Poikkeama %
Toimintatuotot	47 025 600	27 815 200	74 840 800	77 753 220	2 192 420	3,9
Myyntituotot	23 473 700	27 847 800	51 321 500	52 678 201	1 356 701	2,6
Maksutuotot	23 381 000	-494 400	22 886 600	24 190 425	1 303 825	5,7
Tuet ja avustukset	65 000	6 100	71 100	16 870	-54 230	-76,3
Muut toimintatuotot	105 900	455 700	561 600	867 724	306 124	54,5
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintakulut	-386 889 100	-39 399 900	-426 289 000	-425 319 138	969 862	0,2
Henkilöstökulut	-221 477 800	-8 496 000	-229 973 800	-228 154 677	1 819 123	0,8
Palvelujen ostot	-100 455 000	-30 146 800	-130 601 800	-132 547 106	-1 945 306	-1,5
Aineet, tarvikkeet, ja tavarat	-61 431 000	-694 700	-62 125 700	-60 927 694	1 198 006	1,9
Avustukset muille	-35 100	0	-35 100	-9 001	26 099	74,4
Muut toimintakulut	-3 490 200	-62 400	-3 552 600	-3 680 659	-128 059	-3,6
Toimintakate (sitova)	-339 863 500	-11 584 700	-351 448 200	-347 565 918	3 882 282	1,1
Rahoitustuotot ja -kulut:						
Muut rahoitustuotot muilta				-39	-10	
Muut rahoituskulut				-29		
Vuosikate	-339 863 500	-11 584 700	-351 448 200	-347 565 958	3 882 242	1,1
Poistot ja arvonalennukset	-5 566 900	0	-5 566 900	-5 468 106	98 794	1,8
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 566 900	0	-5 566 900	-5 468 106	98 794	1,8
Tilikauden tulos	-345 430 400	-11 584 700	-357 015 100	-353 034 063	3 981 037	1,1
Tilikauden yli- tai alijäämä	-345 430 400	-11 584 700	-357 015 100	-353 034 063	3 981 037	1,1
Sisäiset erät						
Sisäiset tuotot	44 857 100	0	44 857 100	113 121 171	68 264 071	152,2
Sisäiset kulut	-162 674 800	0	-162 674 800	-223 543 597	-60 868 797	-37,4

2.4 Perhe- ja sosiaalipalveluiden toimialue (PESO)

Perhe- ja sosiaalipalveluiden palvelutuotanto on vuoden 2023 jatkunut pääosin samoin kuin ennen hyvinvointialueelle siirtymistä. Uuden organisaatorakenteen myötä palveluita on uudelleenorganisoitu koko hyvinvointialuetta palveleviksi ja muodostettu yhteisiä uusia kokonaisuuksia (esimerkiksi perheoikeudelliset palvelut ja aiemmat Eskoon vammaispalvelut, jotka yhdistyivät vammaisten palveluihin). Resurssien uudelleenjakoa ja kohdentamista on tehty ja työ jatkuu edelleen (esim. sihteeriresurssin jakautuminen).

Äitiys- ja lastenneuvola sekä opiskeluhuolto sijoittuvat perheiden palveluiden palvelualueelle. Siirto on sujunut hyvin ja opiskeluhuollon palvelut eivät ole heikentyneet (esim. psykologien saatavuus) verrattuna aikaisempaan.

Asiakas

Ensimmäisen toimintavuoden keskeisenä tavoitteena oli palvelujen ja toimintatapojen yhteensovittaminen asiakkaiden yhdenvertaisen palvelun turvaamiseksi. Toimintatapojen eroavaisuuksia on yhdenmukaistettu yhteisillä ohjeistuksilla, työkäytännöillä ja tiimirakenteilla. Asiakasmaksut ja maksettavat korvaukset on yhdenmukaistettu. Laskutus on ollut paikoin jäljessä asiakasmaksumuutosten, järjestelmän käyttöönoton ja resurssikohdennusten vuoksi, mutta vuoden loppuun mennessä tilanne saatiin paremmin hallintaan. Yhteinen asiakaspalautejärjestelmä on otettu käyttöön. Palautejärjestelmän käyttöä täytyy saada lisättyä, että saadaan asiakkailta palveluista riittävästi tietoa.

Uusia toimintamalleja on myös kehitetty (esim. lastensuojelun jälleenyhdistämistiimin perustaminen) ja myös omaa palvelutuotantoa on vahvistettu esim. perhetyössä ja kehitysvammaisten kotiin annettavissa palveluissa. Lasten ja nuorten matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalveluja kehitettiin ja vahvistettiin Tulevaisuuden sotekeskus - hankkeen (TSK-hanke) tuella. TSK-hankkeen kanssa on kehitetty yhteistyössä useita sisällöllisiä asioita, mm. sotekeskuksen sosiaalityöntekijä -palvelua. Uutena palveluna otettiin 1.8.2023 käyttöön lakisääteiseksi muuttunut sosiaalinen luototus. Myös uuteen vammaispalvelulain voimaantuloon varauduttiin henkilöstön koulutuksin, mutta voimaantulo siirtyi 1.1.2025.

Alueen hajanaiset yhteystiedot ja puhelinajat saatiin yhdenmukaistettua palvelutehtäväkohtaisten asiakasohjausten käynnistymisen myötä TSK-hankkeen tuella. Chat - palvelu on käyttöön otettu kaikissa asiakasohjauksissa. Koko alueella oli käytössä yhteinen sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmä 1.4.2023 alkaen ja asumispalvelut siirtyivät käyttämään sekä sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmää että terveydenhuollon potilastietojärjestelmää. Loppuvuodesta alkoi valmistelu sosiaalihuollon Kantaan siirtymiseksi v. 2024.

Asiakastietojärjestelmän sisältämä palvelu mahdollisti sähköisen asioinnin paranemisen. Sähköinen ajanvaraus on käytössä laajalti esim. alueen neuvoloissa. Digitaalisten palvelujen kehittämiseen on perhe- ja sosiaalipalveluissa kiinnostusta ja asiaa edistetään palvelualueilla osana digisotekeskuksen valmistelua.

Yhteisen asiakastietojärjestelmän käyttöönoton jälkeen on saatu vähitellen toimintatietoja järjestelmän kautta. Muutosvaihe on osaltaan haitannut toiminnasta saatavien tunnuslukujen oikeellisuutta ja esim. THL:n määräaika seurannat ovat vaatineet paljon tarkistustyötä. Kuluneena vuonna toteutettiin ensimmäistä kertaa myös hyvinvointialueiden välistä vertailua varten toteutettava kansallinen Sosdata -tiedonkeruu.

Asiakastyön ajoittaista haasteellisuutta kuvaavat HaiPro -ilmoitukset. Niitä on tehty erityisesti lastensuojelulaitoksissa, lapsiperheiden sosiaalipalveluissa ja lastensuojelussa. Vammaisten palveluissa HaiPro -ilmoituksia on tullut eniten asumispalveluissa, vaaratekijätyyppinä uhka/väkivalta (712 kpl).

Kantelujen, muistutusten ja oikaisuvaatimusten osalta vertailukohtaa edellisiin vuosiin ei ole, sillä kyseiset tiedot eivät ole siirtyneet aiemmilta organisaatioilta hyvinvointialueelle tiedoksi. Yksilöjaostossa on käsitelty 147 asiaa, joista enin osa koski vammaispalveluja. Muistutuksia tehtiin vuonna 85, joista 37 koski lapsiperheiden sosiaalityötä ja lastensuojelua. Kanteluja tehtiin 16, joista enin osa koski myös em. palveluja. Sosiaaliammattilaisille on eniten tehty yhteydenottoja vammaispalveluihin liittyen. Kasvun arvellaan kertovan osaltaan toimintakäytäntöjen muutoksesta ja niiden vaikutuksesta.

Henkilöstö

Vakituisen henkilöstön kokonaismäärä perhe- ja sosiaalipalveluiden toimialueella on n 1300. Sosiaalityöntekijöiden ja psykologien rekrytointi on osoittautunut ongelmalliseksi. Samoin rekrytointihaasteita on ollut kehitysvammaisten asumispalveluissa ja lastensuojelulaitoksissa. Toisaalta taas AMK-tasoisiiin tehtäviin on ollut hyvin hakijoita, esim. koulukuraattorit. Henkilöstön vaihtuvuus on kokonaismäärä huomioiden ollut silti maltillista.

Sairauspoissaoloprosentti on 4,7 %. Hälytys- ja kutsurahat ml vuoronvaihtokorvaukset ovat v. 2023 perhe- ja sosiaalipalveluiden osalta ollut 313 360 euroa. Eläkkeelle on siirtynyt 24 henkilöä. Palkkauksen osalta harmonisointia on tehtävänä vielä paljon.

Lakisääteinen lastensuojelun asiakasmäärämitoitus vuonna 2023 oli 35 lasta/työntekijä. Lakisääteisten kuraattori- ja psykologimitoitusten mukaan henkilöstömitoitus on yksi koulukuraattori 670 oppilasta kohden ja yksi psykologi 780 oppilasta kohden. Psykologien osalta mitoituksen täyttyminen on erittäin haasteellista.

Neuvola- ja opiskeluhuollon asiakasmääräsuositukset tulivat voimaan keväällä 2023, joiden mukaan lastenneuvolan henkilöstömitoitussuositus on yksi terveydenhoitaja 320 lasta kohti (jos vuosiloma on sijaistettu) ja lääkäri 2270 lasta. Kouluterveydenhuollossa suositus on 460 oppilasta yhtä terveydenhoitajaa kohden ja lääkäri 2100 lasta. Suositukset toteutuvat, kun tarkastellaan koko hyvinvointialueen lapsi/oppilasmäärää ja henkilöstöresurssia, mutta resurssi ei tällä hetkellä vielä jakaudu tasaisesti.

Kulunut vuosi on sisältänyt paljon muutoksia, jotka ovat vaikuttaneet osaltaan myös henkilöstön jaksamiseen. Tästä saatiin viitteitä työhyvinvointikyselyssä.

Talous

Talouden osalta kulunut vuosi osoittautui hyvin haasteelliseksi, koska talousarvion kustannuspaikka- ja tilirakenne eivät vastanneet toimintaa, jonka vuoksi esim. raportointi oli paikoin erittäin vaikeaa. Palvelujen ostojen runsas ylitys edellyttää silti myös tuotannon toimia kustannusten hillitsemiseksi. Mielensterveyskuntoutujien ja vammaisten henkilöiden asumispalveluiden kilpailutus on toteutettu v. 2023. Uudistus-, tuottavuus- ja vakiinnuttamisohjelman mukaisesti vahvistetaan oman palvelutuotannon osuutta niin kehitysvammaisten asumispalveluissa kuin lastensuojelussa ja mielensterveyskuntoutujien asumispalveluissa. Myös palvelurakenteen vahvistaminen kotiin annettavissa palveluissa saatiin hiljalleen vauhtiin kaikilla palvelualueilla.

Perhe- ja sosiaalipalveluiden toimintatuottojen vuoden 2023 talousarvio oli 16,7 milj.€. Toimintatuottoihin tehtiin talousarviomuutos vastaamaan tilikauden toteumaa, tuotoista vähennettiin yhteensä 111 t€. Talousarviomuutoksessa kohdistettiin tuotot myös oikeille kustannuspaikoille. Myyntituottoja vähennettiin 2,4milj.€, maksutuottoja lisättiin 1,5 milj., tukia ja avustuksia vähennettiin 209 t€ ja muita toimintatuottoja lisättiin 977 t€. Tilinpäätösvaiheessa toimintatuotot ylittivät kuitenkin muutostalousarvion yhteensä 357 t€. Toimintatuottojen ylityksen merkittävimminä tekijöinä olivat yhdenmukaistetut asiakasmaksut sekä uudet laskutettavat toiminnot.

Toimintakulujen osalta talousarvio oli 182,8 milj.€. Toimintakuluihin tehtiin talousarviomuutos vastaamaan tilikauden toteumaa, toimintakuluja lisättiin ja kohdistettiin toteuman mukaisille kustannuspaikoille 19,5milj. €. Henkilöstökuluihin lisättiin 2,1 milj. € ja ne ylittyivät tilinpäätöksessä 209 t€. Valtaosa henkilöstökulujen ylityksistä johtuu, siitä että kaikkia henkilöstökuluja ei ollut ilmoitettu talousarvioon 2023. Palvelujen ostoihin lisättiin 20,1 milj. € ja nämä kulut ylittyivät silti tilinpäätöksessä 2,9 milj. €. Palvelujen ostojen ylitys johtui valtaosin palvelusopimuksien ja hintojen muutoksista tilikaudella 2023. Aineista ja tarvikkeista vähennettiin 193 t€ ja ne ovat tilinpäätöksessä lähes talousarviossa. Avustuksista vähennettiin 2,6milj.€ ja tilinpäätöksessä ne kuitenkin ylittyivät 1,2 milj.€ Avustuksien osalta tilikauden lopussa maksettiin avustuksia arvioitua enemmän. Muihin toimintakuluihin lisättiin 92 t € ja nämä kulut ylittyivät 21 t€ arvioitua enemmän.

Alkuperäinen talousarvion toimintakate oli 166 milj.€ ja muutostalousarvio 185 milj.€ ja tilinpäätöksessä toimintakate oli 189 milj.€.

Poistot eivät toteutuneet suunnitellusti ja ylittyivät 65 t€. Lastentalon 1 (Kotopihlaja/Pikkupihlaja) poistoeron purettiin tilikaudella 454 t€ joka paransi perhe- ja sosiaalipalveluiden vuoden 2023 tilikauden tulosta.

Tilat

Tiloihin liittyviä sisäilmaongelmia on ratkottu koko vuoden ja tilojen käytön tarkastelu aloitettiin yhteistyössä tilapalveluiden kanssa. Perhekeskus Aallokkoon ja Kela -taloon siirtymiseen valmistautuminen käynnistyi.

Yhteistyö

Yhteistyötä on eri palvelualueiden toiminnoissa tehty kuntien ja muiden yhteistyötahojen kanssa ja luotu uusia rakenteita muuttuneessa tilanteessa. Esim. perheiden palveluissa perhekeskuskokonaisuuden kehittäminen ja painopisteen siirtäminen lasten, nuorten ja perheiden varhaisempaan tukeen monialaisella yhteistyöllä ja tekemisellä on toteutunut. Työ jatkuu kuntien, seurakuntien ja järjestöjen kanssa. Yhteistyösopimukset on laadittu myös aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä ja työllisyyden hoidon palveluista yhteistyössä kuntien kanssa.

Mittarit

Perhe- ja sosiaalipalvelut	Mittari	Tavoite 2023
Palvelujen saatavuuden turvaaminen	Alueiden tarpeet huomioiva henkilöstömäärä palveluissa Asian käsittelyaika Palvelutarpeen arviointi	asiakasmäärä jakaantunut tasaisesti tätä työstetään, ei vielä täysin jakautunut tasaisesti >7 arkipäivää >30 arkipäivää asian käsittelyaika on parantunut palvelutarpeen arvioinneissa ja ilmoitusten käsittelyssä verrattuna esim. maaliskuuhun 2023

Asiakastyytyväisyys	Tehtyjen muistutusten ja valitusten määrä eri palveluissa	>30 ylittynyt
Kustannusten kasvun hallinta	Vertailutiedot v. 22	Kustannustaso v. 22 luokkaa ei ole toteutunut
Työntekijöiden rekrytointi ja pitovoima paranee	Vakinaisten vakanssien täyttöaste	<80% toteutuu

	Talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Poikkeama %
Toimintatuotot	16 711 000	-111 000	16 600 000	16 956 850	356 850	2,2
Myyntituotot	8 919 100	-2 419 100	6 500 000	6 572 452	72 452	1,1
Maksutuotot	5 160 000	1 540 000	6 700 000	6 846 694	146 694	2,2
Tuet ja avustukset	809 600	-209 600	600 000	726 917	126 917	21,2
Muut toimintatuotot	1 822 300	977 700	2 800 000	2 810 787	10 787	0,4
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintakulut	-182 809 400	-19 566 600	-202 376 000	-206 728 762	-4 352 762	-2,2
Henkilöstökulut	-70 654 900	-2 151 100	-72 806 000	-73 015 392	-209 392	-0,3
Palvelujen ostot	-88 193 900	-20 126 100	-108 320 000	-111 225 230	-2 905 230	-2,7
Aineet, tarvikkeet, ja tavarat	-2 093 900	193 900	-1 900 000	-1 893 135	6 865	0,4
Avustukset muille	-21 409 500	2 609 500	-18 800 000	-20 066 921	-1 266 921	-6,7
Muut toimintakulut	-457 200	-92 800	-550 000	-528 084	21 916	4,0
Toimintakate (sitova)	-166 098 400	-19 677 600	-185 776 000	-189 771 911	-3 995 911	-2,2
Rahoitustuotot ja -kulut:				-535	-535	
Korkotuotot muilta						
Muut rahoitustuotot muilta				-4	-4	
Korkokulut						
Muut rahoituskulut				-531	-531	
Vuosikate	-166 098 400	-19 677 600	-185 776 000	-189 772 446	-3 996 446	-2,2
Poistot ja arvonalennukset	-31 500	0	-31 500	-96 664	-65 164	-206,9
Suunnitelman mukaiset poistot	-31 500	0	-31 500	-96 664	-65 164	-206,9
Tilikauden tulos	-166 129 900	-19 677 600	-185 807 500	-189 869 110	-4 061 610	-2,2
Poistoeron lisäys (-)/vähennys (+)	0	0	0	454 534	454 534	
Tilikauden yli- tai alijäämä	-166 129 900	-19 677 600	-185 807 500	-189 414 576	-3 607 076	-1,9
Sisäiset erät						
Sisäiset tuotot	-12 100	0	-12 100	136 926	149 026	1231,6
Sisäiset kulut	-28 987 800	0	-28 987 900	-29 363 700	-375 900	-1,3

2.5 Ikäihmisten palvelualue

Ikäihmisten asiakasohjauspalveluiden neuvonta- ja ohjauspalveluiden sekä palvelutarpeen arviointiprosessin yhtenäisyys on perusta sille, että ikäihmisten palvelut pystytään toteuttamaan tasapuolisesti, oikea-aikaisesti ja asiakkaiden palvelutarpeisiin soveltuvina. Tärkeä tausta tälle oli vuoden 2022 lopulla hyväksytyt ja 1.1.2023 voimaan tulleet eri ikäihmisten palveluihin liittyvät myöntämisperusteet, joiden mukaisesti palveluita asiakkaille myönnetään. Vuoden 2023 alusta alkaen asiakasohjausyksiköiden henkilöstö on toteuttanut palvelutarpeen arvioinnit ja palvelupäätösten teon näiden yhtenäisten myöntämisperusteiden mukaisesti.

Myös muiden ikäihmisten palveluiden osalta uudessa organisaatiossa selkiytettiin palvelutoiminnan sisältöjä ja kehitettiin niitä yhtenäisin periaattein toimiviksi. Mm. uusien kotihoitoasiakkaiden palveluiden alkuvaiheen arviointijakso -toimintaa kehitettiin ja siten turvattiin oikea-aikaiset ja oikeamääräiset palvelut sekä kuntoutustoimenpiteet kotona asuville ikäihmisille. Kotiutumisen tuen tiimejä laajennetaan koko hyvinvointialueen kattaviksi vuoden 2024 aikana.

Ympäri vuorokautisessa asumispalvelussa sekä kuntouttavien lyhytaikaisyksiköiden että pitkäaikaisen asumisen osalta palveluihin tulokriteereitä ja palveluiden sisältöasioita yhtenäistettiin. Myös SAS (selvitä-arvioi-sijoita) toiminnalle tehtiin yhtenäinen toimintamalli. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen osalta vuonna 2023 aloitettiin omaa sisäistä kehittämistoimintaa ”Onni asuu kotona” -teemalla. Palvelukotien Onni asuu kotona -työpajoissa kehitetään asukaslähtöisiä, osallistavia ja yhteisöllisiä toimintakäytäntöjä, jotka perustuvat näyttöön ja hyviin toimintakäytäntöihin. Kehitystyötä tehdään yhdessä, yli yksikkö- ja ammattiryhmärajojen hyödyntäen henkilöstön osaamista ja vertaiskehittämistä. Tavoitteena on palvelun laadun parantaminen sekä käytäntöjen ja toimintatapojen yhtenäistäminen, ja siten asukkaan paras mahdollinen hoiva, hoito ja kuntoutus.

Yhä enemmän ja vaativampiin palvelutarpeisiin palveluita suunnataan asiakkaiden omiin koteihin. Kotihoitopalvelut hyvinvointialueella toimivat ympäri vuorokautisesti ja turvaavat siten asiakkaiden palvelut mahdollisimman pitkään omiin koteihin. Yhteistyötä tehdään myös mm. kotisairaalan kanssa, jolloin palvelua turvataan asiakkaalle moniammatillisena tiiminä. Ikäihmisten palveluihin on kehitetty teknologisiin ratkaisuihin pohjautuvia toimintamalleja ja siihen liittyen vuoden 2023 syksyllä aloitettiin kilpailutusprosessi ikäihmisten etähoivalaitteiden ja lääkeannostelijoiden osalta.

Ikäihmisten palveluiden asiakkaille ei ole tehty kattavasti vuonna 2023 asiakastyytyväisyyskyselyä, koska valtakunnallinen asiakastyytyväisyyskysely ikäihmisten palveluiden asiakkaille toteutetaan alkuvuodesta 2024. Asiakaspalautteita on kerätty osassa ympäri vuorokautisia asumisyksiköitä omin kyselyin ja lähes kaikissa yksiköissä on asukkaita/läheisiä varten asiakaspalautelaatikot. Sähköisen Qpro järjestelmän kautta ikäihmisten palveluista asiakaspalautteita tulee hyvin vähän, joten niiden pohjalta johtopäätöksiä tai kehittämiskohteita ei ole juurikaan tehtävissä. Ikäpalveluissa palaute asiakkailta ja läheisiltä tulee yleisimmin suullisesti ja se on valtaosin positiivista.

Ikäihmisten palveluista tulleita oikaisuvaatimuksia käsiteltiin vuoden aikana 19 (13 % kaikista), joista 11 koski palveluasumista. Muistutuksia tehtiin sosiaalipalveluissa kaikkiaan 85, joista 13 koski ikäihmisten palveluita ja aluehallintoviraston selvityspyyntöjä 3 kpl.

HaiPro asiakas- ja potilasturvallisuuden vaara- ja haittatapahtumien määrä ikäihmisten palveluiden toimialueella oli 2663 (n. 31 % koko organisaatiosta). Ilmoituksista valtaosa koski asiakkaalle tapahtuneita tapaturmia ja onnettomuuksia (noin 1000) ja lääkehoitoon liittyviä tapahtumia (n. 1000). Molempiin turvallisuusriskeihin tehdään jatkuvia arjen toimenpiteitä, mm. lääkehoidon osalta siirrytään yhä enemmän koneellisen annosjakelun piiriin, jolloin riski lääkejakovahinkoihin pienenee.

Henkilöstö

Ikäihmisten palveluiden vakituisen henkilöstön määrä oli noin 1900, joista asiakasohjauspalveluissa 60, toimintakyvyn tuen palveluissa 350, kotihoidossa 740 ja pitkäaikaisessa asumispalvelussa 750 työntekijää. Vakituisen henkilöstön määrässä ei ole tapahtunut suuria muutoksia vuoden aikana. Erilaisissa sijaisuuksissa oli lisäksi läpi vuoden henkilöstötarpeita ja kokonaishenkilöstömäärä vaihtelee ikäihmisten palveluissa kuukausittain noin 2300–2400 välillä. Vuoden aikana oli yhteensä 518 työpaikkaa avoimena, joihin haki yhteensä 1449 hakijaa eli vajaa kolme hakijaa/työpaikka. Haettavista paikoista 397 oli vakituisia toimia/virkoja.

Ikäihmisten palveluissa ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköiden henkilöstömäärää sitoo lakisääteinen velvoite. Velvoitteen mukaan välittömään hoito- ja hoivatyöhön osallistuvan henkilöstön määrä on oltava 0,65 hoitajaa/asukas. Perushenkilöstömitoitus hyvinvointialueen omissa yksiköissä vuonna 2023 oli 0,65–0,80. THL:n lokakuussa 2023 toteuttaman kolmen viikon otantaseurannan tuloksena yksi asumisyksikkö alitti lakisääteisen henkilöstömitoituksen.

Henkilöstön rekrytoinnissa on ollut kaikilla ikäihmisten palveluiden palvelualueilla haasteita, joihin on pyritty vastaamaan esimerkiksi kehittämällä sisäistä varahenkilöstöä, vuokratyön käyttöön ottamisella, rekrytoimalla oppisopimusopiskelijoita ja rekrytoimalla työntekijöitä erilaisilla tehtäväkuvilla kuten esimerkiksi hoiva-avustaja tai turva-auttaja. Lisäksi päätettiin aloittaa kansainvälinen rekrytointi, jonka kautta Vietnamista tulee syksyllä 2024 yhteensä 24 henkilön ryhmä aloittamaan lähihoitajaoppisopimusopiskelun.

Ikäihmisten palveluiden henkilöstö on koulutautunut yhteensä 2513 päivää vuoden 2023 aikana. Koulutusteemoina on ollut mm. RAI-toimintakyvyn arviointi, ensiapu, kinestetiikka, lääkehoito-osaaminen, johtamisen erikoisammattitutkinto ja vanhustyön erikoisammattitutkinto. Myös omaehtoiset täydennyskoulutukset ovat kiinnostaneet henkilöstöä. Opintoja on aloitettu esim. lähihoitajasta sairaanhoitajaksi ja ammattikorkeakoulutasosta ylempään ammattikorkeakoulu -pätevyteen.

Ikäihmisten palveluissa sairauspoissaoloja oli vuoden mittaan suhteellisen paljon. Henkilöstö on ikääntyvää ja työ on fyysisesti raskasta sekä henkisesti kuormittavaa. Poissaolopäiviä kaikilla palvelualueilla yhteensä oli 56 300 vuoden 2023 aikana (n. 30 % koko organisaation määrästä) ja poissaolopäiviä per henkilö oli keskiarvona 19,2 päivää.

Työturvallisuuteen liittyviä Haipro -ilmoituksia tuli ikäihmisten palveluissa vuoden aikana 611. Näistä kotihoidossa vuoden aikana tehty 249 kpl ja ympärivuorokautisessa palveluasumisessa 312. Kotihoitopalveluissa eniten, 33 % oli ilmoituksia työtapaturmista ja vastaavasti ympärivuorokautisessa palveluasumisessa eniten, 64,7 % oli ilmoituksia uhka- ja väkivaltatilanteista.

Toiminta

Vanhuspalvelulain 26§:n mukaan hyvinvointialueen tulee ilmoittaa puolivuositain ikäihmisten palveluihin pääsyn odotusajat hakemusten jättöhetkestä lukien. Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella palvelutarpeen arviointi tehdään keskimäärin 8 vuorokauden kuluttua tarpeen ilmaisemisesta. Kotihoitopalveluiden odotusaika oli ka. 15 päivää. Osassa aluetta jonoja kotihoitopalveluihin ei ole lainkaan, mutta henkilöstöhaasteitten takia osalla aluetta palvelua joutuu odottamaan. Omaishoidon tuen hyvinvointialueella saa kaikki palvelun kriteerit täyttävät asiakkaat ja ko. palvelun osalta päätös tehdään keskimäärin 18 vuorokauden kuluessa. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen päätös tehdään keskimäärin 87 vuorokauden kuluessa hakemuksen saapumisesta.

Palvelutarpeen arviointi tehtiin vuonna 2023 yhteensä 4065 asiakkaalle. Tämä on noin 17 % alueen 75-v täyttäneistä. Raportointi on toteutunut kattavasti maaliskuusta 2023 alkaen, josta syystä alkuvuoden tiedot vielä arviona.

Omaishoitosuhteita (pääosin 65 vuotta täyttäneet omaishoidettavat) vuonna 2023 oli yhteensä 1817 asiakkaalla. Tämä on 7,6 % alueen 75-vuotta täyttäneistä.

Säännöllisen kotihoidon asiakasmäärä Etelä-Pohjanmaan alueella oli vuonna 2023 joulukuussa 3246 asiakasta. Näistä asiakkaista osto- ja palvelusetelipalvelujen asiakkaita on noin 20 %. Kotihoidon peittävyys Etelä-Pohjanmaa hyvinvointialueella yli 75-vuotiaiden osalta on 13,7 %.

Hyvinvointialueen oman kotihoidon säännöllisen kotihoidon asiakkaista etähoitoa vuonna 2023 sai 184 asiakasta, tämä on 9 % kaikista säännöllisen kotihoidon asiakkaista. Vuonna 2023 kotihoitoa tuotettuun etähoidon avulla yhteensä 8300 tuntia.

Ympäri vuorokautisessa pitkäaikaisessa asumispalvelussa asui joulukuussa 2023 noin 1920 asukasta, joista 992 (52 %) ostopalveluyksiköissä. Kaikki asukkaat huomioiden asumisyksiköissä asui 8,05 % alueen 75-vuotta täyttäneisiin suhteutettuna. Kun prosenttiosuus lasketaan asumisyksiköissä asuvista 75-vuotta täyttäneistä (1718 henkilöä otantapäivänä), niin heitä asuu ympäri vuorokautisessa palveluasumisessa 7,24 % suhteutettuna 75-vuotta täyttäneeseen ikäluokkaan.

Talous

Ikäihmisten palveluiden talousarvioon tehtiin vuodelle 2023 talousarviomuutoksena toimintatuottojen lisäys noin 4 500 000 €. Lisäyksiä tehtiin maksu- ja vuokratuottoihin. Tukia ja avustuksia vähennettiin johtuen siitä, että Valtiokonttorilta saadut sotainvalidien ja rintamaveteraanien palvelujen korvaukset jäivät alle odotetun ja ne ovat kirjautuneet myyntituottoihin. Toimintatuotot kokonaisuudessaan ylittivät n. 200 000 € (0,5 %) verrattuna muutostalousarvioon ja noin 4,8 milj. € (11,5 %) verrattuna alkuperäiseen talousarvioon.

Toimintakuluihin tehtiin talousarviomuutoksena lisäys noin 30 milj. €. Pääosin lisäyksiä tehtiin henkilöstökuluihin ja palveluiden ostoihin. Palveluiden ostoissa valtaosa ylityksistä liittyy ympärivuorokautisen palveluasumisen ostoihin, joihin aikaisempien organisaatioiden kautta tulleet määräraharavaukset eivät riittäneet. Maaliskuussa 2023 valmistunut puitesopimuskilpailutus määritteli hinnat selkeästi korkeammalle tasolle kuin aikaisemmin voimassa olleet asumisvuorokausihinnat. Aineista ja tarvikkeista sekä avustuksista tehtiin vähennyksiä muutostalousarviossa, ne pysyivät silti talousarviossa. Toimintakulut kokonaisuudessaan alittivat n. 900 000 € (0,4 %) verrattuna muutostalousarvioon ja ylittivät n. 29 milj. € (15,6 %) verrattuna alkuperäiseen talousarvioon.

Kokonaisuutena toimintakate oli muutostalousarviota pienempi lähes 1,1 milj. € (0,6 %). Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna toimintakate oli 24,4 milj. € (16,7 %) suurempi.

Olellaiset muutokset toiminta-alueen/-yksikön toiminnassa ja taloudessa

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella on kehitetty ikäpalvelujen asiakaspolkuja Ikäkotihankkeen, kotihoidon, asiakasohjauksen, kotitutumisen tuen tiimien ja lyhytaikaisen asumisen yksiköiden yhteistyönä moniammatillisesti. Samaan kehittämisteemaan liittyen ikäpalveluissa on otettu käyttöön kotiutuskoordinaattori toiminta ja SBM tietojärjestelmä, jotka tukevat asiakkaan sujuvaa siirtymistä palvelusta toiseen.

Asiakasohjauspalveluissa, kotihoidossa ja pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa on otettu laajamittaisesti käyttöön RAI arviointi- ja laatujärjestelmä, joka tuli lakisääteiseksi 1.4.2023. RAI on asiakkaiden palvelutarpeen selvittämisessä ja arvioimisessa sekä johdon seurannan välineenä käytettävä kansallinen, yhtenäinen järjestelmä. RAI:n käytön hyödyntämistä edistetään laaja-alaisesti sekä omassa palvelutuotannossa että alueen yksityisten palveluntuottajien käyttöön.

Yksi merkittävä ikäihmisten kotona pärjäämistä tukeva uusi palvelumuoto on sosiaali- ja terveydenhuollon tilannekeskus Sote-tike ja valvomo, joiden toimintaa kotihoito on ollut tiiviisti kehittämässä jo vuodesta 2021 alkaen ja laajentuen vuonna 2023. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten saama tuki tilannekeskuksesta mahdollistaa asiakkaan hoidon tarpeen arvioinnin omassa kodissaan ja mahdollisuuksien mukaan turvataan asiakkaalle avun saaminen kotiin.

Erityistä hoivaa tarvitsevien ikäihmisten asumisyksikön perustaminen toteutettiin vuonna 2023. Jo useiden vuosien ajan on Etelä-Pohjanmaan alueella toimineet organisaatiot käyneet keskustelua tarpeesta saada alueelle yksikkö, jossa erikoistutaan turvaamaan käytösoireisten ikääntyneiden palvelutarve erityisesti lyhytaikaisen hoivan ja kuntoutumisen tarpeissa. Perustettu yksikkö vastaa nyt tähän tarpeeseen tarjoten kuntouttavia lyhytaikaisjaksoja ko. asiakasryhmälle.

Arvio tulevasta kehityksestä perusteluineen

Uudistus-, tuottavuus- ja vaikuttavuus -ohjelmassa yhtenä keskeisenä teemana on ns. kotoa kotiin -toimintamalli. Tämän eteen yli toimialuerajojen tehdään toimenpiteitä ja yhteistä kehittämistä. Näin turvataan sekä kuntalaisten sujuvat palveluprosessit että vaikuttavat ja taloudelliset toimintamallit palveluissa.

Teknologiaratkaisujen käytön lisääminen ja tehostaminen nousevat merkittävään asemaan. Etähoitolaitteiden ja lääkeautomaattien kilpailutusprosessi alkoi vuonna 2023 ja kilpailutuksen valmistumisen myötä voidaan etähoitoa ja lääkeautomaattien käyttöä laajentaa hyvinvointialueella sellaisillekin alueilla, joissa laitteita ei ole ollut käytössä. Yhtenäinen etähoitojärjestelmä sujuvoittaa myös etähoidon toteutusta koko alueella siten, että etähoitokäyntejä voidaan tehdä yli vanhojen aluerajojen. Osassa kotihoitoyksiköitä on jo otettu käyttöön Gillien virtuaalihoitaja, joka tekoälyn avulla tekee havaintoja asiakkaasta. Gilliestä saatavan tiedon avulla pyritään asiakkaan tilanteeseen puuttumaan jo ennen asiakkaan toimintakyvyn mahdollista romahtamista. Gillien käyttöä suunnitellaan laajennettavaksi koko hyvinvointialueen kotihoitoihin vuoden 2024 aikana.

Monimuotoisen asumisen kehittäminen on keskiössä ikäihmisten asumispalveluiden muutossuunnitelmissa. Erityisesti yhteisöllisen asumispalvelun ja ikäihmisten perhehoidon osalta tehdään uusia avauksia. Myös muiden, kevyempien ja ikäihmisille soveltuvien asumisen ratkaisujen osalta hyvinvointialue toimii aktiivisesti kuntien ja yksityisten toimijoiden suuntaan. Kuntouttavan lyhytaikaisen asumisen toimintaa kehitetään edelleen tukemaan ikääntyvien kotona asumista ja myös turvaamaan esim. äkillisten tilanteiden palvelutarpeet silloin, kun asiakas ei tarvitse terveydenhuollon palveluita. Pitkäaikaiseen ympärivuorokautiseen palveluasumiseen ohjaututaan tulevaisuudessa oikea-aikaisesti siten, että muut monimuotoisen asumisen vaihtoehdot palveluineen on tässä kohtaa käytetty.

Johtopäätökset

Hyvinvointialueen ensimmäisen toimintavuoden aikana on pystytty turvaamaan ikääntyneiden kuntalaisten yhtenäinen palvelutarpeiden arviointi ja päätöksenteko eri palvelutoiminnoissa. Yhtenäistämistä on tukenut jo vuoden 2022 aikana sovitut yhtenäiset päätöksenteon perusteet. Vuoden 2023 aikana on myös otettu erilaisia ohjelmistoja käyttöön, joiden kautta asiakastyön sujuvuutta on edistetty. Vuoden aikana ammattipätevän henkilöstön saatavuuden haaste on tullut voimakkaasti esiin ja tämän suhteen on tehtävä moniammatillisella ja koko organisaation laajuisilla toimenpiteillä kaikki mahdollinen työvoimapulan selättämiseksi. Talouden haasteet tunnistetaan ja palvelutoimintoja tulee kehittää monipuolisesti sekä yli toimialuerajojen kohti vaikuttavia ja taloudellisia, asiakkaan tarpeet huomioivia palveluita.

Sekä ikäteknologian että tekoälyratkaisujen mukaan ottaminen turvaamaan asiakastarpeiden tunnistaminen ja tyydyttäminen ovat isoin askelin kehitettäviä asioita.

Toimialue	Mittari	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Kotona asuvien ikäihmisten määrä	Kotona asuvien ikäihmisten määrä kasvaa ja vastaavasti ympärivuorokautisen palveluasumisen tarve vähenee	Kotona asuu 75-v täyttäneistä henkilöistä 92,5 %	92,30 %
Turvallinen kotona asuminen ja arjessa pärjääminen	Säännöllisen kotihoitopalvelun määrä Kotiutumisen tuen toimintamallin käyttöönotto ja palvelumäärät	Säännöllisen kotihoitopalvelun kattavuus 13,5 % / +75 v Kotiutumisen tuen tiimin palvelutuntimäärä / säännöllisen kotihoitopalvelun tuntimäärä ja kuntouttavien lyhytaikaisyksiköiden hoitovuorokaudet % / 75 v määrä	Säännöllisen kotihoitopalvelun kattavuus on 13,7 %. Kotiutumisen tuen tiimin palvelutuntimäärä (ei pystytty laskemaan vielä v. 2023 aikana). Säännöllisen kotihoidon asiakastyötuntimäärä oli 322 834 tuntia eli 13,6 t/ 75-v. alueen asukas. Kuntouttavien lyhytaikaisyksiköiden asumisvuorokaudet 88 984 vrk/ vertailulukuna 0,3 vrk/75 täyttäneet.
Ikäihmisten palveluissa toteutuva palvelutarpeen ja asiakastyytyväisyyden arviointi	Asiakasohjausyksiköissä tehtyjen palvelutarpeen arviointien määrä	Asiakasohjauspalveluissa arviointien määrä ja %-osuus/ 75 v/ asiakasohjausyksikköalue	Palvelutarpeen arviointien määrä 4065, ka. 340/kk.

	<p>RAI-toimintakykymittariston käyttö eri palvelutoiminnoissa</p> <p>Asiakaspalautteen kerääminen</p>	<p>Ikäpalveluiden henkilöstö on perehdytetty ja hyödyntää RAI-järjestelmää</p> <p>Asiakaskyselyn toteuttaminen ja/tai asiakasraatitoimintojen käynnistäminen</p>	<p>Ikäpalveluiden henkilöstöstä noin 1800 on saanut RAI-järjestelmän koulutuksen.</p> <p>Asiakaskysely tullaan toteuttamaan laajamittaisesti vuonna 2024, jolloin tehdään valtakunnallinen kysely. Asiakasraati-toimintaa ei ole käynnistetty, mutta osassa asumisyksiköitä asukasneuvostoja kokoontuu.</p>
<p>Omaishoitopalveluiden käyttö</p>	<p>Omaishoidettavien määrä</p>	<p>Omaishoidettavien määrä ja %-osuus vuoden aikana / 65- ja 75 v täyttäneisiin</p>	<p>Omaishoidettavia vuoden aikana 1817 henkilöä</p> <ul style="list-style-type: none"> - 65-v täyttäneisiin 3,6 % - 75-v täyttäneisiin 7,6 %
<p>Sähköisten palveluiden käyttö</p>	<p>Sähköisten palveluiden käyttö lisääntyy ja asiakaskokemus käytöstä on myönteinen</p>	<p>Etäasiointipalveluiden määrä (sekä aika että asiointikerrat riippuen palvelusta)</p>	<p>Etähoitopalvelua on tuotettu 8300 tuntia ja 42282 käyntiä.</p>

	Talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Poikkeama %
Toimintatuotot	41 276 300	4 543 700	45 820 000	46 038 502	218 502	0,5
Myyntituotot	6 980 000	0	6 980 000	6 664 484	-315 516	-4,5
Maksutuotot	28 078 000	4 922 000	33 000 000	33 229 382	229 382	0,7
Tuet ja avustukset	1 219 100	-1 179 100	40 000	42 991	2 991	7,5
Muut toimintatuotot	4 999 200	800 800	5 800 000	6 101 646	301 646	5,2
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintakulut	-186 979 200	-29 995 800	-216 975 000	-216 095 681	879 319	0,4
Henkilöstökulut	-97 679 800	-10 320 200	-108 000 000	-106 332 510	1 667 490	1,5
Palvelujen ostot	-73 781 300	-21 738 700	-95 520 000	-96 406 701	-886 701	-0,9
Aineet, tarvikkeet, ja tavarat	-4 224 900	1 224 900	-3 000 000	-2 895 387	104 613	3,5
Avustukset muille	-10 646 300	1 046 300	-9 600 000	-9 598 219	1 781	0,0
Muut toimintakulut	-646 900	-208 100	-855 000	-862 864	-7 864	0,4
Toimintakate (sitova)	-145 702 900	-25 452 100	-171 155 000	-170 057 179	1 097 822	0,6
Vuosikate						
Poistot ja arvonalennukset	-209 800	0	-209 800	-170 014	39 786	19,0
Suunnitelman mukaiset poistot	-209 800	0	-209 800	-170 014	39 786	19,0
Tilikauden tulos	-145 912 700	-25 452 100	-171 364 800	-170 227 192	1 137 608	0,7
Tilikauden yli- tai alijäämä	-145 912 700	-25 452 100	-171 364 800	-170 227 192	1 137 608	0,7
Sisäiset erät						
Sisäiset tuotot	-462 300	0	-462 300	0	462 300	100,0
Sisäiset kulut	-49 668 300	0	-49 668 300	-54 119 737	-4 451 437	-9,0

2.6 Pelastustoimi

Asiakas

Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos on tuottanut Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen säädetyt pelastus- ja turvallisuuspalvelut sekä ensivastepalvelut.

Hairpro-ohjelma on otettu pelastustoimessa käyttöön vuoden 2024 alussa, joten siitä ei ole käytettävissä tietoja.

Henkilöstö

Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitoksen pelastus- ja turvallisuuspalveluja tuottaa 31 hälytysvalmiudessa olevaa paloasemaa, 130 päätoimista pelastustoimen viran- tai toimenhaltijaa ja 850 vapaaehtoista sekä sivutoimista henkilöä. Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos toimii osana Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialuetta, omana organisaationaan.

Henkilöstön määrässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Henkilöstön työhyvinvointiin on vaikuttanut heikentävästi lukuisat toimintamallien ja hyvin käytäntöjen muutokset tai poistumiset uuden organisaation myötä. Osa muutoksista perustuu lainsäädännön muutoksiin, osa ICT järjestelmien (mm. Titania) haasteisiin ja osa sopimusten tai etuisuuksien soveltamisalan tulkintaongelmiin.

Toiminta

Pelastustoiminta

Kiireellisten tehtävien hälytysmäärä oli alempi kuin edellisten vuosien taso. Pitkäkestoisia hälytystehtäviä ei ole ollut, eikä hälytystehtävissä ole ollut merkittäviä kustannustekijöitä.

Kiireellisten tehtävien määrä oli 4331 (5360 paloasema hälytystä).

Valvontatoiminta

1. Yritys- ja laitoskohteiden (A1-A6 / 1–10 v) määräaikaisen palotarkastuksen määrätavoitteet saavutettiin erinomaisesti (98 %).

2. Asuinrakennusten ja vapaa-ajan rakennusten (B1-B2 /10 v) paloturvallisuuden itsearvioinnin määrätavoitteet saavutettiin hyvin (88 %).

3. Kaikkinensa pelastuslaitoksen henkilöstö teki yhteensä 11410 kpl erilaisia valvontatoimenpiteitä.

Turvallisuusviestintä

Turvallisuusviestinnän tilaisuudet tavoittivat 31 544 henkilöä, tilaisuuksia pidettiin 487.

Talous

Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitoksen talousarvio osassa 2023 on mukana jo aikaisemmin Seinäjoen kaupungin aikana aloitetut toiminnan- ja talouden tehostamistoimenpiteet. Tuottavuutta on parannettu mm. tukitoimintoja ja huoltosuunnitelmaa päivittämällä, hälytysvasteita tarkentamalla ja valmiuden nostosuunnitelmalla kiireettömissä tehtävissä, erityisesti ruuhkatilanteissa. Lisäksi johtamistoiminnassa on painotettu taloudellisen vastuun huomioon ottamista onnettomuustilanteissa.

Olellaiset muutokset toiminta-alueen/-yksikön toiminnassa ja taloudessa

Hälytys- ja kutsurahaa koskevan paikallisen sopimuksen arvioidaan lisäävän pelastustoimen kustannuksia. Hälytys- ja kutsurahan paikallisen sopimuksen arvioidaan lisäävän kiireellisten tehtävien hälytykseen tulevaa henkilöstöä, jonka myötä voidaan välttyä hälytysvasteen korotuksilta tilanteissa, joissa tehtävän pitäisi hoitua normaalisti yhdellä yksiköllä, mutta henkilöstövajeen takia tehtävälle on hälytettävä toinen yksikkö seuraavalta paloasemalta.

HYVTES 1.3.2023 voimaan tulleen ammattialalisää koskevien kirjausten arvioidaan lisäävän merkittävästi pelastustoimen kustannuksia.

Arvio tulevasta kehityksestä perusteluineen

Vuodenvaihteen 2023–2024 pakkasjakso lisäsi pelastustoimen kiireellisten tehtävien hälytysmäärää arvioilta 40 % edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

Merkittäviä kustannusvaikutuksia syntyi erityisesti lukuisten suurpalojen takia, jotka sattuivat

25–35 asteen pakkasessa. Näissä jouduttiin pitkäkestoisuuden lisäksi huomioimaan normaalista poikkeavat henkilöstön vaihdot jatkuvuuden hallinnan takia ja poikkeukselliset säätilanteeseen liittyvät huoltotoimenpiteet.

Johtopäätökset

Pelastustoimen talouden ja toiminnan suurin muutostekijä on onnettomuuksien määrä ja -laatu. Vuosi 2023 oli talouden muutostekijöiden osalta suotuisa. Kiireellisten tehtävien määrässä tapahtui pientä laskua ja erityisen merkittäviä suuria tai pitkäkestoisia onnettomuuksia ei sattunut. Vuoden 2024 arvioidaan ainakin alkuvuoden osalta poikkeavan edellisestä ja talouden muutostekijät ovat kasvattamassa pelastustoimen kustannuksia.

Palvelutoiminnan tavoitteen kuvaus	Tavoitteen kriteerit ja mittari	Toteuma 2023
Kiireellisessä pelastustoiminnassa saavutetaan palvelutasopäätöksessä hyväksytyt pelastustoiminnan toimintavalmiusajat (PeL 28 §)	Ensimmäinen yksikkö: Riskialue I (6 min) Riskialue II (10 min) Riskialue III (20 min) Riskialue IV (- min) Tehokas pelastustoiminta: Riskialue I (11 min) Riskialue II (14 min) Riskialue III (23 min) Riskialue IV (- min)	I 5:54 (54 %) II 5:35 (93 %) III 6:49 (100 %) IV 10:14 (100 %) I 7:25 (98 %) II 8:17 (96 %) III 10:18 (99 %) IV 14:00 (97 %)
Onnettomuuskehityksen seuranta (PeL 43 §)	Hälytysmäärän ja -onnettomuustyyppien seuranta. Mittari: Pronto, toimenpiderekisteri (PeL 91§)	Toteutettu Tammikuu 2024
Onnettomuuksien ehkäisy ja valvontatoiminta	Eritystä vaara aiheuttavien kohteiden (PeL 48 §) ulkoiset pelastussuunnitelmat on tehty 100 %	Toteutunut 100 %

	<p>Yritys- ja laitoskohteiden (A1-A6) valvonnan määrätavoite toteutuu 90 % tavoitteesta.</p> <p>Paloturvallisuuden Itsearviointin (B1-B2 kohteiden) määrätavoite toteutuu 85 % tavoitteesta.</p> <p>Onnettomuuksien ehkäisy ja valvontatoiminnan laatua sekä vaikuttavuutta seurataan onnettomuuksien lukumäärää ja pelastustoiminnan onnistumista sekä vahinkojen, vakavasti loukkaantuneiden ja menehtyneiden lukumäärää seuraamalla.</p> <p>Mittari: Merlot, valvontarekisteri (PeIL 93 §)</p>	<p>Toteutunut 98 %</p> <p>Toteutunut 88 %</p>
Omatoimisen varautumisen toteutuminen	<p>Pelastussuunnitelmien, yleisötilaisuuksien Pelastussuunnitelmien valvonnan laadun ja määrän seuranta.</p> <p>Mittari: Merlot, valvontarekisteri (PeIL 93 §)</p> <p>Turvallisuusviestinnän toteutuminen 20 % väestöstä.</p> <p>Mittari: Pronto, toimenpiderekisteri (PeIL 91 §)</p>	<p>Yleisötapahtuman pelastussuunnitelmien arviointi 408 kpl ja valvonta 37 kpl</p> <p>Ei toteutunut 17 %</p>
Pelastuslaitoksen palvelut ovat laadukkaita ja vaikuttavia. Laadun ja vaikuttavuuden arviointi toteutuu säännöllisesti kaikissa palveluissa	<p>Mittari: Omavalvontaohjelma (Pelastustoimen järjestämislaki 16 §)</p>	

	Talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Poikkeama %
Toimintatuotot	986 500	-560 000	426 500	357 615	-68 885	-16,2
Myyntituotot	316 500	0	316 500	339 853	53 353	7,4
Maksutuotot	500 000	-500 000	0	0	0	
Tuet ja avustukset	60 000	-60 000	0	0	0	
Muut toimintatuotot	110 000	0	110 000	17 763	-92 237	-83,9
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintakulut	-15 374 000	616 000	-14 758 000	-15 433 791	-675 791	-4,6
Henkilöstökulut	-12 493 500	166 000	-12 327 500	-12 985 796	-658 296	-5,3
Palvelujen ostot	-1 722 300	500 000	-1 222 300	-1 295 451	-73 151	-6,0
Aineet, tarvikkeet, ja tavarat	-1 131 200	-50 000	-1 181 200	-1 105 319	75 881	6,4
Avustukset muille						
Muut toimintakulut	-27 000	0	-27 000	-47 226	-20 226	-74,9
Toimintakate (sitova)	-14 387 500	56 000	-14 331 500	-15 076 176	-744 676	-5,2
Rahoitustuotot ja -kulut:	0	0	0	-384	-384	
Muut rahoituskulut	0	0	0	-384	-384	
Vuosikate	-14 387 500	56 000	-14 331 500	-15 076 560	-745 060	-5,2
Poistot ja arvonalennukset	-923 300	0	-923 300	-749 707	173 593	18,8
Suunnitelman mukaiset poistot	-923 300	0	-923 300	-749 707	173 593	18,8
Tilikauden tulos	-15 310 800	56 000	-15 254 800	-15 826 267	-571 467	-3,8
Tilikauden yli- tai alijäämä	-15 310 800	56 000	-15 254 800	-15 826 267	-571 467	-3,8
Sisäiset erät						
Sisäiset tuotot	130 000	0	130 000	364 835	234 835	180,6
Sisäiset kulut	-4 614 900	0	-4 614 900	-6 586 083	-1 971 183	-42,7

2.7 Hallinto- ja strategiapalvelut

Hallinto- ja strategiapalvelut koostuvat tukipalveluista, hallintopalveluista, henkilöstöpalveluista, kehityspalveluista, talouspalveluista ja tietohallintopalveluista. Nämä kokonaisuudet ovat rakentuneet osittain aiemman sairaanhoitopiirin vastaavan rakenteen ympärille ja osaltaan kokonaisuudet ovat olleet uusia.

Hallinto- ja strategiapalveluiden asiakas on hyvinvointialueen ydintoiminta. Hallinto- ja strategiapalveluiden tehtävänä on tukipalveluna auttaa siinä, että asiakkaille ja potilaille annetaan kattavat ja hyvät sekä kustannustehokkaat palvelut. Hyvinvointialueen toiminnan käynnistyessä yleisön katseet kohdistuivat esimerkiksi siihen, että maksetaanko palkat ajallaan ja toimivatko tietojärjestelmät. Tältä osin toiminta on ollut onnistunutta. Uuden rakentaminen ja valtava muutos on kuitenkin kuormittanut hallinto- ja strategiapalveluiden henkilökuntaa.

Kuten koko hyvinvointialueuudistuksessa myös hallinto- ja strategiapalveluihin siirtyi henkilöstöä aikaisemmista organisaatioista. Näissä aiemmissa organisaatioissa monia hallinto- ja strategiapalveluihin kuuluvia tehtäviä oli hoidettu sivutoimisesti tai näitä tehtäviä hoitavat työntekijät jäivät hoitamaan päätyötään esimerkiksi sairaalapalveluihin tai jäivät kuntien

palvelukseen. Monelle työntekijälle tämä tarkoitti työtehtävien kaventumista aiemmasta, mikä on varmasti ollut sekä positiivinen että negatiivinen asia.

Esimerkiksi suoritetussa Mitä Kuuluu? -työhyvinvointikyselyssä hallinto- ja strategiapalveluiden työn palkitsevuus ja siitä saatu tunnustus nähtiin hieman parempana kuin hyvinvointialueella kokonaisuutena. Toimialueella esimerkiksi suurempi prosentti työntekijöistä suosittelisi työpaikkaa ystävälleen kuin mitä koko hyvinvointialueen suositteluprosentti on. Kokonaisuudessaan kyselyn tulokset toimialueella olivat hieman parempia kuin hyvinvointialueella kokonaisuutena.

Hallinto- ja strategiapalveluissa talouden toteuma näyttää 95,3 % alkuperäisestä budjetoidusta. Syytä juhlaan ei kuitenkaan ole, koska suurin tekijä alittumiseen on vuokrien ylibudjetointi. Henkilöstökulut ovat ylittyneet alun perin budjetoidusta 12 %:lla. Tätä selittää isoimpana tekijänä henkilöstöpalveluissa oleva keskitetty sijaispooli, jonka käyttö on ollut budjetoitua suurempaa. Kuitenkin henkilöstökulut ovat ylittyneet suunnitellusta kaikilla palvelualueilla. Osittain tämä selittyy sillä, että henkilöstöä ei ole voitu arvioida oikein talousarvion laadinnassa, kun organisaatio ei ollut täysin selvillä. Henkilöstökulujen seurantaan tuleekin kiinnittää erityistä huomiota vuonna 2024. Palvelujen ostot alittuneet alun perin budjetoidusta. Kuitenkin osa näistä kuluista on kohdistettu hankkeille ja tietohallinnon palveluinvestointeja ei ole saatu toteutettua suunnitellusti.

Verrattuna muutettuun talousarvioon toimintakulut toteutuivat 99,3 %:sti ja toimintatuotot 112 %:sti. Talousarviossa sitovaksi määritelty toimintakate toteutui 95,4 %:sti verrattuna alkuperäiseen talousarvioon ja 98,8 %:sti verrattuna muutettuun talousarvioon.

Yleisesti voidaan sanoa, että toimialueella ensimmäinen toimintavuosi on ollut organisoitumista ja prosessien kuntoon laittamista. Käytännössä tämä on tarkoittanut toimintamallien yhtenäistämistä ja uusien toimintamallien laatimista. Tästä syystä merkittäviä muutoksia vuoden 2023 osalta aiempaan ei voida raportoida, koska kyse on ollut uuden rakentamisesta. Kun perusta on saatu rakennettua, niin vuosi 2024 tuleekin olemaan toiminnan tehostamista huomioiden UTV-ohjelmassa päätetty.

Tavoite	Toteutuminen
<p>Henkilöstön työhyvinvoinnin ja pysyvyyden riittävä mittarointi siten, että hyvinvointialueen ensimmäiseltä toimintavuodelta saadaan riittävä vertailudata tuleville vuosille. Nämä voivat olla ns. perinteisten henkilöstötunnuslukujen (sairauslomat, henkilöstön vaihtuvuus) mutta myös ns. uusia henkilöstötunnuslukuja, kuten tietoa sosiaalisesta pääomasta, psykologisesta pääomasta ja työhyvinvoinnin indekseistä.</p>	<p>Kuukausittain saadaan käyttöön HR-raportin kautta henkilöön liittyviä tietoja mm. henkilöstön määrä, poissaolot, henkilöstövaihtuvuus, koulutukseen osallistuneet jne.</p>
<p>Palvelualueilla ja palveluyksiköissä otetaan dokumentoidusti käyttöön palvelujen laatua ja palvelutuotannon kustannusvaikuttavuutta parantavia toimintamalleja.</p>	
<p>Palvelualueilla tai palveluyksiköissä on käytössä mittarointi, joka tuottaa vertailtavaa tietoa kyseisen palvelualueen tai palveluyksikön toiminnan vaikuttavuudesta.</p>	
<p>Käytössä olevien tietojärjestelmien vähentäminen.</p>	<p>Tietojärjestelmiä on irtisanottu 40 vuoden 2023 aikana. Irtisanominen tapahtuu palvelutoiminnan mahdollisuuksien mukaisesti.</p>
<p>Hyvinvointialueelle käytössä olevien tilojen vähentäminen.</p>	<p>Hyvinvointialueen tiloja ei ole pystytty vähentämään vuonna 2023 toivotussa tahdissa. Tilojen vähentäminen on sidoksissa palveluverkkoa koskeviin ratkaisuihin. Lisäksi kunnilta hyvinvointialueelle siirtyneet vuokrasopimukset ovat voimassa määräaikaisina vuodenvaihteeseen 2025–2026 ellei toisin sovita. Kuitenkin myös tilojen käyttöä koskevilla ratkaisuilla mm. tilojen yhteiskäyttö ja etätyö on mahdollista vähentää tilojen käyttöä. Ns. kehittämisrahoista on varattu lisäresursointia tilojen vähentämiseen keskittyvään työhön vuosille 2024–2025.</p>

	Talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Poikkeama %
Toimintatuotot	9 386 300	-2 359 100	7 027 200	7 879 843	852 643	12,1
Myyntituotot	1 965 100	0	1 965 100	2 231 163	266 063	13,5
Maksutuotot	189 900	-71 500	118 400	111 988	-6 412	-5,4
Tuet ja avustukset	2 860 500	417 300	3 277 800	3 677 889	400 089	12,2
Muut toimintatuotot	4 370 800	-2 704 900	1 665 900	1 858 804	192 904	11,6
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintakulut	-190 880 200	8 522 300	-182 357 900	-181 046 143	1 311 757	0,7
Henkilöstökulut	-67 984 500	-9 871 000	-77 855 500	-76 134 118	1 721 382	2,2
Palvelujen ostot	-37 222 700	8 796 900	-28 425 800	-29 086 180	-660 380	-2,3
Aineet, tarvikkeet, ja tavarat	-14 355 600	-1 233 100	-15 578 700	-15 127 969	450 731	2,9
Avustukset muille	-30 000	-90 000	-120 000	-120 012	-12	0,0
Muut toimintakulut	-71 287 400	10 909 500	-60 377 900	-60 577 864	-199 964	-0,3
Toimintakate (sitova)	-181 493 900	6 163 200	-175 330 700	-173 166 299	2 164 401	1,2
Rahoitustuotot ja -kulut:	0	0	0	-516	-516	
Muut rahoitustuotot muilta	0	0	0	-103	-103	
Muut rahoituskulut	0	0	0	-413	-413	
Vuosikate	-181 493 900	6 163 200	-175 330 700	-173 166 816	2 163 884	1,2
Poistot ja arvonalennukset	-15 661 800	0	-15 661 800	-14 765 148	896 652	5,7
Suunnitelman mukaiset poistot	-15 661 800	0	-15 661 800	-14 765 148	896 652	5,7
Tilikauden tulos	-197 155 700	6 123 200	-190 992 500	-187 931 964	3 060 536	1,6
Rahastojen lisäys/vähennys (+)	0	0	0	1 636	1 636	
Tilikauden yli- tai alijäämä	-197 155 700	6 163 200	-190 992 500	-187 930 328	3 062 172	1,6
Sisäiset erät						
Sisäiset tuotot	219 974 200	0	219 974 200	210 577 564	-9 396 636	-4,3
Sisäiset kulut	-23 971 100	0	-23 971 100	-22 853 191	1 117 909	4,7

2.8 Hankkeet

Merkittävimmät kehittämishankkeet tilikaudella 2023

Hyvinvointialueen ICT-muutoshankkeessa jatkettiin ICT-muutoksien toteutusta vuonna 2023. Hankkeeseen saatiin valtionrahoitusta sekä sosiaali- ja terveysministeriöltä että valtionvarainministeriöltä. Hankkeen toteuttaminen ja onnistuminen edellytti runsaasti hankintoja sekä ICT:n että ostopalveluresurssien osalta. Lisäksi tarvittiin edelleen myös oman ICT-henkilöstön työpanosta. Hanke jatkuu osin vielä vuonna 2024.

Infrastruktuurin osa-alueella toteutettiin loppukäyttäjä-, päätelaite ja tietoliikennetkaisu, sekä niihin liittyvä tuki, valvonta ja tietoturvapalvelut. Toteutus- ja konsolidointityö jatkui vuonna 2023. Tietoliikenteen ja kapasiteettipalvelujen osalta työ jatkuu vielä vuonna 2024.

Toimialasidonnaisten (TOSI) järjestelmien toteutettiin useiden kymmenien nykyisten järjestelmien muutostyöt. Välttämättömät muutokset liittyvät organisaatiomuutoksiin, rekisterinpitäjämuutoksiin ja toiminnan muutoksiin, jotka saatiin pääosin valmiiksi vuonna 2023, kun kansalliset toimijat osaltaan yhtenäistämisen mahdollistivat. Muutos järjestelmiin onnistui pääosin hyvin, huomioiden muutoksen suuruus. Sähköisten asiointipalvelujen osalta jatkettiin välttämättömiä konsolidointitöitä useiden kymmenien erillisjärjestelmien osalta. Tiedolla johtamisen osalta toteutettiin hyvinvointialueen muodostumiseen liittyviä pakollisia

raportoinnin muutostehtäviä. Myös alueellisen tietojohdamisen kehityssuunnitelman mukaisia toimenpiteitä käynnistettiin ja työtä jatketaan vuonna 2024. Kansallinen yhteistyö oli keskiössä vuonna 2023 ja vuoden 2024 osalta hallitusohjelman linjaukset tulevat vaikuttamaan toteutukseen. Palveluverkkoraportointi ja kustannuslaskennan käyttöönotto on jatkossa keskiössä tarkennusten jälkeen. Sosiaalihuollon ja ostopalvelutietojen kokoaminen jää vuodelle 2024.

Toimialariippumattomien järjestelmien (TORI) osa-alueella vuoden alussa 2023 hyvinvointialueen tarvitsemat hallinnolliset ratkaisut sekä henkilöstöhallinnon järjestelmät pääosin toimivat hyvin. Osin toimitaan edelleen väliaikaisratkaisujen varassa ja vuoden 2024 aikana toteutetaan pysyvämmät muutokset. Vuoden 2023 alkupuolella tehtiin mm. integraatiotöitä, materiaalihallinnon konsolidointia sekä tukipalveluihin kuuluvia yhtenäistämistyötä ja ko. edelleen jatkuu vuoden 2024 puolella. TOSI- ja TORI-järjestelmien osalta selvitettiin vuonna 2023 kuntien ja kuntayhtymien aineistojen siirtotarve, niiltä osin kuin vastuut hyvinvointialueelle kuuluvat ja toteutustyötä jatketaan vuonna 2024.

Tietohallinnon palvelut osa-alueella tarkennettiin hyvinvointialueelle tietohallinnon ja tietoturvan kokonaisuutta. Toteutettiin ja aloitettiin hyvinvointialueen sote-kokonaisarkkitehtuurityötä sekä tiedonhallintamallia. Työ jatkuu vuonna 2024.

Asianhallinnan osa-alueella varmistettiin hyvinvointialueen hallinnon tarvitsemia ICT-kokonaisuuksia sekä kartoitettiin vanhojen asianhallintajärjestelmien tietosisältöjen siirtojen tarve.

Alueellisen digitaalisen toimintaympäristön hankkeen projekteissa toteutettiin kuntoutuksen ennustemalli-pilottiin ennusteiden vieminen RAIsoft hoitosuunnitelmamoduuliin, parannettiin käyttökokemusta sekä siirryttiin käyttämään pilvitietoallasta. Pilotti laajeni loppuvuodesta koko hyvinvointialueen kotihoitoon. Pilottia toteutettiin yhteistyössä THL:n kanssa. Digitaalisen toimintaympäristön puitteissa perustettiin pilvitietoallas integraatioineen ja kokonaisuuteen rakennettiin analytiikkakerros tietojen hyödyntämisen mahdollistamiseksi sekä luotiin hallintamalli tietoaltaalle. Projektissa laadittiin myös analytiikan tiekarttaa kliinisten asiantuntijoiden kanssa ja priorisoitiin ensimmäiset käyttökohteet. Tietoaltaaseen integroitiin/integroidaan edelleen eri tietolähteitä. Digitaalisen toimintaympäristön toteuttamista jatkettiin erilaisten digitaalisten paikannuspalveluiden ja automaattisen ohjauksen ja vastaavien palvelujen muodossa, joiden tarkoituksena on tehostaa automatiikkaa toiminnassa. Hankerahoitusta on käytetty ICT-palvelujen ja asiantuntija resurssien ostopalveluun.

APTJ ja tuotannonohjaus – Tuotannonohjaus- ja toiminnankehittämis- hanke keskittyi vuoden 2023 aikana vahvasti Tuotannonohjauksen kokonaisarkkitehtuuruussuunnitelmaan

laatimiseen kuvauksineen, sisältäen kattavan dokumentaation Tuotannonohjauksen kokonaisarkkitehtuurista. Lisäksi hankkeen painopisteet keskittyivät INTO-kehitysyhteistyöhön ja sen tuottamien sovellusten pilotointiin, kuten INTO-Potilaskuljetukset ja INTO-Tilannekuva sekä Tuotannonohjauksen alustan sekä Resurssien optimointi -sovelluksen kehittämiseen. Vuoden 2024 alkaessa hanke siirtyi toteutusvaiheeseen, joka keskittyy sekä arkkitehtuurista ja toiminnan tarpeista nousseiden kehityspakettien (8) edistämiseen, vahvasti tukien Hyvinvointialueen strategisia tavoitteita sekä hankkeen pitkän tähtäimen tavoitetta Toimintalähtöisestä tuotannonohjauksesta.

Tuotannon ohjausta edistettiin yhteistyössä Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen ja Satakunnan sairaanhoitopiirin kanssa. Yhteistyössä on hankittu asiantuntija ja sovelluskehitystä, jonka kustannukset jaetaan osallistujien kesken.

Pääosin hankkeen kustannukset muodostuvat ICT- ja asiantuntijapalveluiden ostoista.

Hyvinvoiva Etelä-Pohjanmaa -hanke kuuluu Suomen kestävän kasvun- ohjelmaan. Hankkeen toimintakausi on 1.1.2023- 31.12.2025. Hankkeen lähtökohtana on purkaa koronapandemian aiheuttamaa sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelkaa, nopeuttaa hoitoon pääsyä pysyvästi ottamalla käyttöön uusia toimintatapoja sekä edistämällä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen toteutumista. Hyvinvoiva Etelä-Pohjanmaa -hankkeella edistetään erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden perustason hoitotakuun toteutumista, kavennetaan eriarvoisuutta, panostetaan ongelmien nykyistä varhaisempaan tunnistamiseen, vaikuttavampaan ennaltaehkäisyyn, palveluiden laatuun ja kustannusvaikuttavuuteen. Lisäksi hankkeella vahvistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta, sitä tukevaa tietopohjaa ja vaikuttavuusperusteista ohjausta sekä otetaan käyttöön hoitotakuuta edistäviä digitaalisia palveluja.

Hyvinvoiva Etelä-Pohjanmaa -hanke on merkittävästi edennyt vuonna 2023, keskittyen sosiaali- ja terveystalouden palveluiden kehittämiseen ja digitalisaatioon. Hankkeessa on koulutettu monipuolisesti ammattilaisia, on otettu käyttöön ja laajennettu digitaalisia palveluita. Digitaalisten palveluiden käyttö on kehittynyt merkittävästi, mikä on näkynyt sekä palveluiden laajentumisena että käyttäjämäärien kasvuna. Erityistä huomiota on kiinnitetty lapsiin, nuoriin ja ikäihmisiin, edistäen ennaltaehkäisevää työtä ja parantaen palveluiden saavutettavuutta. Hankkeen myötä hoitotakuun toteutumista on vahvistettu ja kansalliseen kehittämiseen osallistuttu, mikä tukee alueen sosiaali- ja terveystalouden palveluiden kokonaisvaltaista kehitystä.

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hanke 2020–2023

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hankkeella vastattiin kansallisen sote-uudistuksen tavoitteisiin ajalla 1.9.2020-31.12.2023.

Hankkeen tarkoituksena oli yhdenmukaistaa ja vahvistaa Etelä-Pohjanmaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuutta toimintaympäristön muutosten sekä väestö- ja palvelutarpeen ennusteiden mukaisesti. Hankkeen painopisteenä oli perustason palvelut terveydenhuollon, sosiaalihuollon, kuntoutuksen sekä päihde- ja mielenterveyspalveluiden osalta. Hankkeen kehittämisessä ja toimeenpanossa ammattilaiset ja henkilöstö otettiin laajasti mukaan, että varmistettiin kehitettyjen toimintamallien juurtuminen käytäntöön. (<https://innokyla.fi/fi/kokonaisuus/etela-pohjanmaa-tulevaisuuden-sote-keskus>)

Hankkeen keskeisimmät tavoitteet:

- Kiireettömään hoitoon ja palveluun pääsee 7 vuorokaudessa. Hoidon ja palvelun jatkuvuus on turvattu
- Kotona asuminen on turvattu
- Lasten, nuorten ja perheiden palvelut ovat yhtenäiset ja riittävät
- Ennaltaehkäisevät palvelut ovat yhtenäisiä, systemaattisia ja kattavia
- Johtaminen on strategista ja perustuu tiedolla johtamiseen alueen toimintaympäristössä
- Alueella on riittävä, osaava ja ammattitaitoinen henkilöstö
- Sosiaali- ja terveydenhuollossa on toimivat kuntoutuspalvelut

Hankkeen toimenpiteet sidottiin hyvinvointialueen strategian päätavoitteisiin, esimerkkinä mainittakoon mm; palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaaminen toiminnan käynnistymis- ja vakiintumisvaiheessa sekä ennakoiva toimintatapa, jolla edistetään väestön terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta sekä vähennetään kalliiden ja vaativien erikoispalveluiden tarvetta.

Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeessa työskenteli noin 70 henkilöä eri pituisissa työsuhteissa. Työtehtävät painoutuivat sekä kehittämistyöhön, että varsinaiseen asiakas- ja potilastyöhön eri toiminnoissa ja yksiköissä. Hankkeessa kehitettiin n. 70 erilaista toimintamalleja, jotka otettiin käyttöön hankkeen aikana ja niille määriteltiin vastuuyksiköt ja vastuuhenkilöt. <https://innokyla.fi/fi/kokonaisuus/etela-pohjanmaa-tulevaisuuden-sote-keskus/toimintamallit> Hankkeessa kehitettiin myös Etelä-Pohjanmaan sote-keskuksen mallinnus, katso loppuraportti: <https://innokyla.fi/fi/kokonaisuus/etela-pohjanmaa-tulevaisuuden-sote-keskus>

IkäKoti -hanke 2022–2023

Tulevaisuuden kotona asumista tukevat palvelut (TulKoti)–hanke oli sosiaali- ja terveysministeriön rahoittama ja on osa Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmassa tehtävän kehittämistyön kokonaisuutta. Hanke oli käynnissä 1.1.2022-31.12.2023.

Kotona asumista tukevien palvelujen vahvistaminen ja kotihoidon resurssien riittävyyden turvaaminen on yksi keskeinen osa palvelujärjestelmään liittyvää toimenpidekokonaisuutta. Hankkeessa tuettiin kuntia ja uusia hyvinvointialueita iäkkäiden kotona asumista tukevien palvelujen kokonaisuuden kehittämistä.

Etelä-Pohjanmaalla IkäKoti -hankkeen tavoitteena oli vahvistaa asiakaslähtöisyyttä, oikea-aikaisuutta ja vaikuttavuutta. Palvelujen kehittämisessä korostui ikääntyneen väestön toimintakyvyn vahvistaminen ja ylläpitäminen. Palveluja tuotetaan entistä enemmän kotiin sekä vahvistetaan sähköisiä ja digitaalisia palvelukanavia. Varhaisen vaiheen sosiaalityön osuutta vahvistetaan asiakasohjauksessa ja moniammatillista osaamista vaativissa tilanteissa. Kotona asumisen tueksi vahvistetaan myös vapaaehtoistoiminnan osuutta, mikä osaltaan vapauttaa ammattilaisten aikaa.

Etelä-Pohjanmaan hankkeen tavoitteet olivat:

1. Ajanmukaiset ja toimintaan soveltuvat ICT ja teknologiaratkaisut ovat käytössä
2. Ikäihmisten asiakasohjauksen toiminta ja prosessit ovat yhteneväiset, palvelutarpeen arviointi on tasapuolista ja moniammatillisen yhdyspintatyön prosessit on kuvattu ja luodut toimintamallit ovat käytössä
3. Kotihoidon prosessit ovat yhteneväiset ja tiedolla johtamisen välineitä hyödynnetään suunnitelmallisesti ja systemaattisesti
4. Kotihoidon lääkäripalvelujen prosessit on kuvattu ja palvelut ovat saatavilla 24/7
5. Kotona asuvat iäkkäät saavat kuntoutusta oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa
6. Muistisairaiden palveluketju toimii ja palvelut ovat asiakaslähtöisiä
7. Gerontologisen sosiaalityön asema ja osaaminen on vahvistunut osana ohjausta, neuvontaa, palvelutarpeen arviointia ja palvelujen toteuttamista
8. Ikäihmisille suunnattu vapaaehtoistoiminnan koordinaatiomalli toimii

Hankkeen kohderyhmänä oli Etelä-Pohjanmaalla asuvat iäkkäät ihmiset ja heidän läheisensä. Toinen ryhmä on paljon palveluja tarvitsevat iäkkäät ihmiset. Kolmantena ryhmänä ovat eriasteiset muistisairaajat. Kaikki keskeiset sidosryhmät kutsuttiin työryhmiin mukaan. Hyvinvointialueen aluevaltuuston toiminnan käynnistyessä perustettiin hyvinvointialueen kattava vanhusneuvosto, jonka kanssa hankkeen tavoitteita edistettiin.

Hankkeessa työskenteli noin 10 henkilöä, joista osa työskenteli suoraan asiakkaiden kanssa ja osa sidosryhmien kanssa kotikuntoutuksessa ja kotiutuksessa. Katso hankkeen tuotokset ja tulokset: <https://innokyla.fi/fi/kokonaisuus/etela-pohjanmaan-ikakoti-hanke-tulkoti>

SONet BOTNIAAn hankkeet 2023

- Kansakoulu V-hanke: 4/2023–12/2023
- MONNI-hanke hankkeen raportointi 1–2/2023
- Yhdessä aikuisuuteen - elämässä eteenpäin (YEE) 2020–5/2023
- Sisä-Suomen Osaamis- ja tukikeskus OT (osana Sisä-Suomen yhteistyöalueen sote-keskusten psykososiaaliset menetelmät ja tukirakenteet (PsySos) –hanketta) 2022–2023
- AISAPA: Sosiaalityöntekijöiden paikka ja saavutettavuus hyvinvointialueiden aikuissosiaalityössä- sosiaalityön VTR-tutkimushanke 2023–2024 (SB osatoteuttajana)
- Lastensuojelun asiantuntijuus maahanmuuttajalasten ja -perheiden sosiaalityössä, LAMPE 2021–9/2023 sosiaalityön VTR-tutkimushanke (SONet BOTNIA osatoteuttajana)

Lisäksi valmistelimme Sisä-Suomen YTA-tason Sulava-tutkimushanketta (sosiaalihuollon laadun ja vaikuttavuuden tutkimushanke) yhteistyössä Pikassoksen kanssa (toteutus käynnistyy keväällä 2024)

	Talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Poikkeama %
Toimintatuotot	9 421 300	4 480 000	13 901 300	14 864 093	962 793	6,9
Myyntituotot	0	0	0	145	145	
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	9 421 300	4 480 000	13 901 300	14 836 498	935 198	6,7
Muut toimintatuotot	0	0	0	27 450	27 450	
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintakulut	-19 023 900	1 940 900	-17 083 000	-18 506 660	-1 423 660	-8,3
Henkilöstökulut	-4 833 600	-1 980 500	-6 814 100	-8 710 154	-1 896 054	-27,8
Palvelujen ostot	-13 100 200	3 193 600	-9 906 600	-9 391 928	514 672	5,2
Aineet, tarvikkeet, ja tavarat	-18 900	-65 000	-83 900	-192 493	-108 593	-129,4
Avustukset muille	0	0	0	-17 765	-17 765	
Muut toimintakulut	-1 071 200	792 800	-278 400	-194 319	84 081	30,2
Toimintakate (sitova)	-9 602 600	6 420 900	-3 181 700	-3 642 566	-460 866	-14,5
Tilikauden yli- tai alijäämä	-9 602 600	6 420 900	-3 181 700	-3 642 566	-460 866	-14,5
Sisäiset erät						
Sisäiset tuotot						
Sisäiset kulut	0	0	0	-65 837	-65 837	

2.9 Suoritteiden toteumat

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut	Suorite	Toteuma 2023 (kpl)
Perustason palvelut		
Käynti lääkärillä	käynti	81 283
Käynti lääkärillä, KIVA	käynti	98 735
Käynti hoitajalla	käynti	237 051
Käynti hammaslääkärillä	käynti	142 343
Käynti suuhygienistillä ja hammashoitajalla	käynti	49 383
Osastohoitopäivä (netto)	hoitopäivä	120 428
Kotisairaalakäynti	käynti	26 089
Erityistason palvelut		
Hoitopäivät	hoitopäivä	97 710
Hoitojaksot	hoitopakso	22 556
Avohoitokäynnit	käynti	360 473
Ensihoitotehtävä ja kuljetus jatkohoitoon	tehtävä	21 859
Ensihoitotehtävä, ei kuljetusta jatkohoitoon	tehtävä	18 140

Perhe- ja sosiaalipalvelut	Suorite	Toteuma 2023 (kpl)
Neuvolakäynti/Käynti terveydenhoitajalla	käynti	60 347
Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, käynti	käynti	46 615
Käynti kuraattori- ja psykologipalveluissa	käynti	20 894
Vammaisten työ- ja päivätoimintapäivä	toimintapäivä	70 842
Vammaisten tehostettu palveluasuminen	asumispäivä	113 410
Vammaisten ryhmäasuminen, palveluasuminen	asumispäivä	16 164

Ikäihmisten palvelut	Suorite	Toteuma 2023 (kpl)
Kotihoidon aika (tunti)	tunti	612 295
Ikäihmisten perhehoitopäivä	hoitopäivä	1 712
Ikäihmisten perhehoito kotona	tunti	1 195
Ikäihmisten kuntouttava lyhytaikaisasuminen	asumispäivä	82 307
Ikäihmisten ympärivuorokautinen palveluasuminen	asumispäivä	433 459

Taulukoissa on esitetty vuonna 2023 toteutuneet suoritemäärät niiden terveys- ja sairaanhoito-, perhe- ja sosiaali- sekä ikäihmisten palveluiden toimintojen osalta, joista tieto on ollut koottavissa. Talousarvion suoriteseurantaa ovat haastaneet vuoden aikana muun muassa hyvinvointialueen perustamiseen liittyneet järjestelmämuutokset ja -uudistukset. Suoritteiden määrittelyn, seurannan ja raportoinnin prosessia pyritään selkiyttämään vuoden 2024 aikana.

2.10 Valtion rahoitus

	Talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Valtion rahoitus					
SOTE- tehtävien rahoitus	837 995 060,00	29 656 956,00	867 652 016,00	867 652 033,18	17,18
Pelastustoimen rahoitus	17 101 940,00	605 244,00	17 707 184,00	17 707 184,35	0,35
Lisärahoitus		0,00	0,00	0,00	0
<i>Yhteensä</i>	855 097 000,00	30 262 200,00	885 359 200,00	885 359 217,53	17,53

Alkuperäiseen rahoitukseen tehty kertakorvaus otettiin huomioon talousarviomuutoksena. Hyvinvointialueelle myönnetty laskennallinen rahoitus tarkistetaan jälkikäteen vuosittain vastaamaan valtakunnallisesti toteutuneita kustannuksia. Näin varmistetaan, että laskennalliset kustannukset eivät erkane todellisista kustannuksista. Vuoden 2023 jälkikäteistarkastuksen perusteella maksetaan vuonna 2025 korjauserä, jonka suuruus ei ole vielä tiedossa.

Valtiovarainministeriö myönsi hyvinvointialueiden valmisteluun rahoitusta vuonna 2022 kahdessa erässä, 2,074 milj. euroa päätöksellään joulukuussa 2021 ja 7,618 milj. euroa maaliskuussa 2022. Tilinpäätöksessä 2022 jäi rahoitusta käytettäväksi vuoden 2023 aikana yhteensä 5,115 milj. euroa. Tätä rahoitusta käytettiin vuonna 2023 5,092 milj. euroa. Rahoitusta käytettiin henkilöstökuluihin 2,81 milj. euroa, palveluiden ostoihin 2,16 milj. euroa sekä aineisiin ja tarvikkeisiin 0,12 milj. euroa. Rahoitus käytettiin hyvinvointialueen valmistelun loppuunsaattamiseen ja ennen toiminnan käynnistymistä 2022 kesken jääneisiin asioihin. Käyttämättä tätä rahoitusta jäi 22 962,01 euroa.

2.11 Investointien toteutuminen

Osakkeiden toteumassa näkyy suurimpana eränä Kokkaamo Ateriapalvelut Oy:n osakkeiden hankintameno. Näitä ei huomioitu talousarviomuutoksessa.

Atk-verkkoon liittyvien hankintojen osalta toimitukset eivät ehtineet toteutua vuoden 2023 puolella. ICT-investointien kohdalla palvelutoiminta ei pystynyt toteuttamaan tavoitteena olleita investointeja suunnitelmiansa mukaisesti. Resurssipula hidastutti tekemistä.

Pelastustoimen suunnitelluista investoinneista osa ei ehtinyt toteutua vuonna 2023 ja ne siirtyivät toteutettavaksi vuonna 2024. Myös soten laiteinvestoinneissa oli viivästyksiä toimituksissa, joten toteumat eivät ehtineet vuodelle 2023.

Vuonna 2023 valmistui kaksi suurta ja yksi pienempi rakennushanke.

Projektin E2/F2 Mikrobiologia ja laboratorio alkuperäinen Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin aikana tavoitearvio on vuodelta 2018 ja se oli 1 764 000 € käsittäen peruskorjattavaa pinta-

alaa 720 m². Tämän jälkeen peruskorjattava pinta-ala on laajentunut 2000 m²:iin. Toisen hankkeen myöhentämisen takia siihen sisältynyt IV-konehuone piti rakentaa tämän hankkeen yhteydessä ja paloviranomaisen määräyksellä myös peruskorjausalueita palvelevat poistumistiet (porrashuoneet D, D1, E, E1) piti peruskorjata alhaalta ylös asti vastaamaan nyky määräyksiä. Rakennushankkeen urakkakilpailutusten jälkeen haettiin hankkeelle määrärahamuutos, joka toteutettiin voimassa olevan taloussuunnitelman investointiosan puitteissa. Tavoitearvioksi muodostui 5 217 000 €.

Hankintakeskuksen laajennuksen budjetoitu tavoitearvio oli 700 000 € vuonna 2022 ja hanke käsitti vain varaston laajennuksen 550 m². Samanaikaisesti investointisuunnitelma sisälsi Tietohallinnon konesalihankkeen, jonka kustannusarvio vuosille 2022–2023 oli 1 100 000 €. Suunnitteluvaiheessa konesali päätettiin rakentaa varaston laajennuksen yhteyteen ja samanaikaisesti päätettiin hankkeeseen yhdistää vielä uusi Sote-Tike-keskus hyvinvointialueen tarpeita varten. Hankkeen laajuus kasvoi alkuperäisestä 550 m²:stä 1680 m²:iin. Hankkeen toteutus siirrettiin vuodelle 2023 ja urakkakilpailutusten jälkeen syksyllä 2022 hankkeen tavoitearvioksi vuodelle 2023 esitettiin ja hyväksyttiin 6 490 000 €.

Projektin G0 vaativan riippuvuushoidon yksikkö budjetoitu tavoitearvio vuodelle 2023 oli 500 000 € ja se sisälsi vain rakennusosan sisäpuoliset työt. Toteutuksen edetessä tuli paloviranomaiselta esitys, että toiminnan luonne huomioiden tilat on syytä varustaa sprinklerjärjestelmällä. Samoin hyväksyttiin toteutettavaksi toiminnanharjoittajan esitys, että urakka-alueen viereiset murskekivipintaiset sisäpihat rakennetaan yksikön asiakkaiden käyttöön viihtyisiksi ulko-oleskelualueiksi. Yllättäviä lisäkuluja tuli myös olemassa olleen ATK- ja turvajärjestelmien puutteiden korjauksista ja lisäyksistä. Näiden lisäysten vaikutus lopullisiin kustannuksiin on 300 000 €.

Vesikattokorjauksiin varattua määrärahaa jäi käyttämättä, koska välitöntä ja pakottavaa tarvetta korjauksille ei ollut. Sairaalakampuksen vesikatot ovat kuitenkin tulleet siihen ikään, että korjaus- ja uusimistoimiin on varauduttava lähivuosina.

	Kustannusarvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutoksien jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Poikkeama %	Kustannusarvio sta käytetty 31.12
Osakkeet ja osuudet			0	0	0	306543	-306543		
Soten laiteinvestoinnit		24371,12	8 086 600,00		8 086 600,00	5 806 871,56	-2 279 728,44	-28,2 %	
Soten ICT-investoinnit			6 557 700,00		6 557 700,00	5 700 478,64	-857 221,36	-13,1 %	
Pelastuslaitoksen investoinnit		427691,02	930 000,00		930 000,00	526 233,72	-403 766,28	-43,4 %	
Laitteet ja ICT-investoinnit yhteensä			15 574 300,00	0,00	15 574 300,00	12 033 583,92	-3 540 716,08	-22,7 %	
Atk-verkko			730 000,00		730 000,00	69 083,59	-660 916,41	-90,5 %	
Hissien perusparannus			200 000,00		200 000,00	7 354,98	-192 645,02	-96,3 %	
Kulunvalvonnan laajennus / päivitys			20 000,00		20 000,00	18 811,32	-1 188,68	-5,9 %	
LVI-teknisten järjestelmien uusiminen			100 000,00		100 000,00	76 536,86	-23 463,14	-23,5 %	
IV-konejäähdytys Niittykylän koulu			75 000,00		75 000,00	48 541,21	-26 458,79	-35,3 %	
Kiinteistöautomaation päivitys			100 000,00		100 000,00	38 255,73	-61 744,27	-61,7 %	
Paloilmoitin			45 000,00		45 000,00	56 419,00	11 419,00	25,4 %	
Turvajärjestelmät			35 000,00		35 000,00	19 107,28	-15 892,72	-45,4 %	
Piha-alueet ja päällystystyöt			30 000,00		30 000,00	36 272,37	6 272,37	20,9 %	
Ilmastoinnin ja jäähdytyksen uusiminen			60 000,00	-60 000,00	0,00	50 648,60	50 648,60		
Putkipostin päivitys			20 000,00		20 000,00	13 594,81	-6 405,19	-32,0 %	
Ascom Innovan ja Unite-ohjelmistopäivitykset			160 000,00		160 000,00	134 606,91	-25 393,09	-15,9 %	
Sähköautojen latauspisteet			20 000,00		20 000,00	2 022,20	-17 977,80	-89,9 %	
Kiinteistön turvallisuuden parantaminen			30 000,00		30 000,00	13 104,99	-16 895,01	-56,3 %	
Muuntamot, pääkeskukset ja kojeistot			85 000,00		85 000,00	93 202,42	8 202,42	9,6 %	
HVA Opasteet			135 000,00		135 000,00	30 795,00	-104 205,00	-77,2 %	
Kriittisen viestinnän järjestelmät			0,00		0,00	85 000,00	85 000,00		
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä			1 845 000,00	#####	1 785 000,00	793 357,27	-991 642,73	-55,6 %	

	Kustannusarvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talousarviomu- tokset	Talousarvio muutoksien jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Poikkeam- -%	Kustannusarviost a käytetty 31.12
G0 vaativan riippuvuushoidon yksikkö	460 000,00	48 850,00	500 000,00		500 000,00	958 490,49	458 490,49	91,7 %	1 007 340,49
E2/F2 mikrobiologia ja laboratorio 1250 m2, 2 vaiht	1 764 000,00	48 850,04	2 281 900,00		2 281 900,00	2 051 349,20	-230 550,80	-10,1 %	2 100 199,24
Hankintakeskuksen (J-osa) laajennus	6 490 000,00	376 723,62	6 490 000,00		6 490 000,00	6 230 487,43	-259 512,57	-4,0 %	6 607 211,05
Sairaalakampuksen peruskorjaukset			35 000,00		35 000,00	25 543,01	-9 456,99	-27,0 %	
Ikkunoiden ja ovien uusiminen			50 000,00		50 000,00	44 801,61	-5 198,39	-10,4 %	
Opasteiden uusiminen			20 000,00	-20 000,00	0,00	79 606,37	79 606,37		
Julkisivut			100 000,00		100 000,00	43 535,34	-56 464,66	-56,5 %	
Rakennekanavien pinnoitus (iv)			30 000,00		30 000,00	0,00	-30 000,00	-100,0 %	
Sisäilmaolosuhteiden vaatimat korjaustyöt			80 000,00		80 000,00	94 136,70	14 136,70	17,7 %	
H-osan sisäpihan korjaus			100 000,00		100 000,00	127 791,52	27 791,52	27,8 %	
H-osan korjaustoimenpiteet 5 vuoden käyttöajalle			250 000,00		250 000,00	231 030,92	-18 969,08	-7,6 %	
C-osan korjaustoimenpiteet 5 vuoden käyttöajalle			255 000,00		255 000,00	157 362,99	-97 637,01	-38,3 %	
Vesikattokorjaukset			300 000,00		300 000,00	65 393,89	-234 606,11	-78,2 %	
Pysäköintikannen peruskorjaus			20 000,00		20 000,00	17 961,38	-2 038,62	-10,2 %	
Paloturvallisuuden vaatimat päivitykset			200 000,00		200 000,00	273 738,02	73 738,02	36,9 %	
Päivystyksen muutostyöt		209 464,90	60 000,00		60 000,00	100 341,75	40 341,75	67,2 %	
Radiologian tate-muutostyöt (asiakas WC-tilat)			50 000,00		50 000,00	90 342,89	40 342,89	80,7 %	
Pyöräparkki Drupsin eteen		9 957,00							
Syöpätaut.pkl, päiväsair.F0/E0		414 236,25							
Liittymät kantasairaalaan		42 725,61							
Rakentaminen yhteensä			10 821 900,00	-20 000,00	10 801 900,00	10 591 913,51	-209 986,49	-1,9 %	

	Kustannusarvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio	Talousarviomuutoks et	Talousarvio muutoksien jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Poikkeama %	Kustannusarvio sta käytetty 31.12
Seinäjoen sote-keskus Aallokko			0,00	29 698 000,00	29 698 000,00	24 237 336,92	-5 460 663,08	-18,4 %	
Muut investoinnit yhteensä			0,00	29 698 000,00	29 698 000,00	24 237 336,92	-5 460 663,08	-18,4 %	
INVESTOINTIMENOT YHTEENSÄ			28 241 200,00	29 618 000,00	57 859 200,00	47 962 734,62	-9 896 465,38	-17,1 %	
Investointitulot									
Rahoitusosuudet investointimenoihin			0,00	0,00	0,00	-159 749,00	-159 749,00		
Pysyvien vastaavien myynnit			0,00	0,00	0,00	-108 680,00	-108 680,00		
INVESTOINTITULOT YHTEENSÄ			0,00	0,00	0,00	-268 429,00	-268 429,00		
INVESTOINTIEN NETTOMENOT YHTEENSÄ			28 241 200,00	29 618 000,00	57 859 200,00	47 694 305,62	-10 164 894,38	-17,6 %	

2.12 Lainanottovaltuuksien käyttö investointien rahoittamiseen

Lainanottovaltuudet	Lainanottovaltuutus	Valtuudella käynnistettävät investoinnit	käytetty aiemmillä tilikausilla	Valtuutta käytetty tilikaudella	Valtuutta käyttämättä
Vuosi 2023	241 339 385,00	112 624 000,00	0,00	78 081 925,50	163 257 459,50

2.13 Rahoitusosan toteutuminen

	Talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Poikkeama %
Varsinainen toiminta ja investoinnit						
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	-10 081 800	-9 641 800	-19 723 600	-24 588 177,91	-4 864 577,91	24,7 %
Satunnaiset erät					0,00	
Tulorahoituksen korjauserät				40 521,22	40 521,22	
Investointien rahavirta						
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-28 241 200	-29 618 000	-57 859 200	-47 962 734,62	-9 896 465,38	17,1 %
Rahoitusosuudet inv.menoiin	100 000			159 749,00	159 749,00	
Pysyvien vastaavien luovutustulot	100 000			108 680,00	108 680,00	
Varsinainen toiminta ja investoinnit, netto	-38 123 000	-39 259 800	-77 582 800	-72 241 962,31	5 340 837,69	-6,9 %
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	0		0	0,00		
Antolainasaamisten vähennykset	40 000		40 000	40 000,00	0,00	0,0 %
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset	28 200 000		28 200 000	28 200 000,00	0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset	-8 923 400		-8 923 400	-6 933 276,84	1 990 123,16	-22,3 %
Lyhytaikaisten lainojen muutos	18 800 000	-18 800 000	0	-1 899 874,63	-1 899 874,63	
Oman pääoman muutokset				-1 875 188,84	-1 875 188,84	
Vaikutus maksuvalmiuteen	-6 400	-58 059 800	-58 266 200	-54 710 302,62	3 555 897,38	-6,1 %

Antolainauksen muutokset

Antolainasaamisten lisäyksiä muille ovat hyvinvointialueen myöntämät lainat muille kuin liikelaitoksille.

Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys osoittaa, kuinka paljon hyvinvointialue on tilivuoden aikana ottanut uutta pitkäaikaista lainaa tai uusinnut niitä. Pitkäaikaisten lainojen vähennys osoittaa, kuinka paljon lainoja on lyhennetty tilivuoden aikana. Toteutumisessa erät esitetään bruttona

vaikka, aluevaltuusto olisi talousarviossa hyväksynyt pitkäaikaisten lainojen erotuksen sitovana eränä. Sitovuustaso osoitetaan varjostettuna tms. tavalla.

Vaikutus maksuvalmiuteen

Vaikutus maksuvalmiuteen -erä esitetään toteutumisvertailussa summattuna yhdellä rivillä, jos näin on menetelty myös talousarviossa. Vaikutus maksuvalmiuteen -erään sisältyy eriä, joiden muutoksia on talousarviossa vaikea arvioida. Näitä eriä ovat mm. toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto-omaisuuden, pitkäaikaisten ja lyhytaikaisten saamisten sekä korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutokset.

Ulkoisessa rahoituslaskelmassa Vaikutus maksuvalmiuteen -erä esitetään kuitenkin eriteltyinä. Myös talousarviossa arvioitavissa olevat merkittävät maksuvalmiuden muutokset tulisi esittää omilla riveillään.

2.14 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	1 000 € Määrärahat/toimintakulut						Tuloarviot					
	Talous- arvio	TA- muutoks	TA-muut:n jälkeen	Toteuma	Poikkeaa ma	Poikkeaa ma, %	Talous- arvio	TA- muutoks	TA- muut:n	Toteuma	Poikkeaa ma	Poikkeaa ma, %
KÄYTTÖTALOUSOSA												
Hyvinvointialuehallinto	-8 026	278	-7 748	-14 743	-6 995	90,3 %		2 776	2 776	2 425	-351	-12,6 %
Terveys- ja sairaanhoitopalvelut	-386 889	-39 400	-426 289	-425 319	970	-0,2 %	47 026	27 815	74 841	77 753	2 192	2,9 %
Perhe- ja sosiaalipalvelut	-182 809	-19 567	-202 376	-206 729	-4 353	2,2 %	16 711	-111	16 600	16 957	357	2,1 %
Ikäihmistien palvelut	-186 979	-29 996	-216 975	-216 096	879	-0,4 %	41 276	4 544	45 820	46 039	219	0,5 %
Pelastustoimi	-15 374	616	-14 758	-15 434	-676	4,6 %	987	-560	427	358	-69	-16,2 %
Hallinto- ja strategiapalvelut	-190 880	8 522	-182 358	-181 046	1 312	-0,7 %	9 386	-2 359	7 027	7 880	853	12,1 %
Hankkeet	-19 024	1 941	-17 083	-18 507	-1 424	8,3 %	9 421	4 480	13 901	14 864	963	6,9 %
Yhteensä	-989 981	-77 605	-1 067 587	-1 077 873	-10 286	1,0 %	124 807	36 585	161 392	166 275	4 163	2,6 %
TULOSLASKELMAOSA												
Valtionrahoitus							855 097	30 262	885 359	885 359		0,0 %
Korkotulot							11	1 117	1 127	3 385	2 257	200,2 %
Muut rahoitustuotot							695		695	455	-240	-34,6 %
Korkokulut	-600		-600	-2 037	-1 437	239,4 %						
Muut rahoituskulut	-110		-110	-152	-42	38,1 %						
Satunnaiset erät												
INVESTOINTIOSA												
Osakkeet ja osuudet				307	-307					64	64	
Soten laiteinvestoinnit	8 087		8 087	5 807	-2 280	-28,2 %				45	45	
Soten ICT-investoinnit	6 558		6 558	5 700	-857	-13,1 %						
Pelastuslaitoksen inve	930		930	526	-404	-43,4 %	200		200	160	-40	-20,1 %
Kiinteät rakenteet ja l	1 845		1 845	793	-1 052	-57,0 %						
Rakentamisen investoinnit	10 822	-20	10 802	10 592	-210	-1,9 %						
Muut investoinnit		29 698	29 698	24 237	-5 461	-18,4 %						

	1 000 € Määrärahat/toimintakulut						Tuloarviot					
	Talous- arvio	TA- muutokset	TA-muut:n jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Poikkeama , %	Talous- arvio	TA- muutokset	TA- muut:n	Toteuma	Poikkeama	Poikkeama , %
RAHOITUSOSA												
Antolainauksen muutokset												
Antolainauksen lisäys												
Antolainauksen vähennys							40		40	40		0,0 %
Lainakannan muutokset												
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	28 200		28 200	28 200		0,0 %						
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 923		-8 923	-6 933	1 990	-22,3 %						
Lyhytaikaisten lainojen muutos				-1 900	-1 900							

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Tuloslaskelma

HYVINVOINTIALUEEN TULOSLASKELMA

	2023		2022	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	70 652 257,42		-	
Maksutuotot	64 378 603,93		-	
Tuet ja avustukset	19 546 606,40		8 617 114,97	
Muut toimintatuotot	11 697 581,76	166 275 049,51	-	8 617 114,97
Valmistus omaan käyttöön				
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-412 552 563,64		-1 810 317,97	
Henkilöstösivukulut				
Eläkekulut	-86 022 625,63		-240 598,26	
Muut henkilöstösivukulut	-15 496 500,35		-26 099,44	
Palvelujen ostot	-384 596 544,68		-6 259 486,90	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-82 951 035,89		-6 451,69	
Avustukset	-30 269 603,81		-107 400,00	
Muut toimintakulut	-65 984 323,51	-1 077 873 197,51	-166 772,07	-8 617 126,33
Toimintakate		-911 598 148,00	-8 617 126,33	-11,36
Valtion rahoitus	885 359 217,53		-	
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	3 384 695,99		-	
Muut rahoitustuotot	454 622,89		501,23	
Korkokulut	-2 036 647,04		-	
Muut rahoituskulut	-151 919,28		-489,87	11,36
Vuosikate		-24 588 177,91		0,00
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poisto	-21 249 638,71		-	
Arvonalentumiset	-		-	
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot	-		-	
Satunnaiset kulut	-	-21 249 638,71	-	-
Tilikauden tulos		-45 837 816,62		0,00
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys	454 533,85		-	
Varausten lisäys (-) tai vähennys	-		-	
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys	1635,61	456 169,46	-	-
Tilikauden alijäämä		-45 381 647,16		0,00

3.2 Rahoituslaskelma

HYVINVOINTIALUEEN RAHOITUSLASKELMA

	2023		2022	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	-24 588 177,91		-	
Satunnaiset erät	-		-	
Tulorahoituksen korjaukset	40 521,22	-24 547 656,69	-	0,00
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-47 962 734,62		-16 455,50	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	159 749,00		-	
Pysyvien hyödykkeiden luovutustulos	108 680,00	-47 694 305,62	-	-16 455,50
Toiminnan ja investointien rahavirta		-72 241 962,31		-16 455,50
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainauksen lisäys	-			
Antolainauksen vähennys	40 000,00	40 000,00		0
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	28 200 000,00	-		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-6 933 276,84	-		
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 899 874,63	-		
Oman pääoman muutokset	-1 875 188,84	-		
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muuto	519 530,24	-		
Vaihto-omaisuuden muutos	-713 415,18	-		
Saamisten muutos	-21 924 833,43	-	-3 325 148,10	
Korottomien velkojen muutos	-12 907 486,48	-17 494 545,16	77 936 755,73	74 611 607,63
Rahoituksen rahavirta		-17 494 545,16		
Rahavarojen muutos		-89 736 507,47		74 595 152,13
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	10 506 821,70		1 410 433,79	
Rahavarat 1.1.	100 243 329,17	-89 736 507,47	76 005 585,92	74 595 152,13

3.3 Tase

VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
A. PYSYVÄT VASTAAVAT			A. OMA PÄÄOMA		
I Aineettomat hyödykkeet			1. Peruspääoma	30 770 208,95	-
1. Aineettomat hyödykkeet	7 053 326,29		2. Omat rahastot	58 143,25	
2. Muut pitkävaikutteiset menot	-		3. Edell. tilikausien alijäämä	2 240,00	2 240,00
3. Ennakkomaksut	-		4. Tilikauden alijäämä	-45 381 647,16	
II Aineelliset hyödykkeet			B. POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
1. Maa- ja vesialueet	2 458 130,56		1. Poistoero	-	-
2. Rakennukset	124 015 821,58		2. Vapaaehtoiset varaukset	-	-
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 171 166,59		C. PAKOLLISET VARAUKSET		
4. Koneet ja kalusto	24 618 088,23		1. Eläkevaraukset		
5. Muut aineelliset hyödykkeet	570 669,95		2. Muut pakolliset varaukset	6 098 255,00	
6. Ennakkomaksut ja keskenkäisöt	2 634 630,45		D. TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
III Sijoitukset			1. Valtion toimeksiannot	269 530,17	
1. Osakkeet ja osuudet	32 666 846,22	18 695,50	2. Lahjoitusrahastojen varat	1 615 204,56	
2. Joukkovelkainakirjat	-		3. Muut toimeksiantojen varat	16 797,16	
3. Muut lainasaamiset	176 980,00		E. VIERAS PÄÄOMA		
4. Muut saamiset	-		I Pitkäaikainen		
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT			1. Joukkovelkainakirjat		
1. Valtion toimeksiannot	16 340,01		2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	52 199 323,00	
2. Lahjoitusrahastojen varat	1 343 106,16		3. Lainat julkisyhteisöiltä		
3. Muut toimeksiantojen varat	6 718,16		4. Lainat muilta luotonantajilta	62 639 980,00	
C. VAIHTUVAT VASTAAVAT			5. Saadut ennakot		
I Vaihto-Omaisuuks			6. Ostovelat		
1. Aineet ja tarvikkeet	9 940 967,76		7. Muut velat		
2. Keskenkäisöt	-		8. Siirovelat		
3. Valmiit tuotteet/tavarat	-		II Lyhytaikainen		
4. Muu vaihto-omaisuus	-		1. Joukkovelkainakirjat		
5. Ennakkomaksut	10 111,92		2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	10 294 288,00	
II Saamiset			3. Lainat julkisyhteisöiltä	-	
Pitkäaikaiset saamiset			4. Lainat muilta luotonantajilta	5 861 219,00	
1. Myyntisaamiset	-		5. Saadut ennakot	13 943 792,99	70 653 934,22
2. Lainasaamiset	20 151,59		6. Ostovelat	63 509 236,90	2 282 941,86
3. Muut saamiset	28 332,30		7. Muut velat	10 298 291,63	203 493,68
4. Siirtosaamiset	-		8. Siirovelat	89 290 867,60	6 241 500,36
Lyhytaikaiset saamiset			III Rahoitusomaisuus		
1. Myyntisaamiset	22 496 251,49		1. Osakkeet ja osuudet	3 269,57	
2. Lainasaamiset	-		2. Sijoitukset rahamark.instr.	-	
3. Muut saamiset	38 533 178,60	1 021 838,82	3. Joukkovelkakirjat	-	
4. Siirtosaamiset	15 218 091,49	2 337 989,88	4. Muut arvopaperit	-	
III Rahat ja pankkisaamiset			IV Rahat ja pankkisaamiset		
1. Osakkeet ja osuudet	3 269,57			10 503 552,13	76 005 585,92
2. Sijoitukset rahamark.instr.	-				
3. Joukkovelkakirjat	-				
4. Muut arvopaperit	-				
VASTAAVAA YHTEENSÄ	301 485 731,05	79 384 110,12	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	301 485 731,05	79 384 110,12

3.4 Konsernilaskelmat

KONSERNITULOSLASKELMA

	2023	2022
Toimintatuotot	168 888 879,20	
Toimintakulut	-1 073 445 190,82	
Osuus osakkuusyhtiöiden voitoista	421 831,47	
Toimintakate	-904 134 480,15	0
Valtion rahoitus	885 359 217,53	
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	3 395 735,63	
Muut rahoitustuotot	606 647,03	
Korkokulut	-2 546 727,24	
Muut rahoituskulut	-2 875 901,74	
Vuosikate	-20 195 508,94	0
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunitelman mukaiset poistot	-26 305 418,69	
Omistuksen eliminointierot		
Arvonalentumiset		
Satunnaiset erät		
Tilikauden tulos	-46 500 927,63	0
Tilinpäätössiirrot	456 169,46	
Tilikauden verot	-62 720,43	
Laskennalliset verot	187 477,76	
Vähemmistöosuudet	73 649,03	
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	-45 846 351,81	0

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023	2021	
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	-20 195 508,94		
Satunnaiset erät	-		
Tilikauden verot	-62 720,43		
Tulorahoituksen korjauserät	<u>-381 310,25</u>	-20 639 539,62	0
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-52 165 574,87		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	159 749,00		
Pysyvien vastaavien luovutustulo	<u>48 680,00</u>	-51 957 145,87	0
Toiminnan ja investointien rahavirta		-72 596 685,49	0
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainauksen lisäys			
Antolainauksen vähennys	<u>40 000,00</u>	40 000,00	0
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	26 265 337,00		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 961 409,40		
Lyhytaikaisten lainojen muutos	<u>-1 899 874,63</u>	12 404 052,97	0
Oman pääoman muutokset		5 075 082,49	
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen muutokset	519 530,24		
Vaihto-omaisuuden muutos	-713 415,18		
Saamisten muutos	-22 640 554,47		
Korottomien velkojen muutos	<u>-12 939 759,07</u>	-35 774 198,48	0
Rahoituksen rahavirta		-18 255 063,02	
Rahoituksen rahavirta		-90 851 748,51	0
Rajavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	13 101 467,80		
Rahavarat 1.1.	<u>103 953 216,32</u>	-90 851 748,52	0

3.5 Konsernitase

VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
	1.000 €	1.000 €		1.000 €	1.000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	312 567	0	OMA PÄÄOMA	-14 846	0
Aineettomat hyödykkeet	7 125	0	Peruspääoma	31 439	
Aineettomat oikeudet	7 053		Säätiöiden ja yhdistysten		
Muut pitkävaikutteiset menot	72		peruspääomat	-	
Ennakkomaksut	-		Omat rahastot	58	
Aineelliset hyödykkeet	300 287	0	Edellisten tilikausien alijäärä	-497	
Maa- ja vesialueet	6 205		Tilikauden alijäämä	-45 846	
Rakennukset	226 011		VÄHEMMISTÖOSUUDET	8 432	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	9 171		PAKOLLISET VARAUKSET	6 098	0
Koneet ja kalusto	26 677		Eläkevaraukset		
Muut aineelliset hyödykkeet	658		Muut pakolliset varaukset	6 098	
Ennakkomaksut ja			TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 902	
keskeneräiset hankinnat	31 565		VIERAS PÄÄOMA	413 118	0
Sijoitukset	5 155	0	Pitkäaikaiset korolliset lainat	213 260	
Osakusyhteisöosuudet	4 279		Pitkäaikaiset korottomat lainat	698	
Muut osakkeet ja osuudet	698		Lyhytaikaiset korolliset lainat	21 188	
Muut lainasaamiset	120		Lyhytaikaiset korottomat lainat	177 972	
Muut saamiset	58				
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 366				
VAIHTUVAT VASTAAVAT	100 771	0	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	414 704	0
Vaihto-omaisuus	9 951				
Saamiset	77 718	0			
Pitkäaikaiset saamiset	48	0			
Lyhytaikaiset saamiset	77 670	0			
Rahoitusarvopaperit	5				
Rahat ja pankkisaamiset	13 097				
VASTAAVAA YHTEENSÄ	414 704	0			

4 Tilinpäätöksen liitetiedot

Liitetietotaulukoissa on ilmoitettu, onko luvut esitetty tuhansina euroina vai tarkempina lukuina.

4.1 Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

Jaksotuseriaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenuon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenuihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelmapoistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Hyvinvointialueelle 1.1.2023 siirtyneet hyödykkeet poistetaan siirtyneiden organisaatioiden poistosuunnitelmia jatkamalla.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenuon tai sitä alempan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa. Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenuon tai sitä alempan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaisesti hankintamenuon tai sitä alemman todennäköisen hankintamenuon tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempan todennäköiseen arvoon. Rahoitusarvopaperit on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimukset

Johdannaissopimukset koostuvat erilaisista koronvaihto- ja korkolattiasopimuksista. Sopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa ja ne on esitetty liitetiedoissa kohdassa Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt. Sopimusten tarkoituksena on korkokulujen pienentäminen ja tulevien lainojen korkoriskin hallitseminen. Sopimuksista pisin on voimassa 18.7.2051 asti.

Selvitys edellisen tilikauden vertailukelpoisuudesta

Tilikausi 1.1.-31.12.2023 oli hyvinvointialueen ensimmäinen varsinainen toimintavuosi. Vertailutietoina olevat tilikauden 2022 luvut ovat hyvinvointialueen valmisteluvaiheen lukuja eivätkä ole vertailukelpoisia tilikauteen 2023. Konsernitilinpäätös on laadittu ensimmäistä kertaa vuodelle 2023 ja siten esitettäviä vertailutietoja ei ole saatavissa.

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki hyvinvointialueen tytäryhteisöt.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Sisäiset velat ja saamiset ja muut sisäiset liiketapahtumat on eliminoitu.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset ja poistoero on jaettu omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan sekä niiden muutos edellisten tilikausien ja tilikauden yli/alijäämään.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Hyvinvointialueen ja sen tytäryhteisöjen keskinäinen omistus on tehty nimellis- eli pariarvomenetelmällä. Omistusosuutta vastaava määrä osakkuusyhteisöjen voitosta tai tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta on yhdistelty.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden käyttöomaisuuden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu tytäryhteisön oman pääoman erää voitto/tappio edellisistä tilikausilta vastaan.

4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

4.2.1 Toimintatuotot tehtäväalueittain

Toimintatuotot tehtäväalueittain				
(1.000 €)	Konserni		Hyvinvointialue	
	2023	2022	2023	2022
Hyvinvointialuehallinto	2 425	-	2 425	-
Terveys- ja sairaanhoitopalvelut	77 753	-	77 753	-
Perhe- ja sosiaalipalvelut	16 957	-	16 957	-
Ikäihmisten palvelut	46 039	-	46 039	-
Pelastustoimi	358	-	358	-
Hallinto- ja strategiapalvelut	7 880	-	7 880	-
Hankkeet	14 863	-	14 863	-
Muut	-	-	-	-
<i>Toimintatuotot* yhteensä</i>	<i>166 275</i>	<i>0</i>	<i>166 275</i>	<i>0</i>

Hyvinvointialueen toimintatuotot		
(1.000 €)	Hyvinvointialue	
	2023	2022
Myyntituotot	70 652	-
Maksutuoto	64 379	-
Tuet ja avustukset	19 547	8 617
Muut toimintatuotot	11 697	-
Hyvinvointialueen toimintatuotot yhteensä	166 275	8 617

4.2.2 Valtion rahoitus

Valtion rahoitus		
(1.000 €)	Hyvinvointialue	
	2023	2022
Sosiaali- ja terveystuotot	867 652	-
Pelastustoimi	17 707	-
Lisärahoitus	0	-
<i>Valtion rahoitus yhteensä</i>	<i>885 359</i>	<i>-</i>

4.2.3 Palvelujen ostot eriteltynä

Palveluiden oston erittely		
(1.000 €)	Hyvinvointialue	
	2023	2022
Asiakaspalvelujen ostot	270 215	-
Muiden palvelujen ostot	114 381	6 259
Hyvinvointialueen palvelu ostot yhteensä	384 596	6 259

4.2.4 Valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseksi annetut tuet valtuustoryhmittäin eriteltynä

Valtuustoryhmille annetut tuet		
(1.000 €)	Hyvinvointialue	
	2023	2022
Suomen keskusta	43	35
Kansallinen kokoomus	69	38
Perussuomalaiset	-	-
Pohjanmaan Sosiaalidemokraatit	15	16
Suomen Kristillisdemokraatit	10	-
Vasemmiston valtuustoryhmä	10	9
Vapauden liitto		-
Vihreä liitto	10	-
Aluevaltuustoryhmä Pii Kattelus	5	9
Valtuustoryhmille annetut tuet yhteensä	162	107

4.2.5 Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

Aineettomat hyödykkeet

	Tasapoistojen poistoaika
Kehittämismenot	2 vuotta
Aineettomat oikeudet	5 vuotta
Liikearvo	2 vuotta
Muut pitkäaikaiset menot	
ICT - ohjelmistojen käyttöoikeus	2 vuotta
Laajat ICT – järjestelmät	5 vuotta
Osallistuminen toisen yhteisön hankkeisiin*	2 vuotta
Osake- ja vuokrahuoneistojen peruseräparannusme	5 vuotta
Muut	2 vuotta

Aineettomat hyödykkeet

Maa- ja vesialueet	Ei poisteta
Rakennukset ja rakennelmat	
Hallinto- ja laitosrakennukset	20-35 vuotta
Talousrakennukset	10-20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	20 vuotta
Asuinrakennukset	30 vuotta
Kallioluolat ja tunnelit, väestönsuojat	30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet	
Maa- ja vesirakenteet	15 vuotta
Putki- ja kaapeliverkot	15 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 vuotta
Koneet ja kalusto	
Rautaiset alukset	15 vuotta
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	8 vuotta
Muut kuljetusvälineet	4 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet	5 vuotta
Muut raskaat koneet	10 vuotta
Muut kevyet koneet	5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. Laitteet	5 vuotta
ICT - laitteet	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	3-5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	
Luonnonvarat	Käytön mukaan
Arvo- ja taidesineet	Ei poisteta
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Ei poisteta

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	Ei poisteta
---------------------	-------------

* Sovelletaan vastaavanlaisen hyödykkeen hankintamenoa koskevia poistoaikoja

4.2.6 Selvitys olennaisista kuluihin sisältyvistä pakollisten varauksien muutoksista

Pakollisten varausten muutokset				
(1.000 €)	Konserni		Hyvinvointialue	
	2023	2022	2023	2022
Ei suojaava koronvaihtosopimus 1.1.	-	-	-	-
Lisäykset tilikaudella	-	-	-	-
Vähennykset tilikaudella	-	-	-	-
Ei suojaava koronvaihtosopimus 31.12.	-	-	-	-
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1	6 057 734	-	6 057 734	-
Lisäykset tilikaudella	900 000	-	900 000	-
Vähennykset tilikaudella	-850 277	-	-850 277	-
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12	6 107 457	-	6 107 457	-

4.2.7 Selvitys satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä eristä

Ei koske tilikautta 2023.

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
(1.000 €)	Konserni		Hyvinvointialue	
	2023	2022	2023	2022
Satunnaiset tuotot	-	-	-	-
Satunnaiset tuotot yhteensä	-	-	-	-
Satunnaiset kulut	-	-	-	-
Satunnaiset kulut yhteensä	-	-	-	-

4.2.8 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot				
(1.000 €)	Konserni		Hyvinvointialue	
	2023	2022	2023	2022
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	-	-	-	-
Rakennusten luovutusvoitot	-	-	-	-
Muut luovutusvoitot	-	-	-	-
Luovutusvoitot yhteensä	-	-	-	-
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	-	-	-	-
Rakennusten luovutustappiot	-	-	-	-
Muut luovutustappiot	-	-	-	-
Luovutustappiot yhteensä	-	-	-	-

4.2.9 Muihin rahoitustuottoihin sisältyvät olennaiset tuotot, jotka saatu osuuksista muissa yhtiöistä

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
(1.000 €)	2023	2022
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä	384	-
Osinkotuotot muista yhteisöistä	71	-
Yhteensä	455	-

4.2.10 Erittely poistoeron muutoksista

Erittely poistoeron muutoksista		
(1.000 €)	2023	2022
Investointivaraukseen poistoeron muutos	455	-
Suunnitelman mukaisten poistojen ja veropoistojen erotus (- tai +)	-	-
Poistoeron muutokset yhteensä	455	-

4.3 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

4.3.1 Lainan liikkeeseen laskemisesta aiheutuneet kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset		
(1.000 €)	2023	2022
-	-	-
Yhteensä	-	-

4.3.2 Eräkohtainen erittely aineettomien hyödykkeiden muutoksista

Aineettomat hyödykkeet	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1	6 448 175	-	-	6 448 175
Lisäykset tilikauden aikana	3 497 492	-	-	3 497 492
Rahoitusosuudet tilikauden aikana	-	-	-	0
Vähennykset tilikauden aikana	-	-	-	0
Siirrot erien välillä	-	-	-	0
Tilikauden poisto	-2 892 340	-	-	-2 892 340
Arvonlennukset ja -palautukset	-	-	-	-
Poistamaton hankintameno 31.12	7 053 326	0	0	7 053 326

4.3.3 Eräkohtainen erittely aineellisten hyödykkeiden muutoksista

Aineelliset hyödykkeet	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankkeet	Aineelliset hyödykkeet yhteensä	Hyödykkeet yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1	2 458 131	119 761 610	9 385 170	23 848 638	570 670	6 084 874	162 109 093	168 557 267
Lisäykset tilikauden aikana	-	13 747 561	1 285 866	8 197 344	-	23 373 955	46 604 726	50 102 404
Rahoitusosuudet tilikauden aikana	-	-	-	-64 000	-	-95 749	-159 749	6 400
Vähennykset tilikauden aikana	-	-	-	-	-	-	0	-
Siirrot erien välillä	-	-	-	-	-	-26 728 449	-26 728 449	-
Tilikauden poisto	-	-9 493 349	-1 499 869	-7 363 894	-	-	-18 357 112	-21 249 639
Arvonlennukset ja -palautukset	-	-	-	-	-	-	-	-
Poistamaton hankintameno 31.12	2 458 131	124 015 822	9 171 167	24 618 088	570 670	2 634 631	163 468 508	197 416 432

4.3.4 Maa- ja vesialueiden arvoon aktivoidut ei palautettavat liittymismaksut

Erittely maa- ja vesialueista				
(1.000 €)	Konserni		Hyvinvointialue	
	2023	2022	2023	2022
Maa- ja vesialueet	-	-	-	-
Kiinteistöjen liittymismaksut	-	-	-	-
Muut maa- ja vesialueet	-	-	-	-
Maa- ja vesialueet yhteensä	-	-	-	-

4.3.5 Sijoitukset, osakkeet

Pysyvien vastaavien sijoitukset	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakkeet omistusyht. Yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1	4 124 641	3 976 868	85 238	8 186 746
Lisäykset	24 237 337	306 543		24 543 880
Vähennykset tilikauden aikana	-60 000	-3 780		-63 780
Siirrot erien välillä				0
Hankintameno 31.12	28 301 978	4 279 631	85 238	32 666 846
Arvonlennukset				
Kirjanpitoarvo 31.12	28 301 978	4 279 631	85 238	32 666 846

4.3.6 Sijoitukset, joukkovelkalainakirjat, muut laina- ja muut saamiset

Pysyvien vastaavien sijoitukset	JVK-lainat	Saamiset konserniyhtiöiltä	Saamiset muilta yhteisöiltä	Yhteensä
Hankintameno 1.1				0
Lisäykset				0
Vähennykset tilikauden aikana				0
Siirrot erien välillä				0
Hankintameno 31.12	0	0	0	0
Arvonlennukset				
Kirjanpitoarvo 31.12	0	0	0	0

4.3.7 Erittely poistoerosta

Erittely poistoerosta		
(1.000 €)	Hyvinvointialue	
	2023	2022
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	-	-
Verotuspoistoihin liittyvä poistoero	-	-
Poistoero yhteensä	-	-

4.3.8 Omistukset muissa yhteisöissä

Omistukset muissa yhteisöissä	Y-tunnus	Hyv. alueen omistus	Konsernin omistus	*Osuus omasta pääomasta	*Osuus vieraasta pääomasta	*Osuus tilikauden tuloksesta
(1.000 €)						
Nimi						
Tytäryhteisöt						
Ki Oy Seinäjoen Sairaalanrinne	0240829-6	51		281	2 341	-
Ki Oy Seinäjoen Kipusiskot	0182264-7	70		33	2	-
Ki Oy Seinäjoen Terveysteknologiakeskus	1639062-1	100		-353	62 146	-646
Mediwest Research Center Oy	1910514-4	100		431	858	93
Ki Oy Seinäjoen Ruukintie 2	3276805-7	80		24 653	42	-377
Ki Oy Seinäjoen Y-talo	2077185-7	51		758	19 461	364
Ki Härmän Palvelukeskus	2079979-6	100		-1 622	1 779	100
Osakkuusyhtiöt						
Provina Tekstiilipalvelut-Textilservice Oy	0182263-9	44,16		1 425	808	156
Ki Oy Seinäjoen Tenavakoti	0240859-6	49,70		240	90	5
Seinäjoen työterveys Oy	2788158-1	28,49		207	316	1
Ki Oy Ähtärin Sairaalanmäki	1637115-6	49,90		1 389	270	14
Tays Kehitysyhtiö Oy	2981181-9	21,60		78	115	4
Kokkaamo Ateriapalvelut Oy	3329087-6	45,40		435	315	153

*Konsernin osuus

4.3.9 Saamisten erittely

Saamisten erittely				
(1.000 €)	2023		2022	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	-	147	-	-
Lainasaamiset	-	-	-	-
Muut saamiset	-	642	-	-
Siirtosaamiset	-	-	-	-
Yhteensä	-	789	-	-
Saamiset omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset	-	27	-	-
Lainasaamiset	120	-	-	-
Muut saamiset	-	113	-	-
Siirtosaamiset	-	0	-	-
Yhteensä	120	140	0	-
Saamiset yhteensä	120	929	0	-

4.3.10 Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
(1.000 €)	Konserni		Hyvinvointialue	
	2023	2022	2023	2022
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Menoennakot	-	-	-	-
Etukäteen maksetut vuokramenot	-	-	-	-
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä	-	-	-	-
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	294	-	262	-
KELA:n korvaus työterveydenhuollosta	2 845	-	2 845	-
EU-tuet ja avustukset	-	-	-	-
Muut tulojäämät	12 160	-	12 111	-
Tulojäämä yhteensä	15 299	-	15 218	-
Siirtosaamiset yhteensä	15 299	-	15 218	-

4.4 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

4.4.1 Oman pääoman erittely

Oman pääoman erittely				
(1.000 €)	Konserni		Hyvinvointialue	
	2023	2022	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	32 852		32 645	2
Lisäykset	5 075		246	
Vähennykset	-6 488		-2 121	
Peruspääoma 31.12	31 439	0	30 770	2
Muut omat rahastot 1.1.	60		60	
Vahinkorahaston pääoma 1.1	-	0	60	0
Siirrot rahastoon				
Siirrot rahastosta	-2		-2	
Vahinkorahaston pääoma 31.12.	-2	0	58	0
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	58	0	58	0
Edellisten kausien ylijäämä 1.1.	433		2	
Siirto vahinkorahastoon				
Muut siirrot	-930			
Edellisten kausien ylijäämä 31.12.	-497	0	2	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-45 846		-45 382	0
Oma pääoma yhteensä 31.12.	-14 846	0	-14 552	2

Hyvinvointialueen peruspääomaa on alennettu, osana Eskoon taseen jakamista Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueiden kesken. Alentamisella ei ole vaikutusta hyvinvointialueen taloudelliseen asemaan. Asia on tarkemmin selostettu kohdassa 1.1.4 Eskoon sosiaalipalveluiden kuntayhtymän taseen jako Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan hyvinvointialueiden kesken.

4.4.2 Edellisten tilikausien yli-/alijäämän ja tuloksenkäsittelyerät

Edellisten tilikausien yli-/alijäämän ja tuloksenkäsittelyerät		
(1.000 €)	Hyvinvointialue	
	2023	2022
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12	2	2
Tilikauden yli-/alijäämä	-45 382	-
Kertynyt poistoero 31.12	-	-
Vapaaehtoiset varaukset 31.12	-	-
Kertynyt yli-/alijäämä ja tuloksen käsittelyerät yhteensä	-45 380	2

4.4.3 Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät 1.1.2029 tai sen jälkeen

Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset		
(1.000 €)	2023	2022
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	64	-
Lainat muilta luotonantajilta	27 393	-
Pitkäaikaiset velat yhteensä	27 457	-

4.4.4 Erittely pakollisista varauksista

Pakolliset varaukset				
(1.000 €)	Konserni		Hyvinvointialue	
	2023	2022	2023	2022
Muut pakolliset varaukset				
Vuokravastuut käyttämättömistä tiloista	-9	-	-9	-
Ympäristövastuut	-	-	-	-
Vahingonkorvausvastuut	-	-	-	-
Ei suojaavien johdannaissopimusten negatiivinen käypä arvo	-	-	-	-
Osuus kuntayhtymän alijäämästä	-	-	-	-
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	6 098	-	6 098	-
Muut pakolliset varaukset yhteensä	6 089	-	6 089	-

4.4.5 Vieraan pääoman erittely

Vieras pääoma				
(1.000 €)	2023		2022	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille	-	-	-	-
Saadut ennakot	-	-	-	-
Ostovelat	-	-	-	-
Muut velat	-	-	-	-
Siirtovelat	-	-	-	-
Yhteensä	0	0	0	0
Velat omistusyhteisöille				
Saadut ennakot	-	13 944	-	70 654
Ostovelat	-	63 509	-	2 283
Muut velat	114 839	26 454	-	203
Siirtovelat	-	89 291	-	6 242
Yhteensä	114 839	193 198	0	79 382
Vieras pääoma yhteensä	114 839	193 198	0	79 382

4.4.6 Sekkilimiitti erittely

Sekkitililimiitti		
(1.000 €)		
	2023	2022
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12 (Danske Bank)	20 000	-
siitä käyttämättä oleva määrä	20 000	-

4.4.7 Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
(1.000 €)	Konserni		Hyvinvointialue	
	2023	2022	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	-	-	-	-
Menojäämät	-	-	-	-
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jak	73 697	-	73 697	0
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaks.	9 692	-	9 692	0
Korkojaksotukset	410	-	410	-
Muut menojäämät	6 199	-	5 492	6
Lyhyet siirtovelat yhteensä	89 998	0	89 291	6
Siirtovelat yhteensä	89 998	0	89 291	6

5 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

5.1 Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

Velat, joiden vakuudeks annettu kiinnityksiä				
(1.000 €)	Konserni		Hyvinvointialue	
	2023	2022	2023	2022
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	-	-	-	-
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	-	-	-	-
Lainat julkisyhteisöiltä	-	-	-	-
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	-	-	-	-
Lainat muilta luotonantajilta	-	-	-	-
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	-	-	-	-
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	-	-	-	-

5.2 Velat joiden vakuudeksi annettu osakkeita

Velat, joiden vakuudeksi annettu osakkeita				
(1.000 €)	Konserni		Hyvinvointialue	
	2023	2022	2023	2022
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	-	-	-	-
Panttattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	-	-	-	-
Lainat julkisyhteisöiltä	-	-	-	-
Panttattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	-	-	-	-
Lainat muilta luotonantajilta	-	-	-	-
Panttattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	-	-	-	-
Panttattujen osakkeiden kirjanpitoarvo yht.	-	-	-	-

5.3 Vakuudet

Vakuudet				
(1.000 €)	Konserni		Hyvinvointialue	
	2023	2022	2023	2022
Omasta puolesta annetut vakuudet Vakuudeksi annetut kiinteistöt Pantatut arvopaperit Omasta puolesta annetut vakuudet yhteensä	0	0	0	0
Konseriin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut vakuudet Vakuudeksi annetut kiinteistöt Pantatut arvopaperit Konseriin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut vakuudet yhteensä	0	0	0	0
Muiden puolesta annetut vakuudet Vakuudeksi annetut kiinnitykset Pantatut arvopaperit Muiden puolesta annetut vakuudet yhteensä				
Vakuudet yhteensä	0	0	0	0

5.4 Vuokravastuut

Vuokravastuut				
(1.000 €)	Konserni		Hyvinvointialue	
	2023	2022	2023	2022
Vuokravastuut				
Toimitilojen vuokravastuut	329 488	-	329 485	-
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	9 596	-	8 429	-
Maa-alueiden vuokravastuut	-	-	-	-
Muut vuokravastuut	-	-	-	-
Vuokravastuut yhteensä	339 085	-	337 914	-
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	3 358	-	3 358	-
*PPP - hankkeet	-	-	-	-
Sopimukseen sisältyvät	-	-	-	-

* *Public-private-partnerships*

Leasingvuokrasopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita

5.5 Vastuusitoumukset

Vastuusitoumukset				
Järjestelyiden tarkoitus (1.000 €)	Konserni		Hyvinvointialue	
	2023	2022	2023	2022
Takaukset saman konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	116 346		116 346	
Jäljellä oleva pääoma	62 928		62 928	
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma				
Jäljellä oleva pääoma				

5.6 Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
Järjestelyiden tarkoitus (1.000 €)	Konserni		Hyvinvointialue	
	2023	2022	2023	2022
Sopimusvastuut				
Sitoumukset avustukseen				
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus				
Sopimukseen sisältyvät palautusvastuut				
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus				
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset				
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus				
Professuurit	515		515	
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	346		346	
Sopimusvastuut yhteensä	515	0	515	0
Arvonlisäveron palautusvastuu	27 791		15 604	
Perustamishankkeiden valitionosuuden palautusvastuu				

5.7 Suojaustarkoituksessa tehtyjen koronvaihtosopimukset

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	
Koronvaihtosopimus 11132276	
Tulevaisuudessa voimaan tuleva koronvaihtosopimus on otettu suojaamaan 10 500 000 euron OP:n bullet-lainan FI80 5419 0182 2625 96 korkoa. Pankki maksaa korkoa Euribor 3 kk ja sairaanhoitopiiri maksaa 2,13 % p.a. Sopimus alkaa bullet-lainan eräpäivästä lukien ko. lainan pääomalle. Sopimus on voimassa 26.9.2028-28.9.2048	
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	10 500 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	522 245
Koronvaihtosopimus 14220652	
Tulevaisuudessa voimaan tuleva koronvaihtosopimus on otettu suojaamaan 12 000 000 euron OP:n bullet-lainan FI57 5419 0182 2583 54 korkoa. Pankki maksaa korkoa Euribor 3 kk ja sairaanhoitopiiri maksaa 0,23 % p.a. Sopimus alkaa bullet-lainan eräpäivästä lukien ko. lainan pääomalle. Sopimus on voimassa 10.7.2028-10.7.2048	
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	12 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	3 839 435,87
Tehostettu koronvaihtosopimus ETPOHSAIR5	
Koronvaihtosopimus päätetyn sopimuksen 11132195 tilalle. Ajalle 10.11.2022-10.11.2023. Korko kiinteä 1,13 %, jos Euribor 3 kk on alle 3,5 % ja sen yläpuolella Euribor 3 kk -2,37 %	
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	10 200 002,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	484 823,59
Korkokattosopimus 21011387	
Korkokatto Kuntarahoituksen 10 000 000 euron lainalle ajalle 18.7.2022-18.7.2026. Pankki maksaa Euribor 6 kk - 1 % erotuksen	
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	10 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	561 983,72
Tehostettu koronvaihtosopimus ETPOHSAIR6	
Tehostettu koronvaihtosopimus Kuntarahoituksen 10 000 000 euron lainalle. Ajalle 19.7.2026.-18.7.2051, korko kiinteä 1,98 %, jos euribor 6 kk on alle 4 % ja sen yläpuolella Euribor 6 kk -2,02 %-yksikköä	
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	10 000 000,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-477 469,86
Vain sopimuksessa 11132276 on määritelty ennenaikaiset päättymispäivät, jotka ovat 25.6.2029, 26.6.2034, 27.6.2039 ja 27.6.2044.	
Muut sopimukset on mahdollista purkaa markkinahintaan.	

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	
Konsernissa on lisäksi voimassa seuraavat koronvaihtosopimukset:	
Kiinteistö Oy Seinäjoen Terveysteknologiakeskus	
Koronvaihtosopimus 23.5.2022-20.9.2032 Danske Bankin lainaan	
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	17 948 717,92
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	964 288,00
Kiinteistö Oy Seinäjoen Y-talo	
OP Yrityspankki Oyj 3, suojaa Kuntarahoituksen lainaa	
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	12 345 556,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-2 568 218,32
OP Yrityspankki Oyj 4, suojaa Kuntarahoituksen lainaa	
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	11 903 240,00
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-2 455 614,65
Molempia sopimuksia koskee molemminpuolinen purkuehto, jonka nojalla ehdon käyttäjä voi purkaa sopimuksen markkinahintaan. Purkuehto on käytettävissä ennenaikaisina päättymispäivinä 22.12.2027, 22.12.2032 ja 22.12.2037.	

5.8 Pakollisiin varauksiin kirjatut koronvaihtosopimukset

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
Järjestelyiden tarkoitus (1.000 €)	Konserni		Hyvinvointialue	
	2023	2022	2023	2022
Koronvaihtosopimukset				
Nimellisarvo	-	-	-	-
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-	-	-	-

6 Henkilöstöä, tilintarkastajien palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot

6.1 Henkilöstön lukumäärä

Henkilöstön määrä 31.12		
	2023	2022
Hyvinvointihallinto	19	49
Terveys- ja sairaanhoitopalvelut	3 881	-
Perhe- ja sosiaalipalvelut	1 538	-
Ikäihmisten palvelut	2 374	-
Pelastustoimi	926	-
Hallinto- ja strategiapalvelut	1 861	-
Hankkeet	100	-
Henkilöstön määrä yhteensä	10 699	49

6.2 Henkilöstökulut

Henkilöstökulut		
(1.000 €)	2023	2022
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	514 072	2 077
Henkilöstökuluja aktivoitu hyödykkeisiin	-	-
Henkilöstökulut yhteensä	514 072	2 077

6.3 Luottamushenkilön palkkiosta perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2023	2022
Suomen Keskusta	44 655	37 715
Kansallinen kokoomus	40 328	28 686
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue	11 723	7 817
Perussuomalaiset	6 781	5 265
Suomen Kristillisdemokraatit	2 967	1 418
Vasemistoliitto	1 790	38
Vihreä liitto	1 086	886
Vapauden liitto	660	514
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	109 990	82 338

6.4 Tilintarkastajien palkkiot

Tilintarkastajien palkkiot		
	2023	2022
KPMG Oy Ab		
Tilintarkastuspalkkiot	63 336	10 435
Tilintarkastajan lausunnot	1 426	
Tarkastuslautakunnan avustaminen	16 206	3 544
Muut palkkiot	42 590	
Palkkiot yhteensä	123 558	13 979

6.5 Hyvinvointialueen ja intressitahojen väliset liiketoimet

Hyvinvointialueen liiketoimet, joita ei ole toteutettu tavanomaisin kaupallisin ehdoin koskevat sen hankintalain mukaisia sidosyksiköitä, joihin se on määräysvaltasuhteessa. Koska kyseessä olevat yhtiöt eivät toimi markkinoilla, on esimerkiksi osa vuokrasopimuksista rakennettu niin, että ne eivät tuottaisi liikevoittoa hyvinvointialueen tytäryhtiölle.

Hyvinvointialue on ostanut tytäryhtiöltään Mediwest Research Center Oy:ltä henkilöstövuokrausta, joka koskee sopimuspalokuntalaisia suorahankintana.

7 Eriytetyt tilinpäätökset ja muut eriytetyt laskelmat

Markkinoilla tapahtuva taloudellinen toiminta

Kilpailulain 30 d §:n perusteella julkisyhteisön on 1.1.2020 alkaen eriytettävä kilpailutilanteessa markkinoilla harjoittamansa taloudellinen toiminta kirjanpidossaan. Hyvinvointialueen toimintaa on käyty läpi toiminnoittain markkinoilla tapahtuvan toiminnan tunnistamiseksi. Markkinoilla tapahtuvaa toimintaa on sisällytetty vuonna 2023 seuraaviin toimintoihin: ravintohuolto, laboratorio- ja kuvantamispalvelut, tila- ja tekniikkapalvelut, muut hallinto- ja tukipalvelut sekä pelastustoimen palvelut.

Tuotot kohdistettiin markkinoilla tapahtuvalle toiminnalle suoraan laskutettavan vastapuolen perusteella. Kustannukset, mukaan lukien sisäinen laskutus ja vyörytykset sekä poistot, on kohdistettu käyttämällä kohdistusperusteena markkinaehtoisien toiminnan tuottojen suhdetta kokonaistuottoihin. Tehdyn arvion mukaan, tämä antaa riittävän oikean kuvan markkinoilla tapahtuvan toiminnan kustannuksista, sillä hinnoittelun taustalla on kustannuslaskentaa ja myytävien tuotteiden hinnat on määritelty siten, että ne kattavat aiheutuneet kustannukset. Eriytettävän toiminnan toimintokohtaiset tuloslaskelmat on esitetty seuraavilla sivuilla.

Laboratorio- ja kuvantamispalvelut

RAPORTTI YHTEENSÄ	Eriytettävä toiminta 2023
TOIMINTATUOTOT	
MYyntITUOTOT	1 216 055,20
MAKSUTUOTOT	0,00
TUET JA AVUSTUKSET	0,00
MUUT TOIMINTATUOTOT	0,00
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 216 055,20
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-488 926,43
PALVELUJEN OSTOT	-369 429,75
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-232 486,20
MUUT TOIMINTAKULUT	-58 795,34
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-1 149 637,71
TOIMINTAKATE	66 417,49
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-66 623,51
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-66 623,51
TILIKAUDEN TULOS	-206,02
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-206,02

Ruokapalvelut

RAPORTTI YHTEENSÄ	Eriytettävä toiminta 2023
TOIMINTATUOTOT	
MYYNTITUOTOT	1 356 622,09
MAKSUTUOTOT	327,34
TUET JA AVUSTUKSET	12 498,73
MUUT TOIMINTATUOTOT	0,00
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 369 448,16
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-745 098,18
PALVELUJEN OSTOT	-270 646,20
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-444 913,49
AVUSTUKSET	-12 202,00
MUUT TOIMINTAKULUT	-83 589,42
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-1 556 449,29
TOIMINTAKATE	-187 001,13
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-12 800,90
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-12 800,90
TILIKAUDEN TULOS	-199 802,03
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-199 802,03

Muut hallinto- ja tukipalvelut

RAPORTTI YHTEENSÄ	Eriytettävä toiminta 2023
TOIMINTATUOTOT	
MYYNTITUOTOT	94 581,53
TUET JA AVUSTUKSET	0,00
MUUT TOIMINTATUOTOT	0,00
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	94 581,53
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-8 637,48
PALVELUJEN OSTOT	-23 506,68
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-57 818,43
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 886,42
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-91 849,01
TOIMINTAKATE	2 732,52
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-5 736,45
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-5 736,45
TILIKAUDEN TULOS	-3 003,93
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-3 003,93

Tila- ja tekniikkapalvelut

RAPORTTI YHTEENSÄ	Eriytettävä toiminta 2023
TOIMINTATUOTOT	
MYYNTITUOTOT	40 783,68
MAKSUTUOTOT	0,00
TUET JA AVUSTUKSET	0,00
MUUT TOIMINTATUOTOT	1 528 338,08
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 569 121,76
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-11 646,34
PALVELUJEN OSTOT	-180 305,02
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-38 968,17
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 123 378,30
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-1 354 297,83
TOIMINTAKATE	214 823,93
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	
MUUT RAHOITUSTUOTOT	-0,00
MUUT RAHOITUSKULUT	-0,48
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT YHTEENSÄ	-0,48
VUOSIKATE	214 823,45
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-210 001,42
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-210 001,42
TILIKAUDEN TULOS	4 822,03
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	4 822,03

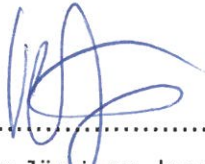
Pelastustoimi

50 PELASTUSTOIMI	Eriytettävä toiminta 2023
TOIMINTATUOTOT	
MYyntITUOTOT	41 506,35
MUUT TOIMINTATUOTOT	1 890,00
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	43 396,35
TOIMINTAKULUT	
HENKILÖSTÖKULUT	-9 288,71
PALVELUJEN OSTOT	-1 894,20
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-14 189,03
MUUT TOIMINTAKULUT	-6 541,84
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-31 913,78
TOIMINTAKATE	11 482,57
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	11 482,57

8 Allekirjoitukset ja merkinnät

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue

Seinäjoella ²⁵ päivänä maaliskuuta 2024

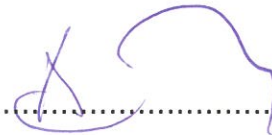
Tero Järvinen, hyvinvointialuejohtaja

Lasse Hautala

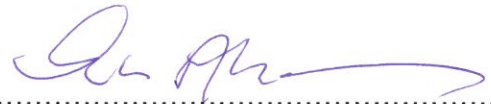
Sami Keskinen

Anneli Jäätteenmäki

Lasse Anttila

Esko Ahonen

Paula Sihto

Helena Tuuri-Tammela

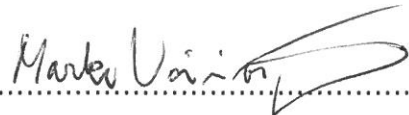
Jaakko Pukkinen

Kai Pöntinen

Elina Kärnä

Marko Vainionpää

Riitta Kangasluoma

Sirkka Penttilä

Tilinpäätösmerkintä:

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Seinäjoella 16.5. 2024

KPMG Oy Ab

Elina Pesonen, KHT, JHT
